

Ferenc József gyertyatartói

Regény

Irta

Orczy Emma bárónő

Budapest, 1926

Singer és Wolfner irodalmi intézet rt. kiadása

A mű elektronikus változatára a Nevezd meg! - Így add tovább! 4.0 Nemzetközi (CC BY-SA 4.0) Creative Commons licenc feltételei érvényesek. További információk: <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/deed.hu>

Elektronikus változat:
Budapest : Magyar Elektronikus Könyvtárért Egyesület, 2018
Készítette az Országos Széchényi Könyvtár E-könyvtári Szolgáltatások Osztálya
ISBN 978-963-417-269-7 (online)
MEK-17686

1.

Bécs, a vidám, könnyelmű Bécs farsang utolsó napját ünnepelte. Az Operában átszellemült arccal ügyelő zenebarátok helyett csapongókedvű Pierrotk és Pierrettek, tündérek, nimfák és gnómok foglalták el a bálteremmé átalakított nézőteret, kacagva kergetőztek a csillárok szikrázó fényében és önfelédten táncoltak az epedő, érzelmes Strauss-keringők dallamára. A mulató Bécs jókedvének tetőfokát ezen a pompásan sikerült operabálon érte el. A nézőtéren szakadatlanul hullámozott a tömeg, a tömött páholyokból pedig titokzatos dominók nézték fekete álarcuk mögül az ezerszinű, folytonosan változó képet.

- Ismerlek szép maszk, gyere ide! - suttogta egy pompás ruhába öltözött odaliszk, akinek drágakövei versenyt szikráztak fiatalos tűzben égő szemével. Apró kezével az egyik földszinti páholy peremébe kapaszkodott, amely mögül már vagy egy félórája két fekete dominó nézte a mulatozókat.

A magasabb termetű előrehajolt, s megkísérelte, hogy a vállalkozószellemű huri arcát kikémlelje.

- Ha ismeresz engem szép maszk, - válaszolta vidáman, - akkor gyere te föl hozzám, hogy felújíthassuk a barátságot, amelyet soha nem lett volna szabad megszakítani!

A nő eltűnt oly gyorsan, ahogyan felbukkant. A fekete dominó hiába kísérelte meg, hogy a kavargó tömegben feltalálja.

- Szeretném tudni, miért vonta magára a mi egyszerű dominónk ennek a vidám pillangónak a figyelmét, - mondta most a magasabb termetű dominó kísérőjének - és miért szólított meg, ha a beszélgetést nem akarta folytatni?

- Oh, ez a bécsi polgárlányok szokása, - válaszolta a másik. - Császári fenséged a függöny mögé rejtőzött, ami elég volt ahhoz, hogy az odaliszk kíváncsiságát felkeltse.

A magasabb termetű álarcos most látcsóvel kutatta a bálteremben az ismeretlent, azonban a szinte megszámlálhatatlan török és mór háremhölgy között nem talált reá.

„Ne nézz, ne nézz vágyaid távolába...” - suttogta egyszerre egy incselkedő hang, közvetlenül a háta mögött.

Az álarcos villámgyorsan megfordult és még éppen el tudta kapni azt a kis kezét, amely a két páholyt egymástól elválasztó oszlopot fogta.

- Csak arra vágyunk, ami távol van, - suttogta. - S amire most vágyom, talán elérhetetlen?

- Mindenesetre meg kell kísérelni, hogy elérjed, még ha annak a veszélynek teszed is ki magadat, hogy egy színházi páholy bevehetetlen sáncait kell megostromolnod! - válaszolta az incselkedő hang.

- Nem tudok átjönni hozzád, szép maszk, csak ha elengedem a kezeckédet. Már pedig nagyon kockázatos a madarat akár egy pillanatra is elengedni.

- Aki nem kockáztat, nem is ér el semmit, - jegyezte meg az odaliszk ingerkedően.

- Kérem császári fenségedet, maradjon itt, - suttogta a másik dominó könyörgő hangon. - Ne felejtse el fenséged, hogy inkognitóban van itt és hogy egyedül én vagyok kíséretében...

- Eggyel több ok arra, hogy szegény cárevics legalább most az egyszer, egy kurta pillanatra azt tegye, ami jólesik neki, - válaszolta a magasabb álarcos nevetve.

És még mielőtt kísézője valamit is felelhetett volna neki, fiatalos fürgeséggel átlépett a két páholyt elválasztó alacsony falon.

A páholy azonban már üres volt.

Csak az ajtó hirtelen becsukódása árulta el, hogy a szép odaliszk ismét el akar tűnni előle. Nikoláj Alexandrovics, minden oroszok jövődjő uralkodója ebben a pillanatban nem gondolkozott másként, mint helyében akármelyik parasztfiú. Arra gondolt, hogy husz évével kizárólag csak azért jött az operabálra, hogy egyszer, inkognitó kimulassa magát, ha mindjárt az öreg, unalmas Lavrovsky társaságában is. A mulatságra most kitünő alkalom kínálkozott. Nem akarta elmulasztani. A menekülő után vetette magát.

A páholyfolyosó teljesen üres volt. Az előcsarnok kanyarulatánál azonban még meglátta a tovatünő alakot. A zsúfolt előcsarnok ezerszinű, festői képe egy percre sem kötötte le a feketedominós üldöző figyelmét. A menekülő után futott és sem a hozzáintézett szemtelen kérdésekkel, sem a durva oldalbaütésekkel nem törődött. Átfúrta magát a tömegben s meg sem állt addig a kijáratig, amelynél az ékköves fejdísz éppen eltünőben volt.

Az odaliszk vagy megbánta már a kalandot, vagy pedig felettébb bátor természetű volt, mert ügyet sem vetve a gúnyos megjegyzésekre, fürgén lefutott a lépcsőkön.

Amikor azonban az előcsarnok kapuját elérte, megtorpant. Habozott? Vagy szándékosan állt meg? Nem lehetett eldönteni. Egy pillanatra azonban kétségtelenül megállt s ez a pillanat elég volt ahhoz, hogy Nikoláj Alexandrovics utolérje. Éppen abban a pillanatban érte utól, amikor az odaliszk kezét egy kétfogatu ajtajának kilincsére tette. A cárevics pehelyként emelte a nőt a kocsiba. Kihevülten, lihegve, de mint győztes, helyet foglalt mellette.

A kocsis anélkül, hogy utasításra várt volna, a lovak közé csapott és vágatában hajtott át a lármás, egyre vidámabb tömegben.

2.

Az Opera főkapujánál álldogálók között mindez nem keltett feltűnést. Ilyen jelenet gyakori volt az operabálon.

Az a szürke dominó, aki az egyik csillár alatt állott, látszólag szintén nem törődött az odaliszkkal. A valóságban azonban tekintetével nyomon követte a tovatűnő kocsit.

Bár úgy látszott: nem sokat törődik azzal, hogy felismerik, mert hiszen csuklyáját hátravetette és álarcát is kezében tartotta, mégis, amikor a háta mögül valaki megszólította, összerezsent.

- Miért ilyen mogorva, Monsieur Wolenszky? Talán megunta a Strauss-keringőket, vagy Donnája szökött meg a gyűlölt vetélytárssal?

Monsieur Wolenszky hirtelen hátrafordult.

- Madame Demidow! - mondta, nem éppen kellemesen meglepetve.

- Bizony! Személyesen, - felelte nevetve a nő. - Miért csodálkozik?

- De itt... és egyedül!

- Nem vagyok egyedül, - hangzott a vidám válasz, - hiszen ön is itt van mellettem, hogy megvédjen, ha kell és a döntő pillanatban mellém álljon.

- Engedje meg, hogy irigylésreméltó tisztemet azzal kezdjem, meg, hogy kocsiját előállítsam.

A nő ajkába harapott, felkacagott s most már kissé ingerülten mondotta:

- Ivan Sztepanovics, ön túlbecsüli jóindulatomat és béketüresemet, ha ilyen udvariatlan hangot enged meg magának...

- Udvariatlan voltam?

- Mi más? Avagy mit gondolna ön arról a gavallérról, aki, ha hölgygel találkozik az operabálon, annak néhány perc multán azt ajánlja, hogy előhívja kocsiját?

- Nem tartanám gavallérnak, feltéve, hogy az illető hölgy ön lenne asszonyom, - felelte Ivan Sztepanovics, aki ezzel az udvarias mondással akart megmenekülni a további vitától.

Madame Demidow egy pillanatig élesen a szemébe nézett, azután röviden, türelmetlenül felsóhajtott:

- Ha így van... akkor... akkor hozassa elő a kocsimat Ivan Sztepanovics. Nem akarom feltartani, úgy látszik már lekötötte magát valahol!

- A kardinális... - kezdte mentegetőző hangon a férfi.

- Tényleg? Őeminenciája ilyen későn is igénybe veszi szolgálatait?

- Őeminenciája holnap elhagyja Bécset. S nékem még egy egész csomó levélre kell válaszolnom. Valószínűleg egész éjjel dolgozni fogok.

A válasz úgy látszik kielégítő volt, mert Madame Demidow most már békülékenyebb hangon folytatta:

- Őeminenciája az utóbbi hetek izgalmai után valóban pihenésre szorul. De, azt hiszem, ön is, Monsieur Wolenszky megérdemel néhány nap nyugalmat.

- A bibornok úr két-három hét szabadságot adott nekem. Ez alatt az idő alatt ő Csehországban fogja magát gyógykezeltetni.

- És azután?

- Pétervártt találkozunk, ahol a biboros őfelségének, a cárnak fontos okiratot ad át.

- Ej, hiszen akkor mi is hamarosan találkozunk Pétervártt.

- Nagyságos asszonyom szintén...?

- Igen, még pedig valószínűleg még önök előtt érkezem oda. De itt a kocsim. A viszontlátásra, Ivan Sztepanovics!

Miután a fogat elindult, az asszony kihajolt a kocsiablakon és a fiatalember szürkedominós alakját kereste tekintetével. Majd türelmetlen vállrándítással lerázta magáról azt a szerelmes ellágyulást, amely kis időre erőt vett rajta. Méltósággal teljesen szállt ki az előkelő fogatból a Kolowratring egyik legszebb palotája előtt.

- Jevgen azonnal jöjjön fel hozzám, - mondta a szolgának, aki a lépcsőn előtte haladt és kinyitotta a kis, előkelő budoir ajtaját.

Nem volt türelme ahhoz, hogy ülve maradjon. A jelenet, amely alig félórája szeme előtt játszódott le, leirhatatlanul nyugtalanította. Azt hitte, hogy Lavrovsky grófon és egy megbízható szolgán kívül egyedül csak ő tudta, hogy a fekete dominó alatt az orosz trónörökös rejtőzik.

Végre kopogtak az ajtón.

- Szabad, - mondta s valóssággal megkönnyebbülten lélegzett fel.

A legalsóbb néposztályhoz tartozhatott az az orosz, aki most az ajtón belépett. Alacsony homloka ugyan nem mutatott magasabb értelemre, szürke szeméből azonban, amely bámulatosan vékony szemhéjak mögött, mélyen ült koponyájában, ravaszság és furfangosság sugárzott. Minden célra alkalmas ember benyomását keltette. Madame Demidow abban a pillanatban megnyugodott, amikor belépett a szobába.

- Jevgen, - mondta, - hallgasson csak ide. Az operabálon ma éjjel nagyon különös dolog történt. Megbízatom van a maga számára, amelynek teljesítését még ma éjjel megkezdni és holnap folytatja. A cárevics ma éjjel fekete dominóban megjelent az operabálon... Igen... őfensége Bécsben tartózkodik, még pedig inkognitóban... Senki sem tudott arról, hogy ott megjelent. Valahogy úgy érzem, hogy baj érte. Egy odaliszknak öltözött nő kicsalta páholyából. Nikoláj Alexandrovics követte a nőt. A kijárat előtt kétfogatu állott. Mindketten beugrottak és a kocsit elvágtatott velük az óváros felé.

- És barina parancsa? - kérdezte a szolga.

- Mindenekelőtt meg kell tudnia, vajjon a cárevics visszatért-e már a szállóba, s ha nem tért vissza, meg kell tudni, hogy milyen lépéseket tett Lavrovsky gróf, hogy a rejtélynek nyitjára jöjjön. Meg kell figyelnie az öreg úr minden lépését. Nem megy-e a rendőrségre? Nem ad-e fel sürgönyt Oroszországba? Amit megtud, azonnal közölje velem. Ezenkívül érdeklődnie kell az Opera környékén s a bérkocsiállomásokon arról, hogy mit tudnak az odaliszkról és a fekete dominóról? Én holnap, éjfélkor, az expresszrel Pétervárra utazom. Estére várom a jelentést.

3.

Amikor Ivan Sztepanovics Wolenszky végleg elvesztette szeme elől Madame Demidow fogatát, megkönnyebbülten sóhajtott fel és két álarcshoz szegődött, akik szintén szürke színű dominóban ácsorogtak az előcsarnokban. A három álarcos együtt indult el a Kolowraring irányába.

Csakhamar maguk mögött hagyták a zajos, fényesen kivilágított körutat és egy sötét mellékutcába fordultak be, amelynek két oldalán sivár, szomorú udvarokra nyíló sötét kapuk ásítottak. Szótlanul fordultak be mindhárman az egyik ilyen kapun és anélkül, hogy a házmesternek, aki kései látogatásuk célját kérdezte, választ adtak volna, a hátsó lépcső felé tartottak. A kopott lépcsőt csak egy függőlámpa világította meg, amelynek szélben imbolygó lángja kísérteties árnyékokat vetett az omlóvakolatú falakra és a töredezett lépcsőfokokra. A második emeleten az egyik álarcos furcsán, ütemesen kopogott a lépcsőházba nyíló ajtón, amely néhány másodperc múlva kinyílt.

- Balukin? - kérdezte egy ijedt hang.

- Igen, - válaszolta az álarcos. - Ivánnal és Szergiusszal. Engedjen be.

Félig irodának, félig dohányzónak berendezett szobába léptek, ahol már tizennégy különböző koru és ruházata után ítélve, a legkülönbözőbb társadalmi állású férfiak voltak együtt. Míg néhány gallér, sőt valószínűleg ing nélkül, durva munkászubbonyt és piszkos csizmát viselt, mások kifogástalan estélyiruhába voltak öltözve, sőt egy öregebb, szürke kecskeszakállú, megnyerő, arisztokratikus-arcvonalú ur gomblyukában rendjelszalag virult.

- Mi ujság? - kérdezték egyszerre többen az újonnan érkezettektől, akik levetették szürke dominójukat és sorra kezefogtak a jelenlevőkkel.

- A legjobb!

- Hol van? - kérdezte egy hang.

- Mirkovics kocsiójában, Mária Sztepanovnával.

- És utána?

- Mirkovics vendége a Heumarkt 21. számú házban.

A kérdések és feleletek gyorsan követték egymást; az aggodalmas feszültség nagy lehetett, mert a megnyugtató válaszok hallatára szinte egyszerre hangzottak fel a megkönnyebbült sóhajok.

- És Mirkovics? - kérdezte egy idősebb férfi.

- Mindjárt itt lesz, mihamar a másik biztos zár alá kerül.

- Tehát a hatalmunkban van?

- Teljesen!

- Lavrovszky nem próbálta meg követni?

- Megpróbálta, de akkor már későn volt. Beleesett a csapdába, anélkül, hogy csak a legkevésbé is gyanút fogott volna.

Nehéz léptek hallatszottak kívülről és nyomukban az előbbi, ütemes kopogás.

- Mirkovics! - dörögte egy durva hang a folyosón.

Herkulesi termetű férfi lépett be. Boltozatos homlokáról hátrafésülte ősz haját. Bozontos szemöldöke félig eltakarta a szemét. Átható pillantással mérte végig a férfiak csoportját.

- Minden rendben van, - mondta üdvözlés helyett.

- Foglyunk?

- Házamban, biztos helyen. Ablak nincs, csak felsővilágítás. Fel nem fedezhetik. Szöknie lehetetlen.

- És Mária Sztepanovna?

- Remekül játszotta szerepét. Nikoláj Alexandrovics semmit sem sejtett egészen addig a pillanatig, amíg az ajtó be nem zárult mögötte.

- Lavrovszky?

- Visszament a páholyba. Valószínűleg még most is ott vár.

- Ön azonban Mirkovics megígérte, hogy foglyunkkal a legjobban fog bánni?

- Megígértem, - válaszolta Mirkovics mogorván. - Gyűlölöm, de jól fogok bánni vele. A siketnéma szolgál, akit mellé adtam, nagyon ügyes, a szoba kényelmes, az ágy nagyszerű, az ellátás jó és bőséges. Esküszöm, más bánásmód vár reá, mint amilyenben Dunajevszkynek és társainak ebben a pillanatban részük van.

- E pillanatban talán még igen, de, hál' Istennek, már nem sokáig. Hiszen már most is annyi, mintha szabadok lennének, - kiáltotta lelkesen egy fiatalos hang. - A siker reményével követhetjük szabadonbocsátásukat. Csak merészeljék megtagadni...!

- Valóban, nagyon rosszul járna Nikoláj Alexandrovics, - folytatta Markovics dühös mosollyal, - ha társainkat nem bocsátanák szabadon.

- A tárgyra! - szólalt meg az idősebb úr parancsoló hangja. - Fecsegésre most nincs idő. Számos pont fölött kell még határoznunk, - folytatta a beállott csendben. - Most Tarantieven és testvéreinken van a sor. Mi kissé elhamarkodottan vittük véghez a dolgot, úgy hogy Tarantiev és a többiek Pétervárt az egészről még csak nem is értesülhettek. A futárnak tehát, aki Szent-Pétervárra utazik, kettős feladata lesz. Értesítenie kell elvtársainkat a nagy ujságról és közölni kell velük utasításainkat arra vonatkozóan, hogy mik legyenek azok a legközelebbi lépések, amelyeket célunk elérése érdekében itt mindnyájan szükségesnek tartunk.

- Feliratot III. Sándorhoz! - kiáltotta lelkesen a fiatalos hang.

E körül foroghatott minden, mert most mindenki még feszültebben figyelt. Az elnök egy írást vett fel az asztalról:

- A komité közreműködésével - mondta - elkészítettük a felirat vázlatát. A kísérőlevélben elmondjuk, hogy a cárevics jelenleg bizonyos személyek hatalmában van, akik mindaddig túszként tartják fogva, amíg bizonyos feltételeket a kormány nem teljesít. És pedig: először teljes kegyelmet nem ad Dunajevszkynek és azoknak, akik a legutóbbi összeesküvés miatt börtönben ülnek és amíg nem ad menedéklevelet nekik a külföldre.

- Nikoláj Alexandrovicsot aznap engedjük szabadon, amely napon Dunajevszkyék átlépték a határt, - tette hozzá az egyik idősebb hallgató.

- És mi történik akkor, ha válasz helyett egyszerűen a *harmadik ügyosztályt* szabadítják a nyakunkra?

- Az üzenetben fenyegetés is lesz, - mondta Mirkovics sötéten.

- Arra az esetre, ha a rendőrség nyomozásba kezdene?

- Igen. Abban az esetben még a hulláját sem találnák meg.

- Erre azonban nem fog sor kerülni, - mondta az elnök, aki igyekezett, hogy eloszlassa azt a rossz hangulatot, amelyet egy esetleges gyilkosság rémképe felidézett. - Kétségtelen, hogy kívánságainkat nem fogják elutasítani.

- Van azonban még valaki, akiről a komité, úgy látszik, megfélemedezett és ez: Lavrovsky! - mondta most Mirkovics.

Mindkét kezével az asztalra könyökölt és arca vészjósló kifejezést öltött.

Mindenki egyszerre beszélt és arról igyekezett meggyőzni Mirkovicsot, hogy a gyenge elhatározása Lavrovsky egyáltalán nem jöhet számításba.

- Első érzése, ha rájött arra, hogy a cárevics eltűnt, az lesz, hogy megijed. Hiszen elsősorban őt fogják a történetekért felelősségre vonni. Hanyagságáért megérdemelné, hogy Szibériába küldjék.

- Minden reményünk megvan tehát arra, - vette át újra a szót az elnök - hogy Lavrovsky nem fog Szent-Pétervárral tárgyalni, legalább is az első napokban nem. Először ő maga igyekszik kipuhatolni: hová tűnhetett a cárevics. Számíthatunk rá, hogy a küldöttünk legalább néhány napot nyer, amíg a nehézkes öreg valamilyen lépésre rászánja magát és több, mint három nap kell hozzá, hogy Tarantievet megtalálja, aki aztán majd gondoskodik arról, hogy a levél a címzett kezébe kerüljön.

- Mindez természetesen csak föltevés, - mondta egy idősebb hallgató - nem szabad azonban elfelejtenünk, hogy van még egy ellenségünk, akit Lavrovsky minden ijedelme ellenére is be fog a dologba avatni, s aki sem nem félénk, sem nem habozó, ezenkívül pedig itt, Bécsben, számos szövetségesre számíthat a társadalom minden rétegéből.

Senki sem válaszolt. Mindenki tudta, kiről van szó. Mindenki ismerte, ha csak hallásból is a szép Madame Demidowot, akiről azonban nyíltan senki sem merte volna állítani, hogy kém.

- Jó, hogy ismerjük azokat, akiktől tartanunk kell - jegyezte meg az elnök - és fontos, hogy ne tévesszük őket szem elől. A legfontosabb azonban az okmányok kérdése. Itt van néhány, nem tulságosan fontos okmány, amelyeket a zavaros időkre való tekintettel legjobb lenne elégetni.

Mindenki helyeslően bólintott. Az okmányok körben jártak az asztal körül, végül az elnök javaslata szerint tűzbe vetették őket.

- Végül itt vannak azok a papírok, - mondta az elnök bizonyos ünnepélyességgel, - amelyeket Szent-Pétervárra kell juttatnunk. Elsősorban jelentésünk a cárevicsnek tervezett és végrehajtott megszőktetéséről, másodsor az a levél, amelyet Tarantievnek III. Sándor kezéhez kell juttatnia. Azonkívül van itt egy kis csomagban számos itt élő szövetségünkre vonatkozó feljegyzés és terv. Fontos okmányok, amelyeket futárunknak érintetlenül kell eljuttatnia Tarantievhez. Így tehát nemcsak életünket és szabadságunkat adjuk annak a kezébe, akit Pétervárra küldünk, hanem Dunajevszkynek és börtönben szenvedő társainknak a szabadságra való utolsó reményét is.

Minden szem Wolenszkyre irányult most, aki izgatottságtól remegő kézzel vette át az elnöktől az okmányokat.

Iván Sztepanovics Wolenszky régi, híres család sarja, Őeminenciájának: D'Orsay bíborosnak volt magántitkára és bizalmasa, annak a D'Orsay bíborosnak, aki viszont Párisnak, Bécsnek és Szent-Pétervárnak volt pápai nunciusa. Wolenszkyt a kényelmes környezetben sem engedte lengyel vére megnyugodni. Az összeesküvés szenvedélye, amely rajongó, könnyen hevülő honfitársait jellemzi, ennek a titkos anarchista-szövetségnek karjaiba hajtotta őt, s a szövetség szolgálatában állását, szabadságát, sőt életét naponta kockára tette. Wolenszky a diplomácia

világában élt és a legjobb társaságban forgott, megbecsülhetetlen szövetséges volt tehát az összeesküvők számára, mert éppen azoknak a magas személyiségeknek társaságában forgolódott, akik ellen ők el akartak járni. Ő kémlelte ki azt is, hogy a cárevics a legszigorúbb inkognitóban, s csak egy öreg udvari ember és egy megbízható orosz szolgáló kíséretében Bécsben tartózkodik és álnév alatt az Imperial-szállóban vett szállást.

- Büszkévé és boldoggá tesz az a tudat, - mondta Wolenszky az elnök felé fordulva, - hogy a szövetségnek ilyen fontos szolgálatot tehetek. A levelet és az okmányokat minden bizonnyal el fogom juttatni Pétervárra.

- Mikor utazhat? - kérdezte Mirkovics.

- Körülbelül két-három nap múlva.

- Az késő! Nem mehetne előbb?

- Lehetetlen! A nuncius holnapután hagyja csak el Bécset, nekem pedig huszonnégy órával tovább itt kell maradnom, hogy levelezését elintézzem.

- Bízunk Ivan Sztepanovicsra, mit csinál, - mondta az elnök. - Senki sem lépheti át zavartalanabban a határt, mint ő és a három napos késelemben kevesebb veszedelem rejlik, mint abban, ha ezeket a papirokat másra bíznók.

- Eddig még egyszer sem fogtak gyanút ellenem - mondta Wolenszky megnyugtatóan. - Igaz, hogy egyszer magukhoz vették és átkutatták a papirjaimat a bestiák, de ez közvetlenül Dunajevszky letartóztatása után volt és abban az időben minden lengyel ki volt téve ilyen zaklatásnak. Szerencsémre akkor semmi kompromittáló irat nem volt nálam. Most pedig óvatos leszek. Minden okmányt közös borítékban helyezek el és az egész paksamétát ellátom a pápai követség pecsétjével. Azt hiszem, hogy a papirok így biztonságban lesznek, s mától számított négy nap alatt eljutnak Tarantievhez és a pétervári komitéhez. Minthogy azonban elutazásom előtt alig láthatom önöket még egyszer, legyen szabad megkérdezni: mit szándékoznak önök ezalatt tenni?

- Sokat nem tehetünk, - válaszolta az elnök. - Néhányan közülünk Lavrovszkyt, mások Madame Demidowot fogják megfigyelni és ha azt látjuk, hogy a rendőrséghez akarnak fordulni segítségért, ugyanazt a fenyegetést juttatjuk el hozzájuk, mint amelyet Tarantiev a cárhoz.

- Ne feledje el, Wolenszky, - tette hozzá a komité egy tagja, - hogy az elutazását követő negyedik napon fogunk a legjobban aggódni az ön és okmányaink sorsáért. Épp ezért gondoskodják róla, hogy amint Tarantievékkel beszélt, azonnal hirt kapjunk.

- Ez semmi nehézségbe sem fog ütközni, - válaszolta Wolenszky. - Egyebekben pedig nincs ok aggodalomra; az okmányok teljes biztonságban vannak nálam.

A tanácskozásnak ezzel vége is volt. A feszült csendet élénk vitatkozás követte.

Ivan Sztepanovics távozni készült.

- Most már mennem kell, - mondta, - legközelebb tehát Szent-Pétervárról való visszatértünk után fogunk találkozni!

- Szerencsés utat, - kiáltották Wolenszkynek mindenfelől és mindenki kezét akart vele szoritani, mielőtt veszélyes útját megkezdi.

Soknak megfordult fejében az a gondolat, hogy a bátor kurirt talán nem is látja többé az életben.

Tíz perc múlva már a bécsi utca vidám mulató tömegébe vegyült az a néhány ember, akik az utóbbi évtizedek legvakmerőbb merényletét oly elszántan vitték véghez.

4.

A cárevics alig huszéves volt és szórakozni jött Bécsbe. Érthető tehát, hogy gondolkodás nélkül követte a szép odaliszkit és nem látott mást, mint a feléje ragyogó szempárt. A rövid kocsiut az Operától a Heumarktig elég volt ahhoz, hogy ez a ragyogó szempár hevülékeny szívét teljesen lángralobbantsa. Sikerült a szép ismeretlent rábírnia arra, hogy álarcát levesse és így meggyőződhetett arról, hogy arca, amelyet eddig irigyen eltakart, éppoly bájos volt, mint az egész, drága selymekbe és ékkövekkel diszített fátylakba burkolt jelenség.

A kocsit egy oszlopcsarnokban állott meg, amelyet a felületes megfigyelő leirhatatlanul sivárnak és szomorúnak talált volna. Nikoláj Alexandrovics azonban gondolkodás nélkül rohant fel a kőlépcsőn a bájos nő után, aki könnyed léptekkel szökött előtte. Követte egy tömör ajtón keresztül is és egyszerre csak egy ragyogóan kivilágított, fényűzően berendezett szobában találta magát, amelynek közepén izlésesen, hivogatóan megterített asztal állott.

Az asztal mögött mozdulatlan szolga várta a parancsot.

Amikor Nikoláj Alexandrovics mögött becsapódott a nehéz ajtó, azon vette magát észre, hogy a szép odaliszknak ismét sikerült elmenekülnie előle. A terem másik végén tárt ajtó hívogatta. Átlépte a küszöböt. Hálósobába jutott, amelyet szemmeláthatóan férfi számára rendeztek be. Más ajtó nem nyílt a két szobából és így a cárevics hiába kérdezte önmagától: hogyan sikerült a hurinak ismét megszöknie előle? Nem tudott a kérdésre megfelelni. Csak nem a sötét lépcsőházban bújta el?

Pillantása a dúsán megrakott asztalra esett. Az asztal csak egy személyre volt megterítve.

Az ifjú herceg gyanakodni kezdett.

Az ajtóhoz ment: zárva volt.

- Hol vagyok? - kérdezte a szolgát.

A szolga alázatosan meghajolt a szájára és fülére mutatott.

- Tényleg süketnéma, vagy csak színleli? - futott át Nikoláj Alexandrovics agyán.

A súlyos ajtót alighanem hiába kísérlete volna meg feltörni.

A cárevics csak most értette meg, hogy csapdába csalták.

A súlyos tölgyfaajtó csendesen kinyílt és a süketnéma szolga odalépett.

Nikoláj Alexandrovicsnak egy pillanatra talán eszébe ötlött a menekülés. De a megaláztatástól, amellyel ez a hiábavaló kísérlet járt volna, megkímélte önmagát. Az ajtónyílásban két magastermetű szolga szálal alakját pillantotta meg. Egyikük a cárevics elé lépett és alázatos meghajlással levelet adott át neki.

Izgatottan bontotta fel a levelet, amely azonban csak néhány sorból állott.

Közölte Nikoláj Alexandrovicsnak azt, amit már úgyis tudott, hogy fogva tartják, amíg a függőben lévő tárgyalásokat, amelyeket felséges atyjával folytatnak, a cár a tárgyalókra kedvezően el nem intézi. Ez viszont rövid időn belül várható. Addig ez a szerény lakás teljesen a felséges fogoly rendelkezésére áll, úgyszintén a három süketnéma muzsik, akiknek az az utasításuk, hogy öfensége parancsainak engedelmeskedjenek.

Nikoláj Alexandrovics előbb szemrehányásokkal illette és bolondnak szidta önmagát, azután pedig, minthogy bízott országa rendőrségének ügyességében és karjának hosszúságában, s abban, hogy Lavrovsky minden követ meg fog mozdítani kiszabadítása érdekében, belenyugodott a megváltozhatatlanba.

A következő félóra a minden oroszok uralkodójának örökösét az asztalnál találta, ahol egyedül, fogolyként, de ifjúi étvággyal s a holnappal mit sem törődve, fogyasztotta bőséges vacsoráját.

Ami azonban Lavrovsky grófot, ő császári fenségének kísérőjét illeti, a gróf sokkal rosszabb lelkiállapotban volt, mint elrabolt védenca. Hogy a cárevics, akit reá bíztak, kisiklott keze közül: ez olyan eset volt, amelyhez hasonló nem fordult elő egyetlenegy sem.

- Életemmel fogok fizetni könnyelműségemért - gondolta a gróf és félórával a cárevics eltűnése után már fegyencek, tömlöcök és szibériai ólombányák rémképét látta maga előtt, ha szemét lehunyta.

Félóra is nagy idő, amikor azonban már két-három óra is elmúlt, az álarcosok csoportja egyre ritkább lett s a cárevics még mindig nem került elő, Lavrovsky olyan kínokat állt ki, amilyenek létezéséről eddig fogalma sem volt.

Reggel felé az utolsó vidám csoport is távozni készült. Az öreg orosz főúr azonban még mindig ott ült a páholyban, merev tagokkal, s a réműlettől szinte megbénult aggyal.

A felügyelők felkérték, hogy távozzon. Már oltogatták a lámpákat. Nem maradt más hátra, mint hogy elhagyja a páholyt. Néhány habozó, a portáshoz és a szolgálkhoz intézett kérdésére: „Nem láttak egy fekete dominót és egy odaliszket?...” - csak nevetés volt a válasz. Az elmúlt órákban vagy ötven odaliszk és mintegy kétezer dominó ment az Operaház lépcsőin fel és le és még legalább tíz pár tűnt el olyan körülmények között, mint az, amely után a gróf érdeklődött.

Az Imperial-szálló álmos portása sem tudott semmit az idegen fiatalemberről, az orosz szolgál pedig, a cárevics kíséretének egyetlen tagja néma kérdést intézett a hazatérő grófhhoz, amelyet nem mert szavakba öltöztetni. Ennek az embernek feltétlenül kellett mondani valamit, mert megbízható volt és szükség lehetett rá. Ezért Lavrovsky gróf félig elmondta neki: mi történt.

A cárevics, fiatalemberek szokásaként, kalandra kegyeskedett menni, nekik kettőjüknek azonban ezt titokban kell tartaniok. Lehetséges, hogy Nikoláj Alexandrovics holnap visszajön, az is lehet azonban, hogy csak néhány nap múlva. Hogy mikor: ezt ő, Lavrovsky, nem tudja határozottan megjósolni. De megbizik, feltétlenül, a Sztepan hallgatásában.

Amikor másnap sem jött semmi hír a cárevicsről, az öreg főúr vágyakozó pillantásokkal kezdte nézegetni apró revolverét, amelyet mindig magánál hordott. Még mindig jobb a halál a szibériai sóbányáknál és az árulás vádjánál.

Lavrovsky azonban már elmúlt hatvanéves. Ebben a korban az élethez már éppen úgy ragaszkodunk, mint egy kedves öreg baráthoz, akitől csak nagyon-nagyon nehezen válunk meg. Épp ezért a gróf a revolvert szépen visszatette tokjába és más megoldás után nézett.

Egy jó detektív, természetesen magádetektív, nem állami, biztosan meg tudna birkózni a helyzettel és meg tudná találni a szökevényt, feltéve, hogy még életben van. Ha pedig nem lenne életben, akkor, Lavrovsky életéért úgysem adna senki fagarast sem és akkor nem marad más hátra, mint a revolver.

Sztepan semmit sem kérdezett. Lavrovsky leverte és nyugtalan volt, ez a szolgának elegendő volt.

A reggeli lapokban egyetlen egy titokzatos, kifosztott hulláról sem volt szó, így hát Lavrovszky detektivet kezdett keresni.

Az egyik szerkesztőségben egy Furet nevű franciát ajánlottak neki. Ez a Furet, - mondták, - sok tapasztalattal és kiváló összeköttetésekkel rendelkezik.

Lavrovszky azonnal felkereste.

Monsieur Furet igen okos ember volt, de egyrészt ő sem tudott mindent, másrészt Lavrovszky sem közölt vele eleget. A detektív is észrevette, hogy az elmondottak mögött valami titok rejtőzik és iparkodott nyomára jönni. Lavrovszky makacs volt és abban a pillanatban, mikor bizalmas közlésekre került volna a sor, visszariadt. Nem mert megmondani Furetnak, hogy aki eltűnt: az orosz trón várományosa. Nem mert megmondani és csak határozatlanul, mint előkelő külföldről beszélt róla. Így aztán semmire se mentek és Furet lassanként elvesztette türelmét:

- Ön, úgy látszik, azzal a szándékkal jött hozzám, - mondta végül, - hogy szolgálataimat ebben az ügyben igénybe vegye, ugyanakkor azonban szilárdan azt is elhatározta, hogy titkait nem közli velem. Ha nyugodtan meggondolja, be fogja látni, hogy ilyen körülmények között nem lehetek önnek hasznára.

- Tehát ön semmit sem tehet? - kérdezte Lavrovszky kétségbeesve.

Olyan levertnek és szerencsétlennek látszott, hogy a detektív szánalmat érzett iránta:

- Azt ajánlanám, menjen haza, - mondta - és gondolja mégegyszer jól át a dolgot. Ezalatt én az Operánál, a bérkocsiállomásokon és a pályaudvarokon érdeklődni fogok. Hiszen lehetséges, hogy a szökevény néhány nap múlva előkerül. Gyakran rántanak be fiatalembereket olyan kalandokba, amelyek egy-két napnál tovább tartanak. Ha szombat délután sem kerül elő ifju barátja, keressen újra fel engem, akkor azonban már azzal az eltökélt szándékkal, hogy fenntartás nélkül mindent elmond. Ha nem tudná magát erre elhatározni, akkor inkább el se jöjjön.

Ezzel Furet felemelkedett helyéről és a beszélgetést a maga részéről befejezte.

Lavrovszky maga is belátta, hogy nincs mondani és tenni valója, amíg el nem határozta magát rá, hogy egy harmadik személyt is beavat a dologba. Ki tudja, talán igaza van a franciának? Könnyen lehetséges, hogy a cárevics valami kalandba keveredett. A várakozásból baj nem származhat. Ha megszőktetői bántani akarták volna őfenségét, azt már eddig is megtehették volna.

A gróf kalapja után nyúlt és ajánlotta magát; megígérte, hogy az ajánlaton gondolkozni fog.

Szombatig tehát várakoznia kellett. A szörnyű terhet addig egyedül hordozta. Az egyetlen ember, akinek, úgy érezte, némi felvilágosítással tartozik, Sztepan volt, a szolga.

- Tudnia kell Sztepan, - magyarázta neki, - hogy őfensége kegyeskedett néhány napra elhagyni a szállót. Mielőtt eltávozott, a legszigorubbán lelkemre kötötte, hogy távollétét titokban kell tartanunk, ő császári fenségét, ezt kell mondania, könnyű természetű kanyaró ágyhoz köti. Megértett? Remélem ő császári fensége számíthat az ön hűségére és titoktartására úgy most, mint a jövőben!

- Nikoláj Alexandrovics: uram és parancsolóm, - válaszolta a szolga alázattal. - Azt mondom, amit parancsol és hallgatok, ha úgy kívánja.

5.

- Eminenciád tehát holnap tényleg elhagy minket? - kérdezte Ferenc József udvarias sajnálkozással, amikor D'Orsay bíboros, a bécsi udvarnál a Szentszék követe, búcsúzáshoz készülődött.

- Ha sürgős kötelesség nem szólítana el, Felség, önszántamból sohasem hagynám el ezt a bájos, vendégszerető várost. Így azonban... - a bíboros sóhajtott és arca lemondó kifejezést öltött.

- Örülök, hogy Eminenciád városunkat vonzónak találta.

- Nemcsak magát Bécset, felséges uram, ámbár a város is elragadó, hanem a lakosait is.

A bíboros elhallgatott, mert, ami diplomáciai pályáján alig történt meg vele: nem talált szavakra, hogy erről az érdekes tárgyról kifejtse nézetét.

- Szent-Pétervár nagyvilági hölgyeiben a bécsi nők veszélyes versenytársaira fog akadni, - mondta a császár elgondolkozva.

Őeminenciája nem válaszolt.

Eszébe jutott a titokban szállongó pletyka, amely szerint az orosz *grandes dames*-ok egyike, az elmúlt télen, Ferenc József szívében, ha csak átmenetileg is, de letagadhatatlanul helyet talált.

Néhány pillanatig csend volt.

A császár nyilvánvalóan kellemetlenül érezte magát. Keze idegesen babrált a csecsebecsékkel, amelyek egyszerű íróasztalát díszítették és néhányszor úgy tűnt, mintha mondani készülne valamit.

A bíboros, aki hosszú diplomáciai pályafutása alatt megtanulta a türelem művészetét, nyugodtan várt arra, amit a császár végül mégis csak meg neki mondani.

- Eminenciád sok régi ismerősömmel fog találkozni Pétervárott, - mondta végre a császár, átmenet nélkül.

- Feladatomban fogom tekinteni, hogy mindazokkal találkozzam, akikkel felséged akarja, - válaszolta a bíboros különös udvariassággal.

- Eminenciád nagyon kedves. Meg vagyok győződve róla, hogy a cárnak és cárnőnek szánt üdvözetemet Eminenciád sokkal jobban fogja tolmácsolni, mint ahogyan arra szegényes tollam képes lenne. Üdvözlöm Xenia nagyhercegnőt és a nagyherceget is, akiknek legutolsó bécsi látogatása kedves emlékem marad.

A bíboros alig észrevehetően mosolygott. Pillantása egy gyémántokba foglalt miniatürképre esett, amely kétségtelenül ezeknek a kedves emlékeknek egyikét örökítette meg.

Akármilyen futó is volt azonban a bíboros pillantása, a császár nyilván mégis felfogta, mert kissé idegesen tette hozzá:

- És ne felejtse el hódoló üdvözetemet átnyújtani Marionov hercegnőnek, aki remélhetőleg rövidesen újra eljön Bécsbe, ahol az utolsó farsangon olyan nagy diadalokat aratott.

- Minden írásbeli vagy szóbeli üzenetet, amelyet felséged rám bízni kegyeskedik, a legpontosabban el fogok intézni, - jelentette ki újra D'Orsay bíboros.

- Vigyázzon! - mondotta a császár ideges nevetéssel. - Szaván fogom Eminenciádat és olyan terjedelmes üzenetet küldök önnek, ami csomagját túlságosan megterheli.

- Teljesen rendelkezésére állok felségednek.

A császár átható pillantással nézte a bibornok ravasz diplomataarcát, azután, mintegy hirtelen elhatározását követve, kis kulcsot vett elő zsebéből, felnyitotta íróasztalának egyik nagyobb fiókját, óvatosan terjedelmes csomagot vett elő belőle és a biboros bámuló szeme elé helyezte.

- És ha arra kérném Eminenciádat, hogy az üzenetet ebben a formában továbbítsa? - kérdezte Ferenc József.

Őeminenciáján egész diplomáciai pályafutása alatt sohasem lett úrrá a meglepetés, most azonban úgy látszott, mintha mélyenülő szeme a csodálkozástól pillanatra kissé tágabbra nyílnék.

- Üzenetem ugyanis két kis emléktárgyban öltött testet, amelyek alkalmasak arra, hogy Bécset és a bécsieket a címzett emlékezetébe idézzék.

- A címzett: hölgy?

- Az.

- Xenia nagyhercegnő, - mondta Őeminenciája a gonoszság árnyalatával.

- Nem. A nagyhercegnő aligha tudna ilyenfajta műtárgyat megbecsülni.

- Felséged tehát műtárgyakat küld vélem?

- Igen. Még pedig nagyon ritka műtárgyakat, amelyeket olyan műértőnek szántam, aki azokat nagyon fogja tudni értékelni.

- Kegyeskednék felséged megnevezni a...

- Marionov hercegnő.

- Ah!

- A hercegnő gyakran megcsodálta ezeket a gyertyatartókat, de nem áll mindig módunkban, hogy egy szép asszony szeszélyét teljesen kielégíthessük. Szeretném Eminenciádnak szerény ajándékomat megmutatni.

A császár nagy gonddal, gyengéden és türelemmel, sajátkezűleg fogott hozzá, hogy a burkoló papírosokat eltávolítsa és a biboros ámuló szeme előtt egy pár kecses és értékes porcellán-gyertyatartó virult ki belőlük.

Mindkét gyertyatartó ritka, *Alt Wien*-porcellánból való volt és egy-egy kitárt karú Kupidót ábrázolt, amely óriási íjből éppen egy arany nyilat készült valami ismeretlen cél felé repíteni. A Kupidó csodálatosan vésett arany talapzaton állt. Teste tömör aranyból készült fatörzshöz támaszkodott, a fatörzs ágai gyertyatartókul szolgáltak.

- Valóban elragadó, királyi ajándék.

Amióta a biboros tudta, milyen üzenet az, amelyet a császár rá akar bízni, Őeminenciájának szolgálatkészsége észrevehetően megcsökkent. Két törekeny gyertyatartó: nagy teher és a biboros megborzongott arra a gondolatra, hogy súlyos felelősséget vesz magára, amikor arra vállalkozik, hogy ezt a holmit mintegy kétezer kilométer távolságra szállítja.

A császár, úgy látszott, nem vette észre, hogy a biboros lelkesedése lelohadt. A műértő buzgalomával hívta fel figyelmét a kis szobor csodálatos mintázására és a kecses aranyvésekre.

- Ezeknek a gyertyatartóknak vonzóerejét és értékét emeli az a körülmény, hogy titkuk is van. Nyomja meg Eminenciád egész gyengén ezt a keskeny levelet, amely a többiektől külön nő ki az arany ágacskából...

A biboros készségesen engedelmeskedett. A levél apró rugót rejtett, amely az érintésre feltárta a fatörzs belsejét: bársonnyal bélelt titkos rekeszt.

- Ez a rejtett rugó a legérdekesebb ezeken a gyertyatartókon, - magyarázta a császár. - Nagynéném, a szerencsétlen Marie Antoinette ezeknek a gyanút nem keltő gyertyatartóknak és az osztrák követnek: Neippergnek segítségével néhányszor igen fontos üzeneteket küldött bátyjának.

A biboros gyakran hallott azokról a titkos eszközökről, amelyeket Neipperg gróf talált ki, hogy a szerencsétlen királyné üzeneteit biztonságban hozhassa át a francia határon. Ez a két gyertyatartó közülük tartozott. Örökség volt. Szinte ereklye. A szegény királyné halála óta, - így beszéltek, - az udvari kápolnába állították mindaddig, amíg egy szép orosz szempár vágyó tekintetet nem vetett rájuk. És most örökre elkerülnek a vértanuhalált halt francia király-asszony családjától, el, Oroszországba.

A biboros szót sem szólt. Sokat adott volna érte, ha elfogadható okot talál a megbízatás visszautasítására. Mindenfajta eshetőség átvillant az agyán. Borzalmas látomás gyötörte: elképzelte, hogy fél Kupidóval, vagy lombjafosztott fatörzssel érkezik meg Pétervárra. E rémes elképzelésből Ferenc József szava ragadta ki:

- Felesleges hozzátennem - mondta a császár, - hogy teljesen Eminenciád diszkréciójára bízom magam.

- Felséged megbízhat bennem.

A biboros lényen híjján volt most minden szívélyességnek. A császár azonban annyira buzgón foglalatoskodott kincsei becsomagolásával, hogy a bibornok hangjának hűvösségét észre sem vette. Ajándéka átadására olyan követet talált, akinél diszkrétebbet hiába keresett volna Európában és el volt tökévelve, hogy nem ad alkalmat néki, félig adott szava visszavonására.

- Sohasem fogom Eminenciádnak ezt a baráti szívességet elfelejteni, - mondta végezetül és a méltóságnak és kedélyességnek azzal a vegyülékével, amely a Habsburgok sajátja és amelynek senki nem tud ellenállni, szívélyesen keztenyujtott.

A biboros mélyen ráhajolt a császári kézre és ámbár arca a kötelesség mártirjának lemondó kifejezését öltötte, mégis sikerült úgy elbúcsúznia Ferenc Józseftől, hogy az uralkodó emlékében végül mégis kellemes benyomás maradt vissza róla.

Néhány perccel később D'Orsay biboros már hazafelé tartott kocsijában. Véle szemben, az ülésen, terjedelmes csomag terpeszkedett.

Ferenc József két gyertyatartója.

6.

Őeminenciája már jóelőre elhatározta, hogy Bécset a következő napon - csütörtökön - hagyja el s hogy diplomáciai megbízatásainak fáradságait két-három hétig, a legszigorubb inkognitóban, valamely cseh fürdőhelyen fogja kipihenni.

XIII. Leó öszentségétől kapott megbízatásának I. Ferenc József apostoli királynál azzal az ügyességgel és tapintattal tett eleget, amely Őeminenciája minden vállalkozását, legyen az diplomáciai vagy más természetű, mindenkor jellemezte. Pihenője után Szent-Pétervárra kellett utaznia, hogy a cárnál intézze el diplomáciai megbízatását, amely olyan nehéz volt, hogy a biboros minden tapasztalatára és ügyességére szükség volt.

Délután tért haza Őeminenciája a császárnál tett búcsúlátogatásáról. Ivan Sztepanovics, aki várt rá, azonnal észrevette, hogy arckifejezése bosszus.

- Biboros tervez, császár végez! - mondta Őeminenciája lehangoltan és értékes terhét a legnagyobb óvatossággal helyezte az asztalra. - Iván fiam, rossz híreket hozok.

- Rossz híreket?

- Azért nem kell olyan rémült arcot vágnia, fiam. Mindössze arról van szó, hogy holnap nem utazhatom Karlsbadba.

- Óh!

- Uj szerepet osztottak ki reám. A *postillon d'amour* szerepét. Lámpalázam van. Sokéves gyakorlatomban nem szerepel hasonló megbízatás, egy sem. - Őeminenciája a csomagra mutatott: - Ime az üzenet, amit át kell adnom.

- Hol? - kérdezte Wolenszky, akit szerfelett mulattatott az egyházi diplomata megzavart nyugalma.

- Szent-Pétervártt.

- Kitől?

- Ő apostoli felségétől, I. Ferenc Józseftől.

- Kinek?

- Marionov hercegnőnek.

- És Eminenciád vállalta, hogy ezt az óriási csomagot Pétervárra cipelje, s lemond szabadságáról? - kérdezte Wolenszky csodálkozva.

- Mit tehettem mást? - felelte a biboros türelmetlenül. - Hiszen tudja, milyen elbűvölő Ferenc József, ha az akar lenni. Rámerőltette a dolgot, még mielőtt kérése felett való csodálkozásomból magamhoz térhettem volna.

- S most Eminenciádnak az a szándéka, hogy karlsbadi utazását bizonytalan időre elhalasztja és előbb a császár üzenetét közvetíti? - kérdezte Iván, akit nyugtalanított az, hogy gazdájának megváltozott tervei az ő vállalkozását is érinthetik.

- Igen. Meg akarok szabadulni ettől a törékeny holmitól. Addig egyetlen nyugodt pillanatom nem lenne, amíg sértetlenül át nem adnám ezt a kényes portékát a hercegnőnek, aki értett ahhoz, hogy Ferenc Józseftől ezt az értékes ereklyét kihizelegje. Holnap mindketten utazunk Pétervárra.

- Mindketten?

- Igen, fiam. Önnek egyelőre, sajnos, szintén le kell mondania szabadságáról. Ha már Oroszországban vagyok, egyszersmind másik megbízatásomat is elintézem.

Wolenszky nem felelt. Világosan látta, hogy titkos missziója sokat nyerne biztonságban, ha Őminenciája kíséretében utaznék.

- Holnap útra készen leszek! - mondotta rosszul titkolt örömmel. Megkönnyebbülten sóhajtott fel. - Ha megengedi Eminenciád, átadom Antonnak a csomagot, hogy valamelyik bőröndben elhelyezze.

- Csak lassan fiam, csak lassan! Előbb csomagolja ki és nézze meg a karos gyertyatartókat. Ha megnézte, azt hiszem lemond arról, hogy Antonra bizza.

Wolenszky felnyitotta a csomagot és műértő szemmel vizsgálta a két műreket.

- A történet, amely hozzájuk fűződik, - mondotta a biboros, - éppen olyan érdekes, mint maga a holmi. A gyertyatartók ugyanis titkot rejtenek.

- Titkot?

- Nézzen csak ide, - és a biboros megmutatta a titkos rugót. - Marie Antoinette ezeknek a gyertyatartóknak a segítségével küldött üzeneteket családjának Bécsbe.

Wolenszky elsápadt visszafojtott izalmában. Keze remegett, amikor a császár karos gyertyatartóit újra megvizsgálta. Olyan komolysággal hallgatta a biborost, amely nem a műértő érdeklődéséből fakadt. Pompás ötlete támadt. A fontos okmányok átcsempészésére olyan lehetőség kínálkozott, amelyről a legélesebb szemű orosz hivatalnoknak sem lehetett még csak sejtelme sem.

- Valóban remekbe készült műkincsek, - mondta végre. - Nem csodálkozom, hogy Eminenciádnak gondot okoznak, mert tényleg szörnyen törekenyek. Már a csomagolásnál attól lehet tartani, hogy megsérülnek.

- Éppen ezért szeretném, ha ön maga csomagolná be azokat. Az én kezem már öreg és ügyetlen. Tulajdonképpen női kézre volna most szükségünk.

- Nincs az a női kéz, amely gyöngédebben bánhatna velök, mint ahogyan én fogok, - mondta Iván nagy buzgalommal. - A legbiztosabban a gyertyatartókat Eminenciád kézitáskájában lehetne elhelyezni, amelyet magunkkal viszünk külön kocsiban. Ilymódon egész úton magunk vigyázhatnánk rá.

- Nagy könnyebbség lenne nékem, édes fiam, ha törődnék ezekkel a gyertyatartókkal. A legsúlyosabb diplomáciai feladat nem nyomott úgy, mint ez a törekeny holmi.

Wolenszkynek remegett a karja, amikor a műkincseket szobájába vitte.

Egyedül akart lenni, hogy a dolgot nyugodtan átgondolja.

Lázás izgatottsággal nyomta meg a rugót és csaknem szerelmesen nézte a bársonnyal bélelt rekeszt. Miután meggyőződött arról, hogy szobájának ajtaja be van zárva, elővette belső zsebéből az okmányokat, amelyeket a komité tegnap átadott neki, behelyezte a fatörzs üregébe és óvatosan becsattantotta a rugót. Azután összehasonlította a két gyertyatartót és megállapította, hogy annak a Kupidónak, amely most a papírokat őrizte, egyik karján, a csuklótól könyökig terjedő hajszálvékony sérülés van, ami ikertestvérétől első pillantásra megkülönbözteti. Dolga végeztével, mindkét porcellánt gondosan vattába és selyempapírba csomagolta, bevitte a biboros hálósobájába, s ott a kézitáskába ágyazta be, a püspöki gyűrű és a biborosi rang jelvényei közé.

- Öminenciája fogja papírjainkat a határon átvinni, abban az ajándékban, amelyet egy császár küld egy hercegnőnek. Jobb helyen igazán nem lehetnének! - gondolta.

Öt perccel később Iván azzal a megnyugtatóssal adta át a bőröndkulcsokat gazdájának, hogy a császár gyertyatartóit sikerült úgy becsomagolnia, hogy semmi bajuk sem eshetik.

- Köszönöm, fiam, - mondta a biboros. - Én ma nem eszem itthon. Önt is szabadjára hagyom az utolsó estén. Csak arra kérem, hogy reggelre minden rendben legyen. Jó éjszakát.

Wolenszky mély meghajlással távozott. Remélte, hogy az est folyamán találkozik egyik vagy másik társával és azt megkérheti arra, hogy közölje a komitéval, hogy szerencsés körülmények folytán huszonnégy órával hamarabb utazhat Pétervárra, mint remélte. Számíthatnak tehát arra, hogy a papírok legkésőbb szombaton Tarantiev kezében lesznek.

7.

Az utolsó este a biboros, amint azt Ivánnal közölte, nem étkezett otthon, hanem Madame Demidow társaságában, aki egyike volt azoknak a bájos és titokzatos orosz *grande dame*-oknak, akik Bécsset, Párist és Londont veszélyeztették, akiket mindenütt fogadtak, a férfiak megcsodáltak, a nők irigyeltek, akikről azonban az orosz követség személyzete, a követet magát is beleértve, rettegett.

Hogy miért rettegett Madame Demidowtól saját honfitársai a legjobban? Azt egy nem-orosz nehezen érti meg. Hiszen mindig egyformán kedves volt mindenkire, akivel találkozott és látszólag egyáltalán nem érdeklődött politika iránt. Néhány évvel ezelőtt suttogtak ugyan arról, hogy az orosz határon egy túlbuzgó vámhivatalnok Madame Demidow csomagjai között feljegyzéseket talált, amelyekben a hölgy feltűnő híven számolt be minden Bécsben élő cári alattvaló életéről és cselekedeteiről, valamint néhány bizalmas beszélgetésről is, amely a követ úr és neje önagsága között a hálósobában tényleg lefolyt. Ez azonban pletyka maradt és az a tény, hogy röviddel az eset után a követ urnak értésére adták, hogy jól teszi, ha a külügyi szolgálattól végképpen visszavonul, talán nem is volt összefüggésben azzal a bizalmas beszélgetéssel, amelyet annakidején négy fal között, tanuk nélkül folytatott feleségével, amelyről azonban Madame Demidow, a pletyka szerint, mégis tudomást szerzett. Annyi bizonyos, hogy Öexcellenciája, a jelenlegi követ éppen úgy mint a felesége és az egész követségi személyzet megkülönböztetett módon barátságosak voltak Madame Demidowval szemben és meghívták minden intim összejövetelre. Abban a pillanatban azonban, amikor eltávozott, mindenki megkönnyebbülten lélezett fel és ha valaki kiejtette nevét a kegyelmes úr előtt, ő mindig így szólt:

- Kérem, ne beszéljen róla. Hideg fut végig a hátamon, ha csak a nevét is hallom...

Mindez azonban, ismétlem, csak afféle szóbeszéd volt.

Senki sem állította soha, hogy a bécsi társaságnak ez az előkelő tagja furcsa foglalkozás gyanújában áll. A rosszindulatu híreszteléseket pedig Madame Demidow barátai és csodálói, ha hangosakká váltak, elfojtották.

Szerda estére egyik legmelegebb és legtekintélyesebb barátját várta Madame Demidow: D'Orsay biborost, viszont még ezen az éjjelen el is akarta hagyni Bécsset, mert kétségtelennek találta, hogy az odaliszk és a cárevics eltűnése mögött titok lappang. Ezt a titkot azonban Madame Demidow, amint azt maga is belátta, saját erejéből aligha tudná felfedni.

Jevgen egész nap nem került eléje s így még azt sem tudta, hogy a cárevics visszatért-e a szállóba? Ha visszatért, akkor a titok szétpattant, mint a szappanbuborék.

Ha nem...

Halk kopogás hallatszott a szalon ajtaján, ahol Madame Demidow az utolsó félórát izgatott várakozásban töltötte.

- Maga az Jevgen?

A türelmetlen *szabad*-ra a muzsik esetlen alakja megjelent az ajtónyílásban.

- Megtudott valamit?

- Barina utasításait követve, - kezdte az orosz, - azonnal az Operához mentem, ahonnét éppen akkor távoztak az utolsó álarcosok. Beszéltem több alkalmazottal, úgy látszik azonban, hogy egynek sem tűnt fel az odaliszk és a fekete dominó távozása. Valamennyi emlékezett azonban

egy idősebb urra, aki ugyancsak fekete dominóban volt, érdeklődött utánuk s izgatottan távozott, amikor semmit sem sikerült megtudnia felőlük.

- Ez természetesen Lavrovszky volt. Tovább!

- Arra, hogy a cárevics ma reggelig nem tért vissza a szállóba, abból következtek, hogy Lavrovszky gróf, akit délután két óráig követtem, egy Furet nevű úr irodájába tért be, aki, mint a portástól megtudtam, ismert és becsült detektív.

- Vajjon mit akar tőle Lavrovszky? - mormolta Madame Demidow elgondolkozva. - Bizonyos, hogy nem küldött előzőleg sürgönyt Szent-Pétervárra?

- Bizonyos. De erre még visszatérek. Magáról a beszélgetésről természetesen mit sem tudok, de feltűnt nekem, hogy amikor Lavrovszky gróf egy félóra múlva elhagyta Furet irodáját, még levertebbnek látszott, mint azelőtt. Ebből azt következtettem...

- Hagyja a következtetéseket. Tényekre van szükségünk! Lavrovszky valószínűen nem merte Furet-t teljesen beavatni a dologba, mire a detektív nem vállalt szerepet az ügyben. Mi történt azután?

- Arról nincs sok mondanivalóm, barina. Lavrovszky gróf egyenesen a szállóba tért vissza, ahonnan ma többé nem mozdult ki. Ellenben Sztepan, az orosz szolga, öt óra felé eltávozott. Észrevettem, hogy kezében papírlapot szorongat és követtem a távirdahivatalig. Amikor átadta a rácsnál a sürgönyt, sikerült egy pillantást vetnem rá.

- Mit sürgönyözött?

- Csak néhány szót: Nikoláj ágybanfekvő. Orvosok szerint kanyaró. Jelentéktelen. Egy hét alatt túl van. Lavrovszky.

- Kinek címezte a táviratot?

- Nem láthattam, barina.

Madame Demidow jegyzeteket készített a hallottakról.

- Ez minden, amit mondani tud? A munka, amely elutazásom után magára vár, nem lesz tulságosan nehéz. Kövesse ezt a Furet-t lépésről-lépésre. Gyűjtsön minden apró adatot és gondolja meg, hogy a cárevics tartózkodási helyét nekünk kell felderítenünk. Érti?

Kocsizörgés hallatszott.

Madame Demidow gyorsan befejezte jegyzeteit, elzárta fiókjába és elbocsátotta Jevgent, aki éppen olyan nehézkesen és nesztelenül távozott, mint ahogyan jött.

Madame Demidow ezután meggyőző tanúságot tett kiváló színészi képességeiről. Szempillantás alatt eltűnt arcáról minden izgalom, aggodás nyoma.

A lakáj feltárta az ajtót és jelentette:

- A biboros úr Őeminenciája.

- Tényleg el akar holnap hagyni minket? - kérdezte Madame Demidow, amikor a biboros véle szemben helyet foglalt.

- Kegyetlenség, hogy erről beszél és megkeseríti az utolsó szép pillanatokat, melyeket ebben a bájos városban töltök, - válaszolta a biboros.

- Nono, - mosolygott Madame Demidow, - nem tudtam, hogy a diplomácia az udvariasság oltárán is feláldozza az igazságot. Ha a szállongó hírek igazak, úgy Eminenciád csak azért hagy itt minket, hogy új, vonzóbb és érdekesebb vidékre menjen.

- A hír, amely reggel még igaz volt, estére, sajnos, már nem az. Valóban az volt a szándékom, hogy Karlsbadba megyek és tizennégy napig a hegyek között kipihenjem magam...

- Inkognitóban.

- Természetesen. Előre nem látott kötelezettségek azonban máshova küldenek.

- Ez a fordulat alighanem váratlanul s hirtelen jött, - mondta Madame Demidow. - Wolenszky, akivel tegnap este találkoztam, azt mondta nekem, hogy Eminenciád munkája befejezést nyert és most három heti pihenőre utazik.

- Így is volt.

- Eminenciád hová megy? - kérdezte igazi női kíváncsisággal az asszony.

- Máshová, - válaszolta rövid szünet után a biboros, aki nem tudta más módon a további kérdéseknek útját vágni.

Bármilyen tapasztalt diplomata volt is a pápai követ, most az egyszer nem remekelt válaszával, mert amit mondott, és még inkább: ahogyan mondta, az titkot rejtegetett. Madame Demidow ki nem állhatta a titkokat, amíg meg nem fejtette őket.

- Máshová? Ez semmitmondó, ha ugyan nem udvariatlan kifejezés, - válaszolta duzzogva. - Eminenciádtól nem vártam ilyen rideg választ.

- Higyje el nagyságos asszonyom, hogy elárulnám önnek titkomat, ha az enyém lenne, - jelentette ki a biboros.

- Szóval megváltozott terve ezzel a titokkal függ össze?

- Azt nem tagadom. A titok azonban nem sajátom.

- Most történnék először, hogy Eminenciád idegen titkot bíz reám? - kérdezte Madame Demidow.

A nyíl talált, mert a biboros nem válaszolt.

- Amikor Eminenciád megtisztelt azzal, hogy szerény segítségemet kényes politikai küldetésinél igénybe vette, én azt hittem, ez azt jelenti, hogy a jövőben fenntartás nélkül közlékeny lesz vélem. Legalább is politikai dolgokban.

- Ez azonban nem politika, nagyságos asszonyom.

- Nem politika? Akkor hát nyilván: szerelem. Vigyázzon! Féltékenységem talán még veszélyesebb, mint kíváncsiságom.

- Ismétlem: nem rólam van szó.

- Hát akkor kiről? Eminenciád azt mondta, hogy hamvazószerdán senki mással nem beszélt, mint Wolenszkyvel és...

Elhallgatott.

Hirtelen támadt sejtését Őminenciájának vigyázatlan pillantása igazolta.

- Eminenciádnak tehát Őfelsége titkos magánüzenetét kell valahová eljuttatnia? - kérdezte első sikerétől elragadtatva. - Most azután nem tudja többé kíváncsiságomat féken tartani! Mindent el kell mondania. Kinek megy az üzenet? Kinek mehetne? Természetesen hölgynek. Valakinek, aki Őfelségének különösen kegyében áll... Már tudom is! Marionov hercegnőnek! Eminenciád a császárnak Marionov hercegnőhöz intézett levelével megy Pétervárra!

- De nagyságos asszonyom... - próbált tiltakozni a biboros.

- Eminenciád megérdemelné, hogy bizalmának hiányát azzal büntessem, hogy holnap reggelre a bécsi lapokkal közlöm ezt a tényt. Milyen nagyszerű cím lenne: *Biboros mint postillon d'amour!* A titok most már a győzelem jogán az enyém.

A biboros elkedvetlenedett. Híres diszkréciója csorbát szenvedett. És afelől sem volt bizonyos, hogy ez a titokzatos asszony nem váltja-e be tréfás fenyegetését és nem bosszulja-e meg magát valami módon.

- Higyje el nagyságos asszonyom, hogy ha nem adtam volna Őfelségének szavamat, mindent, amit tudni akart, elmondtam volna önnek, hiszen köztudomás szerint, ön sokkal különb a titkok megfejtésében, mint én, szegény diplomata megőrzésükben. Most azonban már valóban nem marad más hátra számomra, mint hogy kiszolgáltassam magam önnek.

- Elnéző leszek Eminenciád iránt, - mondta Madame Demidow kacéran. - De csak egy feltétellel!

- És az?

- Hogy ha elmondja nekem, milyen ajándékot visz a hercegnőnek felséges tisztelőjétől. *Billet-doux* nem lehet. Hiszen azt a posta csaknem ugyanolyan biztosan továbbítja, mint Eminenciád. Minden bizonnal valami értékes, ritka ajándék. Gyémánt? Gyöngy? Műtárgy?

- Valóban nagyon ritka, ha nem is páratlan ajándék, - válaszolta a biboros lemondóan. - Olyan értékes, hogy sem gyémánttal, sem gyönggyel nem lehet felbecsülni.

- Ugyan...

- Amikor a hercegnő a Burg látnivalóit csodálta, valószínűleg megkívánta azokat az arany és porcellán gyertyatartókat, amelyek valamikor a Marie Antoinette-éi voltak. Most azután Őfelsége felkért arra, hogy ezeket a gyertyatartókat császári hódolatával együtt a hercegnő lába elé helyezzem.

- És Eminenciád elvállalta a megbizatást?

- Kelletlenül, de elvállaltam, Őfelsége éppen olyan könnyen férkőzik közel a magamfajta, vén diplomata szívéhez, mint a gyertyatartók titkos rekeszéhez.

- A titkos rekeszhez?

- Igen. Nem tudta, hogy ezeknek a gyertyatartóknak titkos rekeszük van, amelyeket, amint azt a történelmi kutatások megállapították, gyakran használtak üzenetküldésre?

- Oh, mennyire szeretném látni azokat a gyertyatartókat! - kiáltotta Madame Demidow vágyakozó sóhajjal.

- Sohasem látta még? Mindkettő műredek.

- Eminenciád kegyetlen. A szenvedélyes műgyűjtő szívét olyan kincsek leírásával gyötri, amelyeket sohasem láthat többé. Ne nevéssen ki! Igenis: égek a kíváncsiságtól! Egész éjjel Altwien-porcellánokról, gyertyatartókról és titkos rekeszekről fogok álmodni.

- Miért beszél így, kedves nagyságos asszonyom? Gondolja meg, milyen lelkiismeretfurdalásokat kellene elviselnem, ha azzal vádolhatnám magam, hogy indiszkréciómmal ráadásul még nyugtalan éjszakákat is szereztem önnek.

- Mentse meg önmagát a lelkiismeretfurdalásoktól, engem pedig az álmatlan éjszakától Eminenciás uram, még pedig úgy, hogy kielégíti kíváncsiságomat.

- Szívesen. Ha megtisztel azzal, hogy kocsimba száll és meglátogatja sivar cellámat.

- Mire gondol Eminenciád? Hiszen ez szörnyen kompromittálna engem! Gondolja csak meg: a személyzet... Wolenszky úr...

- Mitől se tartson, asszonyom. Öreg vagyok én már ahhoz, hogy kompromittálhassak egy szép asszonyt.

- A diplomaták, bibornok úr, mindig kompromittálóak. Nem engedné meg Eminenciád, hogy komornám Wolenszky úrhoz küldjem és megkérjem, adja át a gyertyatartókat? Nem tudnám lehunyni a szemem, ha megtagadná kérésem teljesítését és reggelre olyan öreg lennék, mint a követ felesége.

- Nagyságos asszonyom, a hosszú bűnlistán, amelyet a magas Égben, sajnos, túlságosan lelkiismeretesen vezetnek rólam, szerepelhet ugyan az a bűn, hogy egyszer egy szép asszonynak álmatlan éjszakát okoztam, az azonban nem, hogy miattam akár csak egy nappal is idősebbnek lássék. Mert erre a bűnre bizonyosan nincs bocsánat. Ha tehát megengedi, csöngetni fogok kocsimért, hazamegyek, hogy magam hozzam el, amire annyira kíváncsi. Wolenszky aligha lesz most otthon, különben is a kézitáska kulcsai nálam vannak.

- Eminenciád a legkedvesebb biboros ezen a nagy világon! - kiáltotta Madame Demidow csaknem gyerekes elragadtatással. - Kíváncsiságom mértékét abból is kiderítheti, hogy a kíváncsiság elfojtja bennem az udvariasság szavát és nincs erőm hozzá, hogy szeretetreméltó ajánlatát visszautasítsam.

És mintha attól félt volna, hogy a biboros meggondolja magát, már csöngetett is és megparancsolta, hogy a biboros kocsija álljon elő.

D'Orsay kardinálist mulattatta a női kíváncsiság e viharos kitörése. Megigérte, hogy a lehetőséghez képest sietni fog. Tíz perccel később ajánlotta magát és elment.

Madame Demidow mozdulatlan maradt, amíg a távolodó kocsizörgés egészen el nem hangzott. Akkor azonban tele tüzzel és léttel, kinyitotta íróasztalát, elővette feljegyzéseit, amelyeket Jevgen jelentése nyomán a cárevics eltűnéséről és Lavrovszky habozó viselkedéséről készített. Izgatottságában felkiáltott. Micsoda nagyszerű rejtékhelyei kínált néki a sors ezeknek a feljegyzéseknek a számára! Megborzongott, ha visszagondolt azokra a borzalmas pillanatokra, amikor az orosz határon titkos jelentései egy ízben ügyetlenségből, vagy hivatalos túlbuzgóságból illetéktelen kezekbe jutottak. Óh, az a megalázás! Az a gúnynál rosszabb udvariasság, amivel a nyilván veszélyes ellenféllel, az orosz kormány megfizetett kémnőjével szemben akkor mindenki viseltetett. A pazarul osztogatott borraivalók sem tudták meggátolni, hogy akik tudtak róla: ki ne fecseggék az érdekes hirt, hogy Madame Demidow, a bécsi társaság gyöngye, hercegek, királyok és biborosok barátnője, gazdagságát annak a pénznek köszönheti, amit külföldön élő honfitársai kikémleléséért kap. Alig lehetett a pletykát elfojtani.

Most azonban, úgy látszik, kegyelmes hozzá a sors.

Amikor Őeminenciája elmondta érdekes történetét a császár gyertyatartóiról, Madame Demidow azonnal módot keresett rá, hogy a titokzatos küldeménynek birtokába jusson. A biboros rövidesen visszaérkezik a gyertyatartókkal, de ő, Madame Demidow már sokkal nehezebb diplomáciai feladatokat is elvégzett, mint amilyen az, hogy a biborost a tartók átadására bírja. Ha a titkos rekeszek tényleg olyanok, mint amilyeneknek a biboros azokat leírta, akkor Madame Demidownak semmi oka sincs többé a félelemre.

Ujra felhangzott az oszlopcsarnokból a kocsirobogás. Madame Demidow hátradőlt karosszékeiben és amikor a biboros értékes terhével belépett, nem láthatott arcán mást, mint égő kíváncsiságot.

Maga segített eltávolítani azt a sok burkolatot, amelyekbe Ivan Wolenszky csavarta kevés idő előtt az értékes műtárgyakat.

Madame Demidow szóáradata, amely elragadtatását volt hivatva tolmácsolni, végnélkül valónak tünt.

- Jóságos Istenem, - sóhajtotta, - milyen törékenyek!

- Nem annyira, mint gondolná, - válaszolta a biboros. - Mert végre is ezek a gyertyatartók legalább 150 évesek és jónéhányszor vándorolhattak egyik kézből a másikba. És mégis kifogástalan állapotban vannak.

- Egészen kifogástalanban: nem, - jegyezte meg Madame Demidow, - mert nézzen ide: az egyik kis Kupidó karjáról, a csuklótól könyökéig, letört egy szilánk.

- Letört? Rettenetes! - kiáltott föl Őeminenciája. - De remélhetőleg ez már régebben történt. Nem amióta a gyertyatartók az én oltalmam alatt állnak. Higyje el, nagyságos asszonyom, hogy ez a holmi, amióta Őfelsége rábízta, állandóan nyugtalanít. Engedje meg, hogy ezt a sérült gyertyatartót félreállítsam. Vagy talán lesz olyan jó és újra becsomagolja? Nem merek hozzányulni, mert félek, hogy még nagyobb kárt teszek bennök. A titkos rugót a másikon is megmutathatom, hiszen mind a kettő egyforma.

Aggódóan, mintha kis gyermekről lenne szó, csomagolta be Madame Demidow segítségével a biboros a megsérült gyertyatartót és félreállította.

A szép orosz nő feszült kíváncsisággal figyelte a biboros ujját, amikor az az arany levélkét megnyomta és az elrejtett titkát, a felfedeztetés veszedelmétől mentes rekeszt megmutatta és megmagyarázta.

- Nem csodálom, hogy Eminenciád nem veszi szívesen, hogy ilyen törékeny holmival terhelik. Hát még ha tudná, milyen figyelmetlenül bánnak Ausztriában a vámhivatalnokok és a hordárok a férfiak csomagjaival! A hölgyek holmijára, amint észrevettem, kissé jobban vigyáznak, mert félnék egy toilette elrontásának, vagy egy csipke elszakításának következményeitől.

- Megrémít, - mondta Őeminenciája. - Nem lesz addig egy nyugodt órád sem, amíg a gyertyatartókat sértetlen állapotban Marionov hercegnő kezében nem látom. Arról nem is beszélek, hogy régóta tervezett szabadságomat kell miattuk elhalasztanom.

- Tényleg szeretné Eminenciád elszalasztani az alkalmat, hogy életében egyszer postillon d'amour legyen? - kérdezte Madame Demidow tréfásan.

- Hiszen, ha lehetne...

- Megmutatom Eminenciádnak, milyen jó barátnőre talált bennem. Amíg ön szabadságára utazik, én gondjaimba veszem ezt a csomagot és megigérem önnek, hogy olyan jó helyen lesz nálam, mint eddig, a Burgban.

- Önnél, nagyságos asszonyom?

- Igen. Amint tudja, én még ma éjjel Szent-Pétervárra utazom és ha önnek is úgy tetszik, a gyertyatartókat legjobb udvari toilettejeim és csipkéim közé csomagolva magammal viszem. Azután, ahogyan akarja, vagy átadom az ön névjegyével a Marionov-palotában, vagy pedig ha ön személyesen akarja átadni, megőrzöm ott, amíg ön megérkezik.

- Szeretném önt a szavánál fogni nagyságos asszonyom, és mégis...

- Nagy gondtól szabadítanám meg önt, úgy-e? Azonkívül, hogy nem kellene a gyertyatartók miatt aggódnia, elmehetne inkognitó pihenni és nem kellene az illetőt, akit el akar kísérni, csalódásnak kitennie, - tette hozzá Madame Demidow mosolyogva, amikor látta, hogy Őeminenciája nagyon is hajlandó az engedékenységre.

- Nagyságos asszonyom, ne vigyen a kísértésbe, mert a végén még bele találok egyezni a dologba, - tiltakozott a forma kedvéért a biboros.

- Ne sokat szabódjék, hanem fogadja el baráti ajánlatomat, - mondta Madame Demidow és bájos mozdulattal kezét nyújtotta.

A biboros megcsókolta a feléje nyújtott kezét.

- Hogyan köszönjem meg önnek, nagyságos asszonyom...

- Úgy, hogy elmondja azokat a botrányhistóriákat, amelyeket ismerőseimről hallott, - válaszolta Madame Demidow nevetve és kényelmesen elhelyezkedett a karosszékből.

A csatát megnyerte.

A következő félóra élénk beszélgetésben telt el.

Abban állapotok meg, hogy Madame Demidow Őeminenciája megérkeztéig magánál tartja a gyertyatartókat.

Azután a biboros elbúcsúzott.

Későre járt már az idő, Madame Demidow most már visszavonhatatlanul elhatározta, hogy az éjszaka feltétlenül elutazik, nehogy a biboros meggondolja magát.

Gyorsan elővette feljegyzéseit és néhány más okmányt, - jelentéseit a „harmadik szekcióhoz”, - követte Wolenszky példáját, megnyomta a titkos rugót és a papirokat a bársonnyal bélelt rekeszben helyezte el.

Ott kétségkívül biztonságban voltak!

A csomagot pedig kizárólagosá tette.

Egy óra múlva komornája kíséretében, aki a végzetes terhet cipelte, Madame Demidow az északi pályaudvarhoz hajtatott, hogy Pétervárra utazzék.

Körülbelül ugyanebben az időben kopogott Wolenszky a biboros szobája ajtaján, hogy megkérdezze: van-e valami parancsa?

- Jöjjön csak be Iván, - mondta a biboros emelkedett hangulatban. - Jó híreket mondok. Meglesz mindkettőnk szabadsága, fiam és én holnap Karlsbadba utazom.

Iván megdöbbenve bámult Őeminenciájára.

- És... a... gyertyatartók? - dadogta.

- Hiszen éppen ez az! - mondotta Őeminenciája. - Madame Demidow, aki még ma éjjel Pétervárra utazik, volt szíves a terhes holmit magával vinni és vállalkozott rá, hogy Karlsbadból való visszaérkezésemig megőrzi a gyertyatartókat. Magam vittem el hozzá ma este és most nagyon örülök, hogy megszabadultam a holmikért való felelősségtől.

Wolenszky halálsápadt lett.

- Madame Demidow... a gyertyatartók... Nem értem.

- Ne legyen annyira megrémülve, kedves fiam. Megmutattam Madame Demidownak a gyertyatartókat és úgy mellékesen megemlítettem, milyen kellemetlen, hogy miattuk le kell mondanom régen tervezett szabadságomról. Erre ő a legszívélyesebben felajánlotta, hogy elviszi azokat Pétervárra, aminek én természetesen nagyon örülök.

Iván hiába iparkodott azon, hogy önuralmát visszaszerezze.

- És Eminenciád a titkos rekeszeket is megmutatta Madame Demidownak?

- Úgy gondolom, igen, - válaszolta Őeminenciája. - A dolog egyébként, úgy látszik, szokatlanul nyugtalanítja önt. Miért?

- Csak Eminenciád érdekében nyugtalanokodom. Ki tudja, hogy önagyságánál tényleg biztonságban vannak-e a gyertyatartók?

- Csak ez nyugtalanítja? - kérdezte a biboros kissé gúnyosan és átható tekintetét Wolenszkyra emelte, aki azonban bátran kiállotta gazdája pillantását. - Akkor nyugodjék meg. És most jóéjszakát. Holnap korán utazom. Önnek valószínűleg egy nappal tovább itt kell maradnia, hogy levelezésemet rendbehozza. Akkor azután ön is szabad, amíg a jövő hónap harmadikán Pétervárott nem találkozunk. Jóéjszakát, fiam.

Wolenszky mélyen meghajolt és feltámolygott a szobájába.

Minden: a gondosan kitervelt és merészen végrehajtott összeesküvésre vonatkozó okmányok; a felirat, amelyet Tarantievnek kellett a cár kezéhez juttatnia; a listák, amelyeken csaknem valamennyi összeesküvő neve rajta állott és amelyek, ha megtalálják azokat, Szibériába, vagy a túlvilágra juttatják valamennyijüket, minden irat az egyik gyertyatartó titkos rekeszében s Madame Demidow kezében volt.

A kém kezében.

Hogyan lehetne megakadályozni, hogy felhasználja ezeket a végzetes írásokat?

A biboros és Madame Demidow eddig nyilván még semmit sem vettek észre. Vagy elfelejtette Őeminenciája megmutatni a titkos rugót, vagy szándékosan nem fedte fel, ha pedig mégis megmutatta, véletlenül éppen azon a gyertyatartón mutatta meg, amelyben nem voltak titkos írások. Az asszonyok azonban természetüknél fogva kíváncsiak. Szívesen játszanak az efféle holmival. Wolenszky gondolatai elakadtak. Megrémült attól, hogy a végső következtetést levonja.

Mit tegyen?

Óvja-e azonnal társait a szerencsétlenségtől? Bevallja-e nekik, hogy a bizalomra, amellyel megajándékozták, már az első nap érdemtelennek mutatkozott? Nem. Ennek nem lenne semmi értelme. Nyugodtan meg kell várni az eseményeket. Hiszen akárhová is mennének, akárhol is rejtőznének el, az orosz rendőrség hosszú karja elől nincs menekülés!

Órák hosszat ült a fiatal lengyel, kezébe hajtott fejjel és azon töprengett, hogyan szerezze vissza a gyertyatartókat Madame Demidowtól?

Hajnalgig fel-alá járt a szobában. Világos nappal volt már, amikor nyugtalan álomba merült. Álmában bilincseket érzett csuklóján. Társaival végtelen hómezőkön haladt a távoli szibériai ólombányák felé, ahol halál várja a száműzöttet. Biztos, alattomos halál, lassú kínszenvedés, amely néha évekig is eltart.

8.

- Remélem, nekünk nem kell kiszállnunk? - kérdezte a szakasz sarkába húzódva Madame Demidow álmos hangon, amikor a gyorsvonat az oderbergi határállomásra befutott. A csomagokat - úgy-e? - Szent-Pétervárig adta fel és leplombáltatta?

- Igen, nagyságos asszonyom, - mondta a komorna és az ablakhoz lépett. - Ugyan felnyitnak minden ajtót és követelik, hogy mindenki szálljon ki, de Bécsben azt mondták nekem, hogy ha a csomagokat Pétervárig adom fel, akkor itt nincs vámvizsgálat.

- Én nem is fogok kiszállni semmiesetre sem. Tegye ide mellém a kiegészítést és az utazóbőröndöt és rendeljen az étkezőkocsiban két csésze teát.

- Alig hiszem, hogy a nagyságos asszonyt zaklatni fogják, - mondta a leány és kinyitotta az ajtót. - Mindenki elhagyta a csarnokot és hivatalnokot sem látok már, egyet sem. Remélem, semmi sem történik, amíg én távol vagyok. Igyekezni fogok vissza.

- Bocsánat kisasszony, - mondta egy hang, amikor a leány a perronra lépett, - itt mindenkinek ki kell szállnia!

Vámhivatalnoki egyenruhába öltözött férfi állt a kocsiajtó előtt és tiszteletteljesen megemelte sapkáját, amikor a kocsiba pillantva, meglátta a csomagoktól körülvett Madame Demidowot.

- Nékem nem, - válaszolta őnagysága bosszús hangon. - Csomagjaimat Pétervárig adattam fel és Bécsben kijelentették, hogy a határon nem kellemetlenkednek ostoba formaságokkal.

- Sajnálom nagyságos asszonyom, de nem tekinthetek el tőlük. Szabályzatunk szigorú. Nem engedhetjük meg, hogy akár utas, akár csomag maradjon a kocsikban.

Madame Demidow sokkal jobban ismerte a hivatalnokokat, semhogy ne tudta volna, hogy hiába vonakodnék, hiába emelne kifogásokat.

A hivatalnok nagyon udvarias, csaknem alázatos. A legkisebb ellenszegülésnél azonban segítségért kiáltana és a csomagokat minden további nélkül leszedetné, vagy a vámhivatalba vitetné, ahová Madame Demidownak, kénytelen-kelletlen, követnie kellene poggyászát.

Bosszús sóhajjal leszállt tehát és Rózára, meg a hivatalnokra hagyta, hogy a holmit utána hozzák.

Nagy bőröndjei ott feküdtek a hivatali helyiségben, azonban nem nyitották fel azokat, csak leólmozták, jeléül annak, hogy akadálytalanul mehetnek át a határon.

- Van ezenkívül kézipoggyásza Madame? - kérdezte egy hivatalnok, aki Róza kiegészítését már összetúrta és most az ernyőtartót szíjazta föl.

- Van. Kiegészítésem és utazóbőröndöm is. Róza, nyissa ki, itt vannak a kulcsok.

- Én nem hoztam magammal sem a nagyságos asszony kiegészítését, sem az utazóbőröndöt, - válaszolta a leány. Mind a kettőt a hivatalnok hozta utánam. Ebben a pillanatban nem is látom őket. Alkalmasint letette valahol.

- Keresse meg azonnal, Ki engedte meg, hogy másnak adja át a táskákat. Nagyon jól tudja, hogy csak magának engedtem meg, hogy vigye.

Madame Demidow csak nehezen bírta izgatottságát elpalástolni.

Róza aggódva kereste a hivatalnokot, aki az értékes csomagokat gondjaiba vette.

- Alighanem téved kisasszony - jegyezte meg egy hordár. - A vámhivatalnokoknak annyi ilyenkor a dolguk, hogy nem érnek rá csomagokat cipelni.

- Az illető ebben a pillanatban nincs is itt, - felelte Róza. - Fiatalember volt, szakálla hosszú barna, a haja hullámos...

- Most valamennyi vámhivatalnok itt tartózkodott ebben a teremben. Ismerem őket évek óta. Egyetlen egy sem hiányzik közülök. Attól tartok, hogy önt becsapták, kisasszony. Az ilyesmi határállomásokon nem ritka eset. Nem is nagy művészet hölgyeket meglopni, mert...

- Róza, - hebegte Madame Demidow, aki hallotta a hordár szavait és az ijedségtől egészen rosszul lett, - nézzen még egyszer körül. Maga felelős a kézitáskámért... Lecsukatom, ha nem találja meg...

Még idejében erőt vett magán. Már kezdtek gyülekezni köréjük a kíváncsiak, akik érdeklődve nézték az előkelően öltözött hölgyet, akit egy kis csomag elvesztése ennyire kihoz a sodrából.

Másodszor csengettek s az utasok készülődtek a beszálláshoz.

Madame Demidow, aki néhány hivatalnok vizsgálódó tekintetét érezte magán, tudta hogy veszedelmessé válhat reá, ha ilyen jelentéktelennek látszó dolog miatt ilyen izgatottnak látják. Ezért a hordárokhoz fordult, akik szájatva álltak körül és nyugodtan így szólt:

- A kézitáskámban és utazóbőröndömben nagyon értékes ékszerek voltak. Ezer forintot adok annak, aki visszahozza azokat, kétezret, ha még reggel előtt a kezemben lesznek. Melyik a legjobb szálló ebben a városban? Addig itt maradok, amíg ékszereimet vissza nem kapom... Róza, - tette hozzá a szegény, egészen lesújtott komornához fordulva, mialatt a hordárok elvitték a bőröndöket, - itt van egyhónapi fizetése és pénz a Bécsbe való visszautazáshoz. Ne kerüljön többé szemem elé!...

9.

Kocsiba szállt és elhajtattott.

Wolenszky ezalatt pokoli kinokat állott ki. Amilyen buzgón iparkodott a nagy ügynek szolgálatára lenni, éppen olyan nagy veszélybe sodorta, ha akaratán kívül is.

Az eseményekben oly gazdag éjszakát követő reggel a nuncius megnyugtatta titkárát valamennyire. Talán kissé bűnösnek érezte magát Őeminenciája a gyertyatartók miatt és attól tartott, hogy Wolenszky rosszalni fogja, amit tett. Részletesen elmondta Ivánnak, hogyan fedezték fel ő és Madame Demidow, hogy az egyik Kupidó karja megsérült, ami a bíborost végül is arra indította, hogy a baráti ajánlkózást elfogadja. Wolenszky lassanként mindent részletesen megtudott a bíborostól, ami a császár gyertyatartóját illetően közte és a szép orosz asszony között történt. Megtudta, hogy Demidowné sajátkezüleg csomagolta be a megsérült gyertyatartót és megígérte, hogy a legnagyobb óvatossággal fog bánni mind a kettővel, nehogy bajuk essék. Wolenszky hálát adott a sorsnak, amiért úgy vezette kezét, hogy a végzetes papirokat a sérült gyertyatartóba helyezze el.

Biztosra vette, hogy Madame Demidow mit sem tudott a sérült gyertyatartó titkáról és elhatározta magában, hogy ha Őeminenciája elhagyta Bécset, amire az est beállta előtt, sajnos, nem lehetett számítani, ő haladéktalanul Pétervárra utazik, hogy Madame Demidowtól elkérje és a pápai követségben biztonságba helyezze a gyertyatartókat.

Mínt hogy Őeminenciája megnyugtatta, sem félelemre, sem sietségre nem volt oka. Sőt. Olyan nyugalom szállta meg Wolenszkyt a bíboros elutazása után, hogy Szibéria börtönei és ólombányái még álmában sem jutottak eszébe.

Frissen és kipihenten ébredt fel másnap reggel és készen volt arra, hogy az expresszrel Oderbergen át Szent-Pétervárra utazzék, ahová körülbelül huszonnégy órával Madame Demidow megérkezte után érkezett volna.

Jókedvűen, mint aki megszabadult gondjaitól, megreggelizett, azután gépiesen nyult egy reggeli lap után.

A lapban olyasvalami ötlött szemébe, ami minden reménységét megsemmisítette.

Az egyik hasáb élén ez a hír feketélt:

Ujabb vakmerő tolvajlás a határállomáson. *Oderbergből jelenti telefonon tudósítónk:* Tegnap reggel hat órakor Oderbergben, a vámvizsgálat alatt vakmerő lopást követtek el. Amikor az udvari körökben is jól ismert Madame *Demidow* kiszállt a vasuti kocsiból, egy vámhivatalnoki egyenruhába öltözött ember ajánlkózott, hogy viszi kézitáskáját. Madame Demidow pillanatig sem gondolt arra, hogy az ember talán nem is követi őt a csomagokkal és ezért csak egy negyedórával később fedezte fel, hogy az illető nyom nélkül eltűnt. Madame Demidow szerint a kézitáskában számos értéktárgy volt. Ezzel magyarázta, hogy a lopás felfedezésekor rendkívüli izgalom vett rajta erőt. A rendőrség megindította a nyomozást és máris értékes adatok birtokába jutott.

Nem nehéz elképzelni, mit jelentett ez az ujsághír Wolenszky számára. Az utolsó órák aránylagos nyugalma után ez a csapás csaknem elkábította. Az ujság kihullott kezéből. Vagy tíz percig ült mozdulatlanul s a semmibe meredt. Gondolkodni nem bírt, sőt értelme még arra sem volt képes, hogy felfogja s átgondolja: mi történt?

A forgalmas utcák csábították és valami homályos reménység töltötte el: a kávéházakban talán új hírt, a lopás új részleteit tudja meg.

Vette a kalapját és elindult a Kolowratringen, az Opera felé. Valami ösztön, - a létfenntartás ösztöne, - azt súgta neki, hogy uralkodjék magán, nehogy a szembejövőknél különös izgatottsága és vad, zavart pillantása feltűnjék.

Egyik kávéházból a másikba csavargott és élénken fülelt, nem hall-e valamit a lopásról. De csak egyetlen helyen tettek rá célzást. Egy fiatal ember mondta társának, hogy Madame Demidownak alighanem hamarosan sikerül a rendőrséget a tolvajok nyomára vezetni, hiszen ő maga is jártas rendőri dolgokban. A másik nevetett és ezzel ez a kérdés el is volt intézve.

Az órák lassan teltek és Wolenszky kimondhatatlanul szenvedett a rákényszerült tétlenségben. Lassan kifelé sétált a Belvárosból. Útja az egyik délutáni lap kiadóhivatala felé vezette, ahol lármás tömeg várta az első kiadás megjelenését. Wolenszky vásárolt egy lapot és izgatottan futotta át.

Tényleg, az ő számára is volt benne ujság.

Az oderbergi vasuti tolvajlás. *Oderbergből* táviratozza tudósítónk: Határrendőrségünk ismét tanujelét adta mozgékonyságának és találékonyságának. A tolvajt, aki tegnap reggel, Oderbergben, a bécsi társaság ismert tagjának, Madame Demidownak kézitáskáját és utazóbőröndjét ellopta, ma már letartóztatta a rendőrség a *Heinrich Marschall*-szálló egyik vendégszobájában, ahol cinkosával megbújít, hogy a zsákmányon megosztózzék. Amikor a rendőrség benyomult a szobába, a tolvajok éppen az egyik ékszerdarab fölött civakodtak, míg a többi szanaszét hevert a szobában. A tolvaj, hirhedt jómadár, akit a rendőrség már régen keres, sokkal izgatottabb, vagy talán sokkal ijedtebb volt, semhogy kísérletet tett volna a szökésre, társának azonban, aki mellékesen megjegyezve: nő, sikerült az ablakon keresztül megszökni. A detektívek azonban felismerték és azóta valószínűen már őt is elfogták.

A rendőrségnek nagyban segítségére volt munkájában néhány vasuti hordár, akiket a Demidowné által jutalomként kitűzött magas összeg buzdított. Annál nagyobb volt elégedetlenségük és haragjuk, amikor az urinő vonatodott a jutalmat mindaddig kifizetni, amíg ezek meg nem kerülnek. Demidowné nagyon izgatott volt, amikor ezeket a rendőrségen jegyzőkönyvbe mondta és izgatottságát azzal okolta, hogy a hiányzó tárgyak között van egy pár igen értékes gyertyatartó aranyból és porcellánból, ami nem az ő tulajdona. A gyertyatartókat, Demidowné szerint egy ismerőse bízta rá, akinek nevét azonban nem volt hajlandó elárulni. A károsult rendkívüli izgatottsága nagy feltűnést keltett és sok pletykára és magyarázatra adott okot.

Mint a részeg, úgy támolygott Wolenszky az utcán. Borzasztóan kínozták az az érzés, hogy mit sem tehet, hogy társait és önmagát megóvják a veszedelemtől, amely valamennyiüket fenyegette. Először is higgadtan át kell gondolni a helyzetet, biztatta önmagát, s ehhez nyugalomra van szükség. Szállása felé tartott annál is inkább, mert úgy érezte, hogy nem szabad tovább halasztania Öminenciája levelezésének elintézését.

Amikor becsukta maga mögött dolgozószobájának ajtaját, először elhessegetett minden olyan gondolatot, ami a gyertyatartókkal volt kapcsolatos, azután nekilátott a munkának. Csak akkor hagyta abba, amikor a szolgál, késő délután, behozta a lámpát.

A megfeszített munka testileg és lelkileg felfrissítette. Idegei nyugodtabbak voltak, értelme élesebb, mint amikor tétlenül és nyugalmát nem lelve bolyongott az utcákon.

A dolog most sem állt rosszabbul, mint reggel és most sem volt még oka rá, hogy társait az események megismertetésével nyugtalanítsa. Iván bizton remélte, hogy a papirokat még nem fedezték fel. Madame Demidow valószínűleg Oderbergben tartózkodik, hogy tulajdonát, ahogy megkerül, magához vehesse. Iván azon gondolkozott, hogy érintkezésbe lépjen-e vele. Ez nagyon helyénvaló lenne, ha az okmányokat Madame Demidow még nem találta meg, ha azonban megtalálta: olyan hiba, melynél súlyosabbat el sem lehet képzelni. Még egy lehetőség kínálkozott Ivánnak, hogy a papirokat visszaszerezze. Ez a lehetőség abban állott, hogy ő maga fordul a rendőrséghez és megkérdi: megengednék-e néki, hogy a gyertyatartókat, a pápai követ Őeminenciája nevében lefoglalhassa?

Jóllehet már későre járt az idő, mégis kocsit hozatott és a rendőrségre hajtatott. A detektív-főnököt, báró Hermansthal kereste fel, akit jól ismert, mert mint D'Orsay bíboros titkára gyakran találkozott véle a társaságban. A báró nagyon elfoglalt ember volt és Wolenszkyt háromnegyedóra hosszat várakoztatta az előszobában. Ivánnak így elég ideje volt arra, hogy a dolgot alaposan átgondolja.

A hivatali titoktartás pecsétje alatt közölni akarta báró Hermansthallal, hogy a gyertyatartók, amelyekről Madame Demidow az oderbergi rendőrségen vallomást tett, D'Orsay bíboros megbízása folytán kerültek hozzá. Ezeket a gyertyatartókat egy felséges személy megbízásából, - hogy kinek? annak kitalálását a báróra bizza, - Őeminenciájának, a pápai követnek, egy Szent-Pétervárott élő hölgynek kellett volna átadnia. Hozzá akarta tenni, hogy Őeminenciája teljesen Hermansthal báró ismert diszkréciójára bizza magát, mivel úgy a bíboros, mint az a bizonyos felséges személy azt kívánják, hogy az egész ügy lehetőleg ne kerüljön a nyilvánosság elé és hogy a gyertyatartók ne menjenek több idegen kézen keresztül, mint amennyin feltétlenül szükséges. Végül közölni akarta, hogy ő, Wolenszky, azért jött, hogy Hermansthal báró hathatós támogatását kérje Őeminenciája nevében is.

Miután Iván mindezt végiggondolta, kissé megnyugodott, úgy, hogy a báró szobájába remegés nélkül lépett be.

Hermansthal báró, arisztokratikus, megnyerő modoru úriember volt. Figyelmesen hallgatta végig Wolenszkyt.

- Megigérem önnek, - mondotta, - hogy azonnal értesíteni fogom, amint a rendőrség a hiányzó tárgyak birtokában lesz.

- Tehát még nem találták meg a gyertyatartókat? - kérdezte Iván visszafojtott lélekzettel.

- Még nem... - felelte.

- Szabad tudnom, hogyan áll a dolog? - kérdezte Wolenszky, aki izgalmában alig tudott értelmes mondatot kinyögni.

- Úgy áll, hogy tudjuk hol van a holmi és minden pillanatban le is foglalhatnók.

- De...?

- Türelem. Engedje meg, hogy az egész tényállást elmondjam, - szólt az udvarias detektív-főnök, aki látta Wolenszky izgatottságát. - A rendőrség, amint tudja, ismeri azt a nőt, aki a tolvaj letartóztatásakor a szobában volt, de megszökött. Azok közé tartozik, akiket a jó társaságban mint „szerencsétlenek”-et szoktak emlegetni. A tisztviselő, aki a letartóztatást foganatosította, szándékosan nem üldözte a nőt, s erre fontos oka volt. A rendőrtisztviselő ugyanis tudta, hogy minden pillanatban elfoghatja. A nő tudniillik Bécsben él és harmadrangu korcsmákban és szállókban tanyázik, legszivesebben a *Ferenc császár*-ban. A rendőrségnek az a célja, hogy a nő érezze magát biztonságban, járjon-keljen szabadon, módot adjon arra,

hogy megfigyelhesse s végre nyomára jusson annak az orgazdának, amely eddig minden éberségünkre fittyet hányt és amelynek ez a nő valószínűleg eszköze.

- Ön tehát azt hiszi, hogy ez a nő Bécsbe hozta a gyertyatartókat?

- Tudjuk, hogy ma reggel Bécsbe érkezett és szigorú megfigyelés alatt tartjuk.

- Excellenciád akkor talán rögtön amiatt is intézkedhetnék, hogy házkutatást tartsanak nála, - mondta Iván könyörgően.

- Házkutatást? Semmi kifogásom ellene, - felelte Hermansthal lekötelező udvariassággal. - Szívesen adnám tanújelét annak, mennyire azon vagyok, hogy Őeminenciáját megnyugtassam.

- Ebben az esetben talán azt is megengedi Excellenciád, hogy a házkutatást foganatosító detektiveket én is elkísérhessem? - kérdezte Wolenszky nagy buzgalommal. - Hogy megállapíthassam, azonosak-e a gyertyatartók Őeminenciája, illetve Őfelsége gyertyatartóival, - tette hozzá, amikor látta, hogy Hermansthal tagadólag csóválja a fejét.

- Legyen. De csak azzal a feltétellel, hogy nem ártja be magát a hivatalos közegek munkájába, hanem mindössze arra szorítkozik, hogy a szóbanforgó tárgyakat megjelölje és ellenkezés nélkül beleegyezik, hogy a házkutatást vezető tisztviselő azokat ide, a hivatalba hozza.

- A hivatalba?

- Igen. Ragaszkodnom kell hozzá, hogy mindaddig az én őrizetemben legyen ez a holmi, amíg Madame Demidow, aki mint károsult szerepelt, maga nem jelenti ki, hogy átadja önnek a gyertyatartókat.

- És addig?

- Megigérem önnek, hogy senki sem fog hozzájuk nyulni. Tanúja lehet, amikor bezárom íróasztalomba a gyertyatartókat, amelyeket a legnagyobb örömmel fogok az ön rendelkezésére bocsátani, ha Madame Demidownak nem lesz ellenvetése.

Iván egy pillanatig gondolkozott.

- A véletlen majd csak kedvez, ha a gyertyatartókat kezembe kaptam, - gondolta. - Csak le kell nyomni a rugót, amíg a rendőrök a szoba másik részében vannak elfoglalva és máris kivehetem a papírokat. Erre sok lehetőség kínálkozik attól a pillanattól kezdve, amikor a gyertyatartókat megtalálják, egészen addig, amíg Hermansthal báró a fiókjába zárja azokat.

Habozása csak egy pillanatig tartott, azután biztosította a bárót, hogy mindenben feltételeihez fogja tartani magát és szívesen megvárja Madame Demidow döntését, ha egyszer megszabadult attól a gondtól, hogy a gyertyatartók az ide-oda való cipelés közben megsérülhetnek.

- Őeminenciája nevében, - tette hozzá diplomatikusan, - köszönöm Excellenciád szíves előzékenységét.

- Szóra sem érdemes, - felelte Hermansthal báró és megnyomta a csengőt, hogy kiadja az utasításokat.

- Kéretem Meyer főfelügyelőt, - mondta a belépő szolgának.

- Már késő van ugyan, - mondta Wolenszky felé fordulva, - csaknem nyolc óra, de az nem baj, mert a nő alighanem már elment éjszakai csavargására és szabad teret hagyott nekünk.

Kopogtak az ajtón és belépett a detektív főfelügyelő.

- Mi van Ottlinger Gretevel? - kérdezte őexcellenciája.

- Reggel óta, amióta Oderbergből visszatért, még nem hagyta el lakását. Két emberem egész nap a ház előtt állott. Reggel, az állomásról, egyenesen a lakására ment és egy nagy bőröndöt vitt magával.

- Vegyen maga mellé még egy embert és tartson házkutatást a nő lakásán. Ha gyanús dolgokat talál, azokat hozza magával. A nőt, ha otthon van, tartóztassa le. Ha nem lenne otthon, emberei ne veszítsék el szem elől és fogják le, ahogy hazatér. Ennek az urnak megengedtem, hogy a házkutatásnál jelen legyen és bizonyos értéktárgyak hovatartozását megállapíthassa. Ön azonban mindent ideszállít, amit csak talál. Megértett?

- Meg, kegyelmes uram!

- Akkor hát a viszontlátásra, kedves Wolenszky, - fordult Hermansthal báró Ivánhoz. - Megbeszélésünkhöz képest idevárom önt vissza a gyertyatartókkal egyetemben.

Ezzel őexcellenciája felemelkedett, elbocsátotta a detektív főfelügyelőt és értéskére adta Wolenszkynek is, hogy a kihallgatást befejezte.

Iván hálálkodva távozott. A szerencse kedvezett neki. Most azután rajta állott, hogy a nagy-szerű alkalmat ügyesen kihasználja. Megtapogatta tárcáját: elég pénz volt nála. Ki tudja, talán a főfelügyelőnek kell egy kis ajándék, ha olyasvalamit látna, ami Wolenszkynek nem kellemes.

Öt perccel később Meyerrel és még egy rendőrrel bérkocsiba ültek. Wolenszky abban a reményben ringatta magát, hogy a következő félórán belül újra zsebébe dughatja az értékes okmányokat.

10.

Piszkos külvárosi negyed szűk utcájában állott meg a bérkocsi, alig negyedóra múltán.

Meyer főfelügyelő, akit Iván és a rendőr követtek, kiszállt a kocsiból, gyors pillantást vetett a néptelen utcára, azután határozott léptekkel egy ásítózó, sötét kapuboltozat felé tartott. A házmesterlakás a széles kőlépcső tövében volt, de az udvari lakásokat senki sem őrizte. Igaz, hogy ezekben nem is volt mit őrizni, mert lakói Bécs legszegényebb osztályából kerültek ki.

Néhány borzashajú, piszkoskötényes asszony abbahagyta a trécselést az udvaron, amikor a rendőregyenruhát meglátta és jelentős grimaszokat vágott.

Miután a detektív főfelügyelő elérte a keskeny, sötét, bűzös hátsólépcsőt, Ivánhoz fordult:

- Senkit sem látok az embereim közül itt, amiből arra következtetek, hogy az asszony elment hazulról.

- Annál jobb, - felelte Wolenszky, - akkor legalább nem fogjuk zavarni. Különben a lakók számára, úgy látom, nem vagyunk szokatlan vendégek. Nem nagyon izgatja őket a rendőruniformis.

- Hirhedt ház ez, - felelte Meyer főfelügyelő, - csaknem kizárólag ilyen Ottlinger Gretehez hasonló emberek laknak itt. A házkutatás ezeknél mindennapos dolog. Azt hiszem a ház minden lakója töltött már hosszabb-rövidebb időt a dutyiban.

A vaskorlátba kapaszkodva tapogatózkodott fel a három férfi a sötét kőlépcsőn az emeletre. Meyer főfelügyelő, aki elől ment, úgy látszik, jól ismerte a járást, mert habozás nélkül állott meg valahol az ötödik emeleten. Átment egy sötét folyosón és a folyosó végén megpróbált egy ajtót kinyitni.

Az ajtó, úgy látszik, zárva volt. Több, hangos kopogtatás után a főfelügyelő egyszerűen benyomta. A zár könnyen engedett.

A szobát, ahová a három férfi belépett, az udvarra nyíló apró ablakon beszűrődő fény csak homályosan világította meg. A főfelügyelő meggyújtotta lámpáját. Csak ekkor bontakozott ki a szoba egész piszkos barátságatlanságában. Rongyos, színes paplannal betakart vaságy állott fejjel a szembelevő falnak fordítva. A bejárattól jobbra cserépkályha zöldelt. A kályha cserepei nagyrészt törtek és lazák voltak. A mázolt fiókosszekrénynek csaknem valamennyi fiókja tárva-nyitva meredt a belépőre és mutogatta szennyes csipkékből s kifakult szalagokból álló tartalmát. A falat rozoga székek támogatták, s egy asztal, rajta törött korsóval és meg-repedt mosdótállal, egészítette ki a nyomor és lezüllöttség szomorú tanyáját. A csupasz padló szállás és surolatlan volt. Az ablakpárkányon tükör, puderes és más szépítőszeres doboz hevert, a fiókosszekrényen pedig egy csomó papír és néhány fakó fénykép.

Iván borzongva nézett körül.

Jó szerencséje eddig megóvta attól, hogy a piszkos és lezüllött söpredékkal érintkezésbe kerüljön. Körülnézett és megdöbben. A fiókos szekrényen kívül nem látott helyet, ahová a császár gyertyatartóit elrejtették volna. Hideg verejték gyöngyözött homlokán, amikor Meyerhez fordult és megkérdezte, hogy mit szándékozik most tenni?

A főfelügyelő vállat vont, azután megparancsolta alantasának, hogy fordítsa meg az ágyban, a szalmazsákokat.

- Ön talán a fiókosszekrényt akarja átkutatni? - kérdezte Wolenszkyhez fordulva gúnyos mosolygással. - Nekem az a benyomásom, hogy a madár kirepült és magával vitte kincseit.

Iván nem mondatta magának kétszer. Nekiesett a fiókoknak és egymásután dobálta ki belőlük a rongyokat és szalagokat. Reménysége azonban hamarosan szertefoszlott. A lehetőségek, amelyek ebben a sötét szobában kínálkoztak volna, abban az esetben, ha a gyertyatartók itt vannak, Grete Ottlingerrel egyetemben elszálltak. Félájultan a rossz levegőtől s a kegyetlen csalódás okozta izgalomtól, Iván nem mert a detektív főfelügyelő szemébe nézni. Félt, hogy a ravasz detektív meglátja izgatottságát, következtetéseket von le abból és jelentést tesz róla főnökének.

- Azt hiszem, hogy itt csak vesztegetjük az időt, - mondta végre Meyer. - Grete valószínűleg magával vitte a lopott értéktárgyakat, vagy, mert el volt készülve rá, hogy távollétében házkutatást tartanak nála, vagy, hogy elhelyezze a holmit valahol. Akár így, akár úgy, uram - tette hozzá, - nem tehetünk mást, mint hogy jelentjük a dolgot a báró úrnak.

Iván teljesen kiürítette a fiókokat és most a szekrényen heverő papirokat forgatta fel. Közben félig elszakított, csaknem egészen fakult fénykép vonta magára figyelmét. A fénykép durva, elnagyolt arcvonásu, sötét, kihívó tekintetű, széles, nevető száju nőt ábrázolt. Mialatt a fényképet nézte, azt kérdezte önmagától, vajjon ez az asszony-e az, aki az ő társai sorsát otromba, közönséges kezében tartja?

- Talán *annak* a nőnek a képe ez? - kérdezte és megmutatta a főfelügyelőnek a fényképet.

- Annak, - felelte Meyer. - Nem valami szépség, mi? - tette hozzá nevetve.

A rendőr közben kinyitotta az ajtót, a főfelügyelő is távozni készült, Wolenszky pedig hirtelenül, szinte ösztönét követve, zsebébe csusztatta a fényképet és egy utolsó, reményét vesztett pillantással búcsúzott a piszkos nyomortanyától, amelynek küszöbét annyi reménnyel lépte át.

Wolenszky agyában most új terv volt kialakulóban.

- Mivel odafönt mit sem találtunk meg a holmimból, - fordult Meyer főfelügyelőhöz, - azt hiszem semmi szükség nincs rá, hogy én is visszamenjek önökkel a rendőrségre.

- Ezt önnek kell jobban tudnia, - válaszolta Meyer. - Én csak egészen rövid jelentést fogok tenni arról, hogy az asszony minden lopott holmival együtt eltávozott és, hogy embereim, minden valószínűség szerint, nyomában vannak. A kegyelmes úr fog arról határozni, hogy még ma éjjel elmenjünk-e a *Ferenc császár*-ba, ahol Gretet valószínűleg meg lehet találni, vagy várjunk addig, amíg a leány hazamegy.

- Nézetem szerint az utóbbi megoldás lenne az okosabb, - mondta Iván. - Különben ez nem tartozik rám. Közölje kérem őexcellenciájával, hogy mivel holmimat nem találtuk meg, csak holnap reggel jelentkezem nála és addig összeköttetést keresek Madame Demidowval.

A főfelügyelő és a rendőr köszöntek és beszálltak a bérkocsiba. Iván addig várt, amíg a keréközörgés elhalt. Azután cigarettát vett elő, rágyújtott és a Ringstrasse felé vette útját.

11.

Wolenszky, szegény, elég zavartnak és megkínzottnak tünt. Az utolsó napok izgalmi kimerítették. Ruhájára kevesebb gondot fordított, járása nem volt olyan könnyű, és nyílt, kissé álmodozó tekintetű szemének pillantása gyanakvó lett. Maga is észrevette ezt, amint a fényesen kivilágított kávéházakhoz ért és a tüköruvegekben meglátta saját alakját, poros ruhában és félrecsúszott nyakkendővel. Órájára nézett: még alig volt kilenc óra, - elég ideje volt tehát arra, hogy hazamenjen és öltözetének szembeötlő hibáit rendbehozza, mielőtt hozzálátna feladatához, amelyet villámgyors elhatározással maga elé tűzött.

Otthon estélyi ruhába öltözött és nem feledkezett meg arról sem, hogy virágot tüzzön gomblyukába. Mint dologtalan és életvidám fiatalember akart megjelenni a bécsi éjszakában. Ezt a szerepet játszotta életében legtöbbször, s mindig sikerrel. Még a nyomát is el akarta tüntetni külsejéről a megkínzott idegrendszerü összeesküvőnek, aki üldözöttnek érzi magát és minden pillanatban fél, hogy sorsa utóléri.

Kétségtelen, hogy a végzetes pillanatban, amelyben a határon ellopták Ferenc József gyertyatartóit, a sors ellene és barátai ellen fordult. Egyedül kellett a veszélyekkel és nehézségekkel szembeszállnia, egyedül kellett felvennie a harcot a kegyetlen balszerencse ellen. Mindig balszerencse üldözte, valahányszor felvirradt szerencsecsillagának. Mindig jelentkezett valami előre nem látott kellemetlen esemény, amely minden reményét megsemmisítette. Most is! A bíboros szerencsétlen gondolata, hogy a gyertyatartókat Madame Demidowra bízta; azután: az oderbergi vasuti tolvajlás; a tolvaj társnőjének szökése a legfontosabb értéktárgyakkal; és végül: Ottlinger Grete eltávovása hazulról a zsákmány kíséretében.

A balszerencsének ebben az örvényében a fiatalember mégis felfedezett egy szalmaszálat. S ez a szalmaszál azzal biztatta, hogy ha óvatosan és okosan jár el, akkor még nincs elveszve minden.

Mint hogy időközben késő lett és Bécs éjszakai élete immár lendületbe jött, Wolenszky a *Ferenc császár* felé tartott, egy fényesen kivilágított, azonban züllött külsejű szálloda felé a Museumgasseban.

Különösen a késő éjszakai órákban volt itt hangos az élet. A ragyogóan kivilágított előcsarnokban mindig ácsorog vagy egy féltucat kifent-kikent, de bévül még fölöttébb zöld „világfi”, tarkóra tolt cilinderrel és - inkább a férfias külső kedvéért, semmint élvezetből, - szájában szivarral. Ezek az „arszlánok” vizsga szemmel nézegetik a kiöltözött, kifestett és többnyire kissé már elvirágzott szépségeket, akik pezsgős vacsorára szóló meghívásra várakozva fel és alá sétálnak előttük.

Ezek közé a fiatalemberek közé állt be Wolenszky, ámbár úgy a bámulóktól, mint a megbámultaktól egyenlően undorodott. Ott állott az izléstelenül díszített előcsarnokban és alaposan szemügyre vette az előtte elvonuló, sárgahaju szépségek minden csoportját, mintha szíve királynőjét remélné köztük megtalálni.

Óvatosságból telőzően érdeklődött a portásnál aziránt is, hogy Ottlinger Grete bement-e már és amikor tagadó választ kapott, ő is hátratolta cilinderét, ő is szivarra gyujtott és ő is igyekezett elfogulatlanak látszani, amialatt „Ő”-t várta, a fénykép eredetijét, akire a sors rendeléséből abban a kevésbé vonzó padlásszobában talált rá, „Ő”-t várta, akinek bizalmát most arannyal is hajlandó lett volna megfizetni.

- Vajjon pezsgő vagy konyak fogja-e a nyelvét megoldani? - kérdezte önmagától.

Még mindig tartott a felvonulás. Néhány nőt közben meghívtak vacsorára. Mások csábító mosollyal bátorították a határozatlanokat.

- Feltűnően hasonlítanak valamennyien egymásra, - gondolta Wolenszky. - Mindannyian testvérek lehettek volna és tényleg testvérek is voltak a gyalázatban és a nyomoruságban.

Meg fogja-e ismerni ezeket a sok közül? Meg kell ismernie. Ezer közül is.

Alig egy pillanatig nézte meg a fényképet, mégis, állandóan ott táncolt a szeme előtt ez az arc, amely minden visszataszító közönségessége ellenére is sorsának vonásait viselte.

Végre megjelent! Ivánnak úgy tűnt fel, hogy megérezte jelenlétét, még mielőtt nyers, közönséges hangját meghallotta és durvavonásu, feltűnő kalappal beárnyékolta arcát meglátta volna.

Még mielőtt megszólíthatta volna, a nő már ott állt előtte. Valószínűleg azért, mert észrevette, milyen feltűnően bámulja őt Wolenszky.

A férfi eldobta a szivarját, barátságos arcot erőltetett és intett a nőnek, hogy kövesse. Grete tetőtől-talpig végignézte váratlan lovagját és első pillantásra megállapította, hogy kabátja a legjobb szövetből készült, fehérneműje kifogástalan, szivarja finom, ami azt a reményt keltette benne, hogy Wolenszky a vacsora összeállításánál aligha fog takarékoskodni. Így hát sebtében búcsút intett kevésbé szerencsés társnőinek és Ivánnal ment.

Iván különszobát nyitattott és ingyenceknek való vacsorát és finom pezsgőt rendelt. A szolgáltrakész és alázatos pincérek titkos jelekkel gratuláltak Gretenek a jó fogáshoz és egy elsőemeleti, pazarul berendezett különszobába vezették Wolenszkyt és társnőjét.

Az ablak a Museumgassera nyilott. Wolenszky kihajolt a hideg éjszakába, hogy lüktető halántékát lehűtse és idegeit megnyugtassa.

Ennek a kiöltözött, közönséges nőnek a jelenléte kínosan érintette. Nem bírt megszabadulni a csupasz padozatu, mocskos padlásszoba képétől. Megkísérelte azonban, hogy a nőben csak azt a személyt lássa, aki - feltéve, hogy akarja és hogy ő, Wolenszky ügyesen fog a dologhoz, - egyedül képes arra, hogy a veszélyes helyzetből a bécsi anarchistákat kiszabadítsa.

A gyertyatartókat Grete már valószínűleg a rendőrség elől biztos helyre dugta el, vagy tovább adta cinkostársainak.

Wolenszkyre az a feladat várt, hogy Gretetől kivegye a gyertyatartók új rejtekhelyét.

Azt a néhány percet, amíg a pincér magukra hagyta őket, Iván arra használta fel, hogy előkészítse magát a reá várakozó megpróbáltatásokra.

Mert mindenestre megpróbáltatás volt a finoman érző és a könnyelmű nagyváros alantas élvezeteihez nem szokott fiatalember számára az, hogy ilyen nővel kell eltöltenie egy estét. Amikor Iván megfordult, észrevette, hogy a nő nevetve, félig sajnálkozóan néz rá. Nyilván félték fiatal uracskának tartotta, aki ugyan ég a vágytól, hogy az öröm poharát fenékgig ürítse, de nem tudja hogyan viselkedjék, amikor tényleg odanyújtják neki. Ez a szerep megfelelt Ivánnak, ezért elhatározta, hogy továbbjátssza és ideges ingerültségét habozó magaviseletével palástolja. Még nem tudta, hogy Grete milyen társalgást vár tőle, de remélte, hogy a pezsgő, amit bőven rendelt, nemcsak a saját, hanem a nő nyelvét is meg fogja oldani.

Grete eközben, levetette kalapját és kabátját; báliruhában jelent meg és oly bájokat tárt fel, amelyeket, miként a császár gyertyatartóit, a kor tett érdekessé.

- Tegyen csak le mindent a kis asztalra, - mondta Grete a pincérnek, - majd mi kiszolgáljuk magunkat. S csak akkor jöjjön be, ha csengetünk.

A tapasztalt pincér úgy tett, ahogyan parancsolták neki és miután még egy utolsó, vizsgáló pillantást vetett a terített asztalra, diszkréten eltávozott.

- Remélem ízleni fog amit rendeltem, - mondta Iván félénken. - Ha nincs inyedre, mást rendelék, amitől jó kedved lesz...

Grete vidáman felnevetett.

- Te vagy a legfurcsább fiú, akivel valaha is találkoztam, - mondta. - Félsz tőlem? Nem, ne oda ülj, - mondta, amikor Iván ünnepélyesen véle szemben foglalt helyet az asztalnál. - Az udvariatlanság. Szavamat adom, hogy nem eszlek meg. Ó, istenkém, - tette hozzá sóhajtva, - hidd el, hogy ezek a holmik az asztalon sokkal étvágygerjesztőbbek, mint te vagy és nem te vagy az első uracska, akivel együtt vacsorázom. Gyere ülj ide mellém, butika.

Iván, aki örült, hogy a nő megkezdte a társalgást, amelyet valószínűleg egyedül is képes volt folytatni, helyet változtatott, úgy ahogyan a nő kívánta és pezsgőt töltött néki is, magának is.

Szegény Grete! Alaposan nekilátott a jó vacsorának és már az első pohár pezsgő után eseteket mesélt el mozgalmas életéből. Egy negyedóra mulva Wolenszkyhez simult. Fölényes derüvel nézett rá.

- Nos, butikám, szabad, - mondta mosolyogva és odatartotta néki nagyon is piros arca egyik felét.

- Vigyázzunk, jön a pincér - szólt Iván, hátralökte székét és felugrott az asztaltól.

Már magára a gondolatra, hogy ezt a csúnya, öregedő nőt meg kell csókolnia, hideg futott végig a hátán.

- És ha jön, butikám? - válaszolta Grete és féktelenül nevetett. Wolenszky megjegyzését nagyon mulatságosnak találta. - Azt hiszed, hogy az még sohasem látta, hogy engem megcsókolnak? Gyere, légy jókedvű és ülj le megint. A mamád nem fog megtudni semmit. Így ni. Ezt már szeretem, - tette hozzá, mert Wolenszky az ügy fontosságára való tekintettel elhatározta, hogy feláldozza érzéseit a nagy ügy oltárán, karját az antik derékra helyezte s újra elfoglalta helyét a nő mellett.

- Tudod-e butikám, hogy általában nem szoktam törődni a hozzád hasonló fiatal urakkal?

- Igazán? - kérdezte Wolenszky közömbösen.

- Bizony, - mondta a tündér duzzogva, - mulatni úgy sem lehet velük tisztességesen. Mindig attól félnek, hogy meglátják őket és ezért sehová sem mennek velünk.

Iván nem állhatta meg, hogy titokban el ne mosolyodjék arra a gondolatra, hogy mi lenne, ha ezt a szépséget, mondjuk, az Operába vinné el és útközben, például, Öminenciájával találkozónék? Egyáltalán nem csodálkozott azon, hogy Gretet a „hozzá hasonló fiatal urak” nemigen viszik színházba.

- Ha a magamfajta fiatal urakat nem sziveled, milyen fajtát szereted a legjobban, Grete? - kérdezte, hogy a beszélgetés el ne lankadjon.

- Ó, nekem sok barátom van, sok, jó barátom, - válaszolta Grete. - De milyen szép gyűrűd van, butikám?

Wolenszkynek valami azt súgta, hogy nagyon fontos, hogy Grete „jóbarátairól” minél többet tudjon meg. Az Oderbergben letartóztatott férfiú is bizonyosan egyike Grete jóbarátainak és ki tudja, nincsenek-e a gyertyatartók ugyancsak egy jóbarátnál.

Lehúzta a gyűrűt, amely a leány tetszését megnyerte, Grete kezébe csúsztatta és szívélyeséget erőltetve hangjába, így szólt:

- Ha tetszik, néked ajándékozom. Jól fog festeni szép kezeden. S most mesélj a barátaidról, jó barátaidról, akik nem hozzám hasonló fiatal urak. Nagyon szeretném tudni: milyen férfiakat szeretsz?

- Az egyik közülök színész volt. Zsákszámra kereste az aranyat. Mindenfajta szerepben egyformán otthon volt. Te jó Isten! Még most is nevetnem kell, ha arra gondolok, milyen ügyesen tudta csinos arcát elváltoztatni. De azért, szívem, neked is nagyon csinos pofikád van és...

- Hagyd most az én arcomat. Beszélj inkább az övéről.

- Gonosz vagy, - duzzogott Grete. - Nem akarok többet beszélni róla, pedig nagyon ravasz fickó. Olyan csinyjeit mondhatnám el... De azok nem neked valók!

Wolenszky úgy találta, hogy a társalgás kezd érdekes lenni. Ezért egészen legyűrte undorát, amit ez ellen a most már alaposan beszszelt nő ellen érzett és teletöltve a pezsgőspoharát, így kiáltott:

- Igyál szívem és mesélj róla. Úgy szeretnék valami mulatságosat hallani.

Grete kiitta a pezsgőt, hallgatott egy darabig, aztán hangosan felnevetett:

- De azért a legsikerültebb stiklit mégis én csináltam. Orránál fogva vezettem mindenkit. Nagyon okosnak tartották magukat, de a Grete eszén mégsem jártak túl. Na, butikám, ne nézz rám olyan ijedten. Inkább tölts még egy pohár pezsgőt, akkor elmesélek mindent. Még egy pohárral butikám. Egészen tele töltsd. Ritkán kapok pezsgőt, a férfiak inkább sört vagy pálinkát adnak. Tudod, olyan fiatal nem vagyok már, mint voltam. De a pezsgőt, azt szeretem!

Egyre becsipettebb és hangosabb lett és Wolenszky, aki nemkevésbé volt izgatott, mint a leány, szintén lehajtott egypár pohárral.

- Remek egy eset volt! - mondta Grete. - Tudtam nagyon jól, hogy a nyomomban vannak. Nem vagyok liba! Hagyták, hogy Bécsbe utazzam, hogy aztán átkutassák a szobámat, amíg nem vagyok otthon. Azt hitték, nem tudom, mi a szándékuk. Butikám, - s a hangja egyszerre suttogóra vált, - az öreg Grünebaum várt rám a pályaudvaron és mialatt az egész banda követett végig a városon, a holmi már rég az öreg boltjában volt. Most csak kutassák át a szobámat, úgy sem találhatnak semmit. Ha ha ha, ez volt aztán a remek eset butikám!... Na, mi az? Az ördögbe is, mit csinálasz?...

Wolenszky sápadtan felállt, összeszedte kalapját, keztyűit és felöltőjét, egy nagyobb bankjegyet dobott oda a nőnek és a megrökönyödött pincérek során keresztültörve, kirohant, Gretere hagyva, hogy a vacsoráját kifizesse.

12.

Iván soha sem tudta megmagyarázni magának, hogyan került éjszaka haza, anélkül, hogy a rendőrök botrányos részegség miatt feltartóztatták volna. Egyébként semmire sem emlékezett attól a perctől fogva, amikor Ottlinger Grete zavaros fecsegéséből kihallotta a Grünebaum nevet, azt a nevet, amely számára egyértelmű volt a megmeneküléssel. Jól ismerte Grünebaum üzletét az Opernringen. Csodálatos gyűjtemény volt ez a bolt régi ékszerekből, bútorokból és mindenfajta ritkaságból. A műértők gyakran látogatták az üzletet, amelyben a legszebb műtárgyakat árulták, amelyekről senki sem hitte volna, hogy - részben - lopott holmik.

Ilyen késő éjjeli órában természetesen nem kereshette fel az öreg Grünebaumot. Így hát Iván ösztönszerűen szállása felé irányította támolygó lépteit.

Egész halom levél várta otthon. Egyiket Őminenciája írta. Iván izgatottan szakította fel. A levél így szólt:

Hotel Klinger, Marienbad, február 28.

Kedves fiam! Mint a keltezésből látja, megváltoztattam tervemet és ezidőszertől itt tartózkodom. Az erős hegyi levegő jól tesz egészségemnek, s ha Isten engedi, egész szabadságomat itt töltöm. Remélem halad a munkában, s még önnek is marad néhány napja pihenésre, mielőtt Pétervárotra találkozunk. Hogy el ne felejtsem: ha előttem érkeznek meg, jó lenne, ha felkeresné Madame Demidowot és megkérné, adja ki önnek a császár gyertyatartóit, hogy azokat addig is, amíg megérkezem, ön vehesse őrizetébe. Remélem, hogy ez a terhes holmi, amely majdnem megfosztott szabadságomtól, sérülés nélkül érkezett meg az orosz fővárosba. Ha mindarra a sok jóra gondolok, amit ezek miatt a gyertyatartók miatt csaknem elmulasztottam, kétszeresen hálás vagyok Madame Demidownak irántam tanúsított előzékenységeért.

Áldásomat küldöm önnek fiam és baráti üdvözlétemet Madame Demidownak, ha találkoznék vele.

D'Orsay Antal, bíboros-hercegérsek.

Wolenszky letette a levelet és megkönnyebbülten sóhajtott fel.

Hála az Égnek! Őminenciája semmit sem sejt. Ez ugyan nem volt csodálatos, mert hiszen az oderbergi vasuti lopás csak rövid ideig foglalkoztatta a sajtót és egészen különös szerencsétlenség lett volna, ha Őminenciája, aki sohasem olvasott ujságot, éppen ama két nap alatt tett volna kivételt, amely alatt a lopás dolgát a lapok pertraktálták, de Iván mégis örült, hogy értesülést szerezhetett arról, hogy ez a különös szerencsétlenség nem következett be.

Tudta, hogy a dolog nem volt elég rejtélyes ahhoz, hogy a közönséget és a sajtót érdekelje s mivel Madame Demidow Őminenciája nevét egyetlenegyszer sem említette, alig volt hihető, hogy a bíboros neszét vegye a dolognak. Madame Demidow nyilván nem akarta, hogy Őminenciája bármit is megtudjon, ami természetes is volt, mert hiszen senki nem ismeri be szívesen hanyagságát, legkevésbé egy nő. Iván most már csak attól félt, hogy Demidowné a guruló rubelek segítségével szintén megtudott mindent és ugyanazon a nyomon van, mint ő! Ha így lenne, akkor is előnyben van Demidow asszony felett, aki még nem beszélhetett Ottlinger Gretével, tehát nem is tudhatta, hol vannak a gyertyatartók.

Másnap reggel, még mielőtt Grünebaum kinyitotta üzletét, ott akart lenni az Opernringen. Egész vagyont hajlandó volt feláldozni a megbecsülhetetlen értékű gyertyatartóért, amely a titkos okmányokat rejtette.

Mivel tudta, hogy úgy sem tud elaludni, azzal töltötte az éjszakát, hogy elintézte Öminenciája hátralékos levelezését.

Ahogy Grünebaummal beszélt és megvette a gyertyatartókat, azonnal Pétervárra utazik - így tervezte - s átadja a papirokat Tarantievnek. Három nap mult már el Nikoláj Alexandrovics megszöktetése óta, három nap, anélkül, hogy Iván, akit teljesen lefoglalt a papirok után való izgalmas hajsza, bajtársait akár csak látta is volna. Mindennap növelte a felfedeztetés veszélyét, nem is szólva arról, hogy Dunajevszky és társai a moszkvai börtönökben sinylődtek.

A felelősség terhét nem bírta elviselni. No de, hála Istennek, legkésőbb holnap megszabadul gondjaitól! S most először támadt Iván szíve legmélyén vágy az után, hogy felhagyjon minden cselszövással és összeesküvéssel, megelégedjék a békés polgár nyugodt életével és szögre akassza egyszor s mindenkorra az egész politikai agitációt.

A megfeszített munka megnyugtatta Iván idegeit. Egészen addig dolgozott, amíg a téli reggel derengő fénye be nem hatolt az ablakon. A fürdőtől és a reggelitől új erőre kapott. Reggel kilenc órakor már ott volt az Opernringen, Grünebaum üzlete előtt és várta, hogy a redőnyt felhúzzák. Ahogy az üzletet kinyitották, tüstént bement és a tulajdonost kereste.

Tubákszagú öreg zsidó jött elő a bolt mélyéről. Orra lapos, ajka duzzadt, szeme teknősbékáéra emlékeztetett: annyira kidülledt üregéből, hogy úgy látszott, csak azért hord szemüveget, hogy szeme ne essék ki egészen. Barátságosan dörzsölte kezét és nyilván igen kíváncsi volt arra, ki lehet a korai vevő.

- Alázatos jóreggelt kívánok, nagyságos uram! Mivel lehet szerencsém szolgálni? Ékszer? Régiség?

- Magánügyben jöttem, - mondta Wolenszky kurtán. - Saját érdekében jobb lesz, ha az irodájába vezet.

Az öreg élesen nézett rá szemüvege mögül, azután alázatosan mondta:

- Nem kötök ugyan olyan üzleteket, amelyeket el kellene titkolnom, de ha Excellenciád parancsolja, méltóztassék besétálni.

Ragyogóan kivilágított, fényűzően berendezett kis irodába vezette Wolenszkyt, ahol a testes főkönyvek és pénztárkönyvek az üzlet kiterjedtségéről és virulásáról tett tanuságot.

- Nem parancsolna helyet foglalni Excellenciád?

- Nem, inkább állok; amit mondani akarok, rövid. Ön az északi pályaudvaron tegnap egy csomag árut vett át egy Ottlinger Grete nevű nőtől. Amit átvett: lopott holmi volt. Ön tudta ezt. Mivel védekeznek?

- Isten a tanum, hogy olyan ártatlan vagyok, mint egy maszületett gyermek. Nem hagytam el a boltomat tegnap egész nap. Soha nem hallottam egy Ottlinger Grete nevű asszonyról. Soha nem láttam lopott árut. Esküszöm minden ösömre, hogy...

- Elég ebből a fecsegésből, - mondta Wolenszky türelmetlenül. - Maga nagyon jól tudja, hogy amit mond, abból egyetlen szó sem igaz. Végezzünk röviden. A lopott holmi között... ne szakítson félbe!... van egy pár aranybafoglalt, régimódi porcellán gyertyatartó. Azt akarom megtudni, hol vannak a gyertyatartók? Megadom érték az egész összeget, amit Ottlinger Gretenek kifizetett és azonkívül adok még kétezer forintot, ha azonnal kiszolgáltatja a gyertyatartókat nekem. Ha vonakodik, feljelentem a rendőrségen, egy félórán belül letartóztatják magát, átkutatják a házat, könyveit. Még akkor is, ha semmit sem tudnak közvetlenül magára bizonyítani, - mert feltételezem magáról, hogy kitanult csirkefogó - még akkor is vége az üzlete jóhírének s egyetlen vevő sem mer magához jönni attól való féltében, hogy lopott holmit vásárol.

Az öreg, aki eleinte halálsápadra vált, közben magához tért egészen.

- Látom, - mondta alázatosan, - hogy Excellenciád nagylelkű ember és nem akar egy öreg embert feleségével, gyermekeivel és unokáival a szerencsétlenségbe taszítani, hanem becsületes üzletet köt. Esküszöm kegyelmes uram, hogy leghőbb vágyam teljesíteni, amit Excellenciád akar és elmondom a dolgot úgy, ahogyan van. Sohasem tettem eddig ilyesmit. Az a nő, az vitt kisértésbe és a holmi, amit kínált, tényleg nagyon szép volt. Minthogy nem akartam lopott holmit üzletemben tartani, ahogy átvettem Ottlinger Gretetől, azonmód be is csomagoltam mindjárt és megbízható küldőnccel elküldtem Londonba üzlettársamhoz. Ma reggel sürgőnyt kaptam, amiben az áll, hogy a küldőnc tegnap szerencsésen átment a határon. Most már nem éri el az osztrák rendőrség keze. Mert talán tetszik tudni, még mindig vadásznak a holmira. Ha Excellenciád tartja szavát és ad tizezer forintot, ami - úgy éljek! - csak ezerrel több, mint amit én Ottlinger Gretenek adtam, akkor megmondom, hol lehet megtalálni üzlettársamat és akkor csak a Kegyelmes úr saját hibája lesz, ha nem tudja rábeszélni, hogy kirukkoljon a szóbanforgó tárgyakkal.

- Semmit sem fizetek, amíg a gyertyatartókat nem kaptam meg. Ha azonban megkaptam, - szavamat adom - ön is megkapja a pénzt. Most tehát válasszon gyorsan: nincs vesztegetni való ideje. A gyorsvonat egy órákor indul Bécsből. Ha cinkostársa címét egy névjegyen ideadja, néhány sorral, amelyben közli vele, hogy barátságos szándékkal jövök hozzá, akkor egy órákor elutazom Londonba. Ha vonakodik: egyenesen a rendőrségre megyek és feljelentem.

- Honnét tudjam, hogy nem jelent fel, ha a holmi már a kezében van? - kérdezte a zsidó gyanakodva.

- Nézzen rám, - mondta Wolenszky. - Csalónak látszom?

Az öreg könnyező szeméből átható pillantást vetett a fiatal lengyelre, azután elővett tárcájából egy üzleti névjegyet, amelyen ez állott:

*Grünebaum Mózes,
régiségkereskedő.*

Erre a kártyára ráírta a következő címet:

Isaac Davies, 14 Great Portland Street, London

és alája

Jó ismerősömnnek ajánlásul!

Azután átadta Wolenszkynek.

- Vasárnap újra Bécsben leszek, - mondta Iván, - és ha a gyertyatartókat magammal hozom, akkor még aznap megkapja a pénzt, amit megígértem.

Wolenszky kalapját mélyen homlokába húzva, kiment az üzletből, anélkül, hogy törődött volna az öreggel, aki alázatosan hajlongva kísérte a kijáratig, miközben egyre Ábrahámot, Izsákot és Jákobot hívta, hogy tegyenek tanuságot ártatlansága mellett.

13.

Amikor Wolenszky visszatért szállására, sürgönyt talált ott Hermansthal bárótól. A báró arra kérte, hogy keresse őt fel azonnal hivatalában.

Mínthogy Iván mindent el akart kerülni, ami gyanút kelthet, azonnal engedett a hívásnak, jóllehet, feleslegesnek és céltalannak tartott mindent, amit a rendőrség ebben az ügyben tesz. Akármihez kezdenek is a rendőrségen, az már nem befolyásolja a gyertyatartók ügyét. S ő gyorsabban ér Londonba, mint amilyen gyorsan a leggyorsabb vizsgálat Grünebaum külföldi ügynökeinek nyomára vezethet.

Hermansthal bárónak azonban egész csomó érdekes hire volt a számára.

Az elmúlt éjszaka Ottlinger Gretet részegség és botrányokozás miatt a Ferenc császár-ban letartóztatták és ma reggel, a vizsgálóbíró rábeszélésére, a leány, mint orgazdát megnevezte Grünebaum Mózes ismert régiségkereskedőt, akit valószínűleg még ma délután le fognak tartóztatni.

- Úgy gondoltam, hogy ez megnyugtatja önt, - tette hozzá az udvarias báró. - Ha később megint errefelé jár, esetleg már engedélyt adhatok a gyanús holmik megtekintésére is és ha Őeminenciája gyertyatartóit megtalálja, néhány napon belül ki is szolgálthatom azokat.

Milyen aktaszagú bürokrata! Wolenszky szívből örült, hogy függetlenítette magát tőle. Néhány napon belül! E néhány napon belül ő Londonból visszatérve, már Szent-Pétervárott lesz, átadja a papirokat Tarantievéknek és minden összeköttetést meg fog szakítani a szövetséggel, ahogyan azt már tegnap elhatározta. Az utóbbi napok folyamán olyan leckében volt része, amelyet egész életében nem fog elfelejteni.

*

- Végtelenül hálás vagyok Excellenciádnak szívességéért, - mondta Wolenszky kissé szárazon. - Mínthogy azonban néhány napra el kell utaznom, teljesen önre bízom a továbbiakat...

- Jobbat amúgy sem tehetne, - felelte Hermansthal báró. - Őeminenciája holmija egészen bizonyosan Grünebaum üzletében, a rendőrség őrizetében van a többi lopott dolog között, és szigorú parancsot fogok kiadni, hogy egyetlen gyertyatartóhoz se nyuljanak addig, amíg ön, vagy Madame Demidow, Őeminenciája holmiját a többitől külön nem választották.

- Madame Demidowot is értesítették már? - kérdezte Iván felfigyelve.

- Ma reggelre várom Madame Demidowot. Hivatalos értesítést küldtem neki és kértem, látogasson meg. Tegnap este érkezett vissza Bécsbe, miután Oderberg környékén minden kutatása hiábavalónak bizonyult. Elhatározta, hogy a további eljárást reánk bízza,

- Ha Bécsben van, úgy ő is megállapíthatja Őeminenciája gyertyatartóinak azonosságát - mondta Wolenszky megkönnyebbülten, mert arra gondolt, hogy Madame Demidow nem folytathatott magánbeszélgetést az öreg Grünebaummal az alatt a rövid idő alatt, amely a vele - Ivánnal - való beszélgetés és a rendőrség rajtaütése között eltelt.

Vette a kalapját, udvariasan meghajolt, még egyszer köszönetet mondott a bárónak fáradozásáért és sietve távozott.

A vad hajsza a végzetes papirok után minden más gondolatot kiszorított Wolenszky agyából. Csaknem elfelejtkezett a heumarkti fogoly létezéséről is, pétervári társairól, akik még mit sem sejtettek a dolgok állásáról és bécsi elvtársairól, akik nyilván nagyon szerették volna tudni:

mikor kerül feliratuk a cárhoz és mikor léphetik át Dunajevszky és társai a börtön küszöbét s az orosz határt.

Vajon mit tett időközben Lavrovszky gróf? Az orosz detektivek nyomára jutottak-e az összeesküvőknek? Sikerülni fog-e nekik a cárevicset megtalálni, mielőtt a vakmerő szöktetés előnyeiket kihasználhatják? Az összeesküvőket mindaddig veszedelem fenyegeti - ez kétségtelen, - amíg a papírok idegen kezekben vannak. Az okmányoktól függ valamennyiük élete, halála. Ezzel a gondolattal, amely minden más gondolatot elnyomott agyában, készült neki Wolenszky, miután gyorsan összecsomagolta holmiját, hogy a délutáni vonattal Londonba utazzék.

A negyvenórás út alatt bőségesen volt ideje arra, hogy az összeesküvés és cselekvés céltalansága felett elmélkedjék. Ő is, lám, milyen ostoba volt, hogy gazdagon, fényes karrierrel maga előtt, mindent kockára tett olyan utópisztikus eszmék megvalósítása érdekében, amelyeknek évszázadokra van szükségük, hogy valósággá érjenek meg, de semmiesetre sem valósíthatók meg néhány, vakmerően véghezvitt véres, erőszakos cselekedettel, mint ahogy azt Dunajevszky, Tarantiev és ő maga is gondolta. Mit tehet egy maroknyi rajongó, forradalmi fiatal orosz, ha a muzsikok, akiknek érdekében történnék minden, közömbösek és nem nyújtanak segítő kezet.

Biztos, hogy a nagy birodalomban egy szép napon bekövetkezik az átalakulás, talán erőszakosan, mint Franciaországban s a szélvész elsöpör trónt, udvart, dinasztíát, de ez csak akkor következhet be, ha a nép órája ütött, ha a nemzetben tudatossá válik a szabadság vágya, ha a szabadság nem üres szólam lesz egyesek ajkán, hanem az egész nemzet szívének együttes sóvárgása.

Ilyen gondolatok foglalkoztatták Wolenszkyt, amíg a brit fővárost el nem érte. Minthogy még ugyanaznap este vissza akart utazni Bécsbe, bőröndjeit a Charing Cross-Hotelben hagyta és azonnal kocsit vett, hogy a Great Portland Street 14. számú házához hajtasson.

Ezúttal biztos volt dolgában. Bement az üzletbe és Mr. Daviest hívatta. Nyugodtan, elég jó angolossággal így szólt hozzá:

- Néhány nap előtt két régi gyertyatartót láttam aranyból és porcellánból a kirakatában. Akkor nem volt rá időm, hogy jobban megnézzem és most szeretném, ha megmutatná nekem. Arany talapzaton csinos Kupidók álltak altwien-porcellánból, íjjal és nyíllal. Emlékszik rájuk?

- Hogyne emlékezném, uram. Sajnos azonban, nem szolgálhatok velök, mert azokat a gyertyatartókat még tegnap este eladtam egyik vevőmnek. Buzgó gyűjtője mindenféle ritkaságnak és éppen úgy, mint ön, uram, el volt ragadtatva a Kupidók szépségétől. Vannak azonban más, nagyon szép régi és modern gyertyatartóim is, ha azokat meg akarná tekinteni...

- Köszönöm, nem - szakította félbe a kereskedőt Wolenszky, aki izgalomban alig értette meg, amit hallott. - Nekem egyesegyedül csak azokra van szükségem. Meg kell szereznem őket, akármennyibe kerülnek is. Itt van egy ajánló sor bécsi társától, - tette hozzá, amikor látta, hogy Davies gyanakodóan néz rá és átadta Grünebaum kártyáját. - Láthatja ebből, hogy jó barát vagyok és hogyha becsületesen jár el velem, nem esik bántódása. Ha azonban vonakodik, hogy jogos tulajdonomhoz segítsen, - mert ezek a gyertyatartók az enyéme! - akkor feljelentem önt a rendőrségnél, mint orgazdát. Hozza azonnal ide a két gyertyatartót és mondja meg, mi az ára. Sietek, el akarom érní az esti vonatot.

Isaac Davies cinkostársának kártyája után nyult és ide-oda forgatta. De még mindig gyanakodva nézett Wolenszkyre.

- Ismétlem, semmi bántódása nem lesz, - folytatta Iván türelmetlenül. - Sőt hajlandó vagyok arra is, hogy szép árat fizessek a gyertyatartókért. Saját érdekében cselekszik, ha nyiltan jár el velem szemben. Grünebaum azért adta nékem ezt a kártyát, hogy ön ne tartson tőlem.

- Uram, én az igazat mondtam önnek, - szölt végre Isaac Davies. - Ami pedig a fenyegetéseit illeti, - tette hozzá és egykedvűen vállat vont, - ezek teljesen hidegen hagynak engem, mert nem vagyok semmiben sem bűnös. Grünebaum cége jó és Bécsben általánosan ismert. Gondolkodás és az orgazdaság gyanuja nélkül vehetek tőle árut. Vitatom, hogy a holmi, amit Grünebaum küldött, lopott jószág és önre bízom, hogy az ellenkezőjét bebizonyítsa. Ha tehát hajlandó vagyok önnek felvilágosítást nyújtani, akkor ezt csak azért teszem, mert bécsi cégtársam ajánlotta önt hozzám, s nem azért, mintha megijednék fenyegetéseitől, vagy a rendőrségtől.

- Hát tényleg... tényleg eladta? - hebegte Iván, aki egyre tisztábban látta, hogy tehetetlen az öreggel szemben és a gyertyatartók újra kicsúsztak kezéből.

- El. Mr. James Hudsonnak Mayfairban. Mr. Hudson a Curzon Street 108. számú házában lakik. Buzgó régiséggyűjtő és kiváló műértő. Valószínűleg már hallott róla. Nem? Tegnap küldtem el a gyertyatartókat abban a tudatban, hogy tetszeni fognak neki. Tényleg nagyon szépek voltak és ha parancsolna valami hasonlót, nagyon szívesen...

- A dologra, szerencsétlen! Mondja meg, megvette-e a gyertyatartókat Hudson?

- Persze, hogy megvette - felelte Isaac, aki bosszankodott a különös vevő türelmetlenségén. - Tudtam előre, hogy meg fogja venni. Parancsol ezenkívül valamit? Nem? Akkor ajánlom magam.

És minthogy az üzletbe új vevő jött, Isaac Davies sarkonfordult és nem törődött többet a szegény Wolenszkyvel, akit ez az utolsó csapás megsemmisített.

A balszerencse valósággal üldözte. Itt-ott felcsillant ugyan egy reménysugár, azonban mindig újabb felhők homályosították el, egyik sötétebb, mint a másik.

A szerencsétlen fiatalember ereje már fogytán volt. Ám mikor Davies üzletét elhagyta, át-villant fején a gondolat, hogy ennek a nyomoruságnak egyszer és mindenkorra véget vet azzal, hogy az első autóbusz alá veti magát. Ezt a tervet azonban a következő pillanatban már elejtette, mert azt mondta önmagának, hogy halála a dolgok jelenlegi állása mellett kikerülhetetlenül romlásba döntené barátait és elvtársait, annál is inkább, mert ők még csak elkészülve sincsenek a veszélyre, hiszen a végzetes okmányok eltűnéséről fogalmuk sincs. Az ő hidegvérétől, bátorságától és kitartásától függött társai élete. Épp ezért elhatározta, hogy még egy kísérletet tesz megmentésére.

- Az utolsót! - gondolta.

Minthogy a dolog ezuttal bonyolultabbnak ígérkezett, Wolenszky minden szellemi képességét összeszedte tervei végrehajtására. Szinte gépiesen hagyta el a régiségboltot és megindult a Curzon-Street irányában.

Egy dolog vitán felül állott: valamilyen ürügy alatt beszélnie kellett Mr. James Hudsonnal. Mít fog James Hudsonnak mondani? Hallomásból ismerte ezt a dúsgazdag és felettebb különös embert, aki néha a gyöngeségig nagylelkű és valamikor Albert herceg idejében a nők eszményképe volt. Az kétségtelen, hogy úriemberrel lesz dolga és... Hirtelen az egész jelenet, az egész beszélgetés felvillant lázas agyában, mintha szinpadon látná, szinpadról hallaná.

A jelenet személyei: Egy udvarias, jóakarató öreg úr, afféle modern Bayardlovag: Mr. James Hudson.

Egy fiatalember, akinek multjába egy nő becsülete van keverve: Iván Wolenszky.

Szin: Szalon a Curzon-Sreeten.

A nagymúltú fiatalember: Uram, ön e percben egy hölgy becsületét tartja kezében. Visszaadja nekem azt a levelet?

Az udvarias öreg úr: Levelet?... Miféle levelet?

A fiatalember: Az egyik gyertyatartóban, amely az ön kandallójának párkányát ékesíti, egy levél van elrejtve. Mi, - ő és én, - mivel más eszköz nem állt rendelkezésünkre, ezeket a gyönyörű gyertyatartókat használtuk levélszekrényül. Ezek közvetítették levelezésüket. Egyik levele a gyertyatartóban maradt. ...ő férjhez ment... én férjhez mentem... mindnyájan férjhez mentünk... a gyertyatartók azonban önhöz kerültek. Ön egy hölgy sorsát tartja kezében. Visszaadja nekem a levelet?

Az udvarias öreg ur: Örömmel. Nem tagadhatom meg öntől...

Wolenszky gondolatai már-már az eszelősség határán jártak. Nyugtalan lénye, heves mozgólatai a járókelők figyelmét is felkeltették.

Nagynehezen visszanyerte önuralmát.

Elérte a Curzon-Street 108. számú házát.

Csöngetett.

A szolgát, aki ajtót nyitott, megkérdezte, vajjon Mr. James Hudson otthon van-e?

Az előkelő, térdnadrágos, selyemharisnyás és puderezett parókás lakáj tekintélyének beláthatatlan magasságából nézett le Wolenszkyre és csodálkozva ismételte:

- Mr. Hudson?

- Ő. Kérem adja át néki névjegyemet és mondja meg, hogy azonnal beszélni szeretnék vele.

- Sajnálom, uram, de nem adhatom át a névjegyet, - mondta a szolga komoly és ünnepélyes hangon. - Nem adhatom át, mert Mr. James Hudson ma reggel féltizenkettőkor agyszélhűdésben hirtelen elhunyt. Temetése csütörtökön tizenegy órakor lesz a Highgate temetőben. Az elhunyt elveinek megfelelően koszoruk mellőzését kérjük. Egyébként hívhatom a házvezetőnőt, ha ő segítségére lehet önnek.

Wolenszky úgy hallotta a lakáj hangját, mintha valahonnét messziről, nagyon messziről jönne, nem ebből a világból. A szolga arca táncba fogott szeme előtt, aztán a házzal, bútorokkal és ablakokkal egyetemben irtózatos sebességgel forogni kezdett. Még éppen annyi ereje volt, hogy megkérje a szolgát, hívjon egy kocsit. Beszállt és a kocsisnak bemondta a Charing Cross-Hotel címét. Azután jótékony öntudatlanságba merült.

A szegény, túlerőltetett agy vonakodott ezt az újabb szerencsétlenséget, az utolsó remény rombadóltét felfogni.

Wolenszky sohasem tudta meg, hogyan jutott fel szállói szobájába és mi történt véle a következő napokban, mert a testi és szellemi túlerőltetést teljes idegkimerültség követte.

A szállói személyzet orvost hívott, aki az adott körülmények között jogosultnak tartotta, hogy Wolenszky pénztárcáját megnézzze. Amikor megállapította, hogy jól meg van tömve bankjegyekkel, két ápolónőt hozatott és minden szükséges intézkedést megtett. Elsősorban is teljes nyugalmat és pihenést rendelt a betegnek.

14.

Mialatt Wolenszky ilyen változatos kalandokon ment keresztül, a kommunista szövetség tagjai Bécsben nagyon kínos időket éltek át, tele gonddal és aggodással a jövő miatt.

Már egy hete mult el annak, hogy Wolenszky a rábízott papírokkal Szent-Pétervárra akart utazni és még mindig semmi hír sem jött tőle.

Megigérte, hogy megérkezése után azonnal értesítést küld. Ha minden simán folyik le, akkor már három nap előtt meg kellett érkeznie és az okmányokat át kellett volna adnia Tarantievnek. Miért nem sürgönyözött, vagy miért nem adott más módon életjelt magáról, hogy legalább azíránt megnyugtassa őket, hogy a papírok biztonságban vannak?

Az ötödik este az összeesküvők ismét összejöttek a Franzgassei gyülekezőhelyen. Az ülés nagyon nyomott és izgatott hangulatban folyt le. Most először ötlött eszükbe, hogy követüket elérte a végzet, amelynek vasökle a nap minden órájában rájuk is lesujthat.

Ha a papírok a *harmadik szekció* kezébe kerültek, egyikük sem remélhetett menekvést. A halálfélelemnél is kínzóbb és keserűbb volt az a gondolat, hogy a szakszerűen kigondolt és vakmerően véghezvitt merénylet a saját romlásukra vezetett és a vége: Szibéria felé gyalogló újabb száműzött-transzport lesz.

Feltéve, hogy...

Volt egy másik, szörnyű és súlyos megoldás is, amely az elnök ellenvetéseinek és a többség nemesebb gondolkodásmódjának ellenére lassan, de elkerülhetetlenül előtérbe toladott. Mirkovics vetette föl ezt a megoldási lehetőséget öt nap előtt, amikor az elvtársak a győzelemtől megittasultan semmi másra nem gondoltak, mint a nagy célra, amit cselszövésük útján elérhetnek. Most, amikor fáradozásaik eredménye szappanbuborékként, szemük láttára pattant szét, Mirkovics sötét szavai valamennyiüknek eszébe jutottak és valamennyien bosszúra kezdtek szomjazni.

Tíz óra felé izgatottan, hírekre várva, gyülekezni kezdtek.

Az elnök udvarias és nyugodt volt, mint mindig, de az ő arcán is aggodás tükröződött, amit bajtársai előtt el akart titkolni. Időnkint ijedt pillantást vetett az ajtóra, amely előtt fel kellett hangozniuk Mirkovics lépteinek.

Még nem volt itt, de előző este sötétebbnek és komorabbnak mutatkozott, mint valaha. Ellentétben a szövetség többi tagjával, gondolatait nem Iván foglalkoztatta. Ezeket a gondolatokat még nem öltöztette ugyan szavakba, de még ezen az estén meg akarta nyerni elvtársait terve számára. Amikor a szobába lépett és tekintete végigsiklott a megjelentek arcán, azt mondta magában, hogy könnyű győzelme lesz. Gondosan, idejében vetette el a magot: ma este aratni akart.

Mária Sztepanovna elkísérte őt. Mindenki megbízott benne, mert a szerep, amelyet az operabálon olyan sikerrel játszott el, meggyőzte valamennyiüket arról, hogy ez a nő nagyon hasznos segítő társuk lehet.

- Tudsz valamit Wolenszkyról? - kérdezte Mirkovicsot egy féltucat izgatott hang egyszerre.
- Nem tudok. Azt hittem, majd itt hallok róla.
- Szvietliczki azt állítja - mondta egy mogorva hang, - hogy a pápai követ egyáltalán nem is utazott el Pétervárra, hanem egy hét óta Csehországban tartózkodik.
- Iván pedig azt mondta, hogy hamvazószerdán véle utazik el.

- Talán Iván sem utazott el.

- Aggodalomra semmi ok! - vetette közbe az elnök.

- Azt gondolja talán, hogy a rendőrség karmai közé került?

- Nem gondolom - felelte az elnök megnyugtatóan. - Ha így történt volna, mi most nem ülnénk nyugodtan itt. Mindannyian, akiket azok a végzetes iratok kompromittálnak, már régen le lennének tartóztatva. Az a tény, hogy mind szabadlábon vagyunk, bizonyítja azt, hogy az okmányok még jó helyen vannak.

- Irataink talán igen - vélte az egyik, - de mi történhetett a követünkkel?

- Talán elfogatása előtt sikerült néki a papírokat megsemmisíteni...

- Meg vagyok róla győződve, - mondta egy idősebb férfi, - hogy Iván inkább az életét adta oda, semhogy titkunkat elárulja.

Ujra csend lett a szobában. Mirkovics komor tekintete gúnyosan, sőt talán megvetően nézett végig az összegyűlteken. Mária Sztepanovna nem vett részt a találgatásokban; csak hallgatta, amit beszéltek, de időnkint különös, ijedt és nyugtalan pillantást vetett apjára, aki vele szemben ült.

- Nem gondolják - mondta most Mirkovics, - hogy nyolcszáz mérföldnyi távolságból lehetetlen megállapítani: mi történt Wolenszkyvel? Én Wolenszky hallgatását rossz jelnek tekintem. Egyáltalán nem kockáztatott volna semmit sem, ha az elnöknek, akivel, mint mindenki tudja, jó barátságban van, táviratot küld szerencsés megérkezéséről. Ha utazása minden baj nélkül fejeződött volna be, elnökünk biztonnal kapott is volna ilyen híradást.

Az elnök aggódva nézett bajtársára és kinyújtotta kezét, mintha vissza akarta volna tartani attól, amit mondani készült.

- Beszéljen Mirkovics! Még valami nyomja a szívét, - mondta valaki.

- Halljuk! - hallatszott a szoba minden sarkából.

Mária Sztepanovna olyan mozdulatot tett, mint az imént az elnök. Mintha a beszéd folytatásától vissza szeretne volna tartani apját. Mivel azonban valószínűen belátta a kísérlet reménytelenségét, riadtan várt arra, amiről tudta, hogy elkövetkezik.

- Amit most mondani fogok, aligha tetszik majd néhányuknak - folytatta Mirkovics. - Legtöbbjüknek ugyanis az a szerencsétlenségük, hogy mint gentlemanek jöttek a világra. Én nem. Éppen ezért, az úgynevezett kifinomult érzések nem találtak helyet kemény paraszti koponyámban. Ha azonban önök „gentlemanek” is, nem szabad gyöngéknek lenniük. Nézzenek keményen szembe a tényekkel és próbálják meg jó közérzésüket a nép javának alárendelni. Eddig nem akartak rám hallgatni és tanácsom ellenére arra a nyomorúságos célra akarták felhasználni sikeres vállalkozásunk eredményét, hogy általa bajtársainkat megszabadítsák a börtönből. Én azonban azt mondom önöknek, hogy azok odaát valamennyien készek a jó ügyért akár meg is halni! Nem ragaszkodnak, mint mi, az élethez és a szabadsághoz. A nagy ügy lebeg szemük előtt, nem pedig a saját biztonságuk. Miért nyugtalankodjunk amiatt, hogy mi történt Wolenszkyvel? Mit számít egy emberélet, ha milliók boldogságáról van szó?

Lelkesülten beszélt, mint azoknak az álmoknak prófétája, amelyek valamennyiük szívében ott éltek, s amelyeket mindnyájan békés úton szerettek volna megvalósítani az egyetlen Mirkovics kivételével. Ő intransigens férfiú volt. A „tettek” embere.

Mindnyájan tudták, mi következik. Tudták, hogy mit kíván tőlük Mirkovics. Legtöbbjük szerette volna betartani a fülét, hogy ne hallja, amit ez a fanatikus ember a következő percben mondani fog.

- Elég beszédet tartottak már itt a zsarnokok ellen - folytatta Mirkovics. - Én magam nem vagyok szónok. Én szónoklatokat nem tartottam. Akik ma a legjobban haboznak, kiabáltak a leghangosabban. Mi most hatalmas fegyvert tartunk kezeink között. Olyan fegyvert, amely előbb-utóbb lábainkhoz kényszeríti őket és arra indítja, hogy kegyelemért könyörögjenek, kegyelemért, amiben minket sohasem részesítettek. Fegyverünknek megfélemlítés a neve. Rémületet kell kelteni szívükben. A sötétségből kell rajtuk ütnünk, gyorsan és határozottan, úgy, hogy az eljövendő, remélhetőleg nem távoli napokban sápadt arccal és remegő ajakkal suttogják, amit hangosan nem mernek mondani: *Legközelebb talán én kerülök sorra!* Csak akkor, egyedül akkor, ha gyáva rémületükben lábaink előtt fetrengenek, akkor lehetünk mi az urak, akkor parancsolhatunk nekik vagy tárgyalhatunk velük. Mit számít addig Dunajevszky, Wolenszky vagy száz más! Ér-e annyit az ő életük, hogy akár egy pillanatig is visszatartson leghatásosabb fegyverünk alkalmazásától? Nem!

A hangtalan csendben, amely beszédét követte, leült.

Komor arcán a lelkesedés tüze lángolt. Ez a vasakarátú ember újra rákényszerítette akaratát gyengébb társaira és amikor körüljártatta rajtuk gúnyos pillantását, az arcokon megláthatta szavai hatását. Láthatta az ijedt pillantásoknak, a kimondatlan borzalomnak lassú tűnéséből, a tompafényű szemekből, amelyekben most újra a lelkesedés tüze lángolt, a szomjúság merész tettek után, amelyeknél élet és szabadság a tét.

- Mirkovicsnak igaza van! - hangzott minden oldalról.

Talán egyik-másik még megborzongott arra a gondolatra, hogy ez az igazatadás mit jelent a szegény heumarkti fogoly számára, ezek azonban most már kisebbségben voltak. Amikor az elnök aggódó és Mirkovics diadalmas tekintete vizsgálva végignézett rajtuk, nyilvánvaló lett, hogy ha ennek a kegyetlen embernek indítványa felett szavaznának, nagyon sok „igen” és nagyon kevés „nem” lenne az eredmény.

Mirkovics utolsó ütőkártyáját játszotta ki:

- Tudom - mondotta, - hogy, ha megkérdeznének benneteket, egyiketek sem akarná, hogy tervünk meghiusuljon azáltal, hogy az orosz rendőrség kiszabadítja foglyunkat és valamennyiünket letartóztat, anélkül, hogy legkisebb eredményt is elértünk volna. Minden óra, minden pillanat a „harmadik szekció” karmaiba adhat minket és Nikoláj Alexandrovics bármikor szabadon és sértetlenül hagyhatja el házamat. Minden pillanatban nagyobb a veszély és kisebb a győzelem reménye. Ha pedig már el kell pusztulnunk, - mert nem látom valószínűnek, hogy fel ne fedezzenek minket, - akkor legalább cselekedjünk valamit, ami minden időkre dicsőséget szerez nevünknek minden igaz orosz hazafi előtt.

A fogoly sorsa ezzel meg volt pecsételve. Már csak rövid vita következett. Kelletlenül, de mégis egyhanguan adták meg beleegyezésüket Nikoláj Alexandrovics megöléséhez. Az ítélet végrehajtását Mirkovics szívesen vállalta. Néhányan még haladékot kértek, - csak huszonnégy órára! - hátha azalatt jön hír Wolenszkytól. Mirkovics, akit kielégített, hogy célját elérte, szívesen beleegyezett abba, hogy másnapig várjon, amikor ugyanebben az órában még egy utolsó ülést tartanak. Az elnök szót sem szólt. Mit jelentett az ő befolyása Mirkovicséval szemben? Az érzések áradata megpecsételte a cárevics sorsát.

Ugy tűnt, a kedélyek megszabadultak a határozatlanság nyomásától. Senki sem beszélt többet Wolenszky sorsáról. Az orgyilkosságot azelőtt borzalommal emlegették. Most mindenki már csak kivégzésről beszél. Mirkovics volt az önkéntes hóhér, ők a bírák, akik a bűnöst elfogták

és elítélték, éppen úgy, mint ahogyan elítélték a zsarnokok az elnyomottak százezreit, akik fölött uralkodtak.

Félórával később készülődtek csak a távozásra. Gondolatban a holnapi nagy nappal foglalkoztak. Senki sem figyelt Mária Sztepanovnára, akinek nagy fekete szeme szinte megbűvölten tapadt apjára. Amikor a többség már eltávozott, ő is kisurrant a szobából. Nem várta meg, hogy Mirkovics elkísérje. Az utcán kocsit fogadott, beugrott és elhajtatott a Heumarkt irányában.

15.

Mária Sztepanovna különös viszonyban volt az anarchista szövetséggel. Mint egyetlen nő a sok férfi között, minden titkukat és tervüket ismerte. Bár még nagyon fiatal volt, nem egy jó tanácsot köszönhettek neki.

Apja, anya nélkül maradt leányát már korán hozzászoktatta titokzatos életéhez és különös, borzongató beszédeihez. Mária az orosz uralkodók ellen való gyűlöletben nőtt fel.

Amikor a szövetség, hosszas meggondolás után, elhatározta, hogy a cárevics elrablásánál rábizza a legfontosabb szerepet, büszke és boldog volt arra a gondolatra, hogy szolgálhat a nagy ügynek, amely éppen annyira szívéen feküdt, mint a többi rajongónak.

Dunajevszky és társai elfogatásakor telebeszélték a fiatal leány fejét azoknak a szörnyű kínoknak a leírásával, amelyeket a moszkvai tömlöcben, majd a végtelen hómezőkön, végül a higanybányákban a politikai bűnösöknek el kell szenvedniük, ahol fiatal, egészséges emberek három esztendő alatt megtört aggastyánok válnak.

Ettől a kegyetlen sorstól meg lehet menteni őket, mondták Mirkovics elvtársai Máriának, ha a rábizott szerepet ügyesen eljátssza és a cárevicset a börtönbe csalja, amely nemcsak kényelmesen, hanem fényűzően van berendezve és ahol majd addig tartják fogva, amíg a világszabadság mártírjai Moszkvában ki nem szabadulnak. A Kelet leányainak ravaszságával és kacérságával vetette magát Mária Sztepanovna a kihívó odaliszk szerepére, hogy másnap büszkén fogadhassa a tiszteletére összegyűlt szövetség szerencsekivánatait és köszönetét.

Valamit sejtett ugyan azokból a sötét tervekből, amelyekre apja az őrizetében lévő védtelen fogollyal kapcsolatban gondolt, eddig azonban nem volt oka arra, hogy a cárevics életéért aggódjon. Apjának legtöbb elvtársát finom érzésű, mértéket tartó embernek ismerte, ismerte az eszményi gondolkodású elnököt is, a lágyszívű, rajongó lengyeleket, akik többségben voltak és tudta, hogy apja sötét szándékait társai beleegyezésével nem válthatja valóra.

Amikor azonban Wolenszky, akire rábízták életüket, mit sem hallatott magáról, amikor a kedélyek egyre jobban és jobban elsötétültek, Mária szíve is aggódni kezdett a fiatal fogoly biztonságáért.

A nagy ügyet, amelyért rajongott és amelynek életét szentelni akarta, most aljas bűnnel akarták beszennyezni! Mária Sztepanovna egész lelkével felháborodott ezen és módot keresett rá, hogy a szerencsétlenséget elhárítsa. Hiszen ő volt az, aki Nikoláj Alexandrovicsot arra a helyre csalta, amely ismeretlen sírjául volt kiszemelve. Borzongva nézte kezét és azt kérdezte önmagától, nem hagy-e örök életére foltot rajta a kiontott vér?

Egész éjszaka nyugtalanságtól gyötrötten járkált fel és alá szobájában. Néha úgy tünt fel neki, mintha hallaná apját, aki a fogoly szobájába lopózik; ilyenkor befogta fülét, hogy ne hallja a védtelen fiatalember utolsó, rémült jajkiáltását, akit gyilkosa megrohan.

Már világos nappal volt, amikor kimerült idegei megpihentek. Addig törte fejét, amíg azt hitte, hogy sikerült megtalálnia a kivezető utat. Orosz létére vallásos volt. Hosszan és áhítatosan imádkozott tervének sikeréért, azért, hogy a foglyot a meggyilkolástól, társait és a nagy ügyet pedig az örök szégyentől megóvjá.

16.

Lavrovsky gróf gyötrődve leste szállójában a szökevényről szóló híreket és egyre-másra fogalmazta Pétervár számára a cárevics betegségéről szóló hamis jelentéseket.

Sokáig azonban már nem lehetett a csalást folytatni. A cárné azt írta, hogy fia ápolására ő maga jön Bécsbe és többiben kifejezte ama kívánságát, hogy olyan bulletineket küldjön Lavrovsky, amelyeket hirneves orvosok irtak alá. Még néhány nap és bekövetkezik a katasztrófa, amely annál megsemmisítőbb lesz, mert Lavrovsky hallgatását bűnrészessége kétségtelen jelének fogják tekinteni. Az öreg orosz most megátkozta gyengeségét, amellyel nem merte az igazat bevallani. Kiderült, hogy sokkal okosabb lett volna, ha nem titkolja el a szerencsétlenséget az udvar előtt. Igaz, akkor is kegyvesztett lett volna, s talán néhány évre külföldre is számúzik, most azonban nem várhat rá más, mint Szibéria.

Borzongva gondolt utolsó menedékére - a kis revolverre.

Megbánta azt is, hogy a francia detektivhez fordult tanácsért és ha már megtette, hogy nem közölte vele a teljes valóságot.

Mialatt Wolenszky, akit balszerencséje letépett, testi kimerültségében jótékony feledésre talált, Lavrovsky gróf keserves állapotban ült szobájában és azon töprengett, vajjon ne keresse-e fel mégegyszer az öreg detektivet és ne mondjon el neki mindent? Vagy: ne kérjen-e azonnal, sürgönyileg segítséget Pétervárról? Ennél okosabbat nem tehetett volna. Az észszerűség és a kötelesség egyaránt ezt parancsolták. Az emberi természet azonban, amely mindig hajlandó a kellemetlen pillanatok elodázására, titkon újabb haladékkért könyörgött.

Egy nap egy hölgy látogatását jelentették nála,

- A nevét nem akarja megmondani, - szólt a pincér. - Azt parancsolta, hogy mondjam: Furettől hoz üzenetet.

- Azonnal vezesse ide, - rendelkezett Lavrovsky.

Furettől jön? Csak jó hírt hozhat. A detektiv valószínűleg megtudott valamit és azt közölni akarja vele.

Lavrovsky gróf felemelkedett ültéből, amikor Monsieur Furet küldönce a szobába lépett és önkéntelenül meghajolt. Nem egy szürke, kis hivatalnokleány állt előtte, akit várt, hanem egy előkelő tartású hölgy. Arcát sűrű fátyol fedte, alakjáról és megjelenéséről azonban arra lehetett következtetni, hogy fiatal és a magasabb társadalmi osztályok valamelyikéhez tartozik.

A széket, amelyet az öreg gróf mutatott neki, szándékosan úgy állította, hogy háttal került az ablaknak, míg Lavrovsky arca teljes világításban maradt.

- Bocsánatot kell kérnem öntől, gróf úr, a kis furfangért, amellyel éltem. Haladéktalanul beszélni akartam önnel és Monsieur Furet nevét csak azért használtam fel, hogy tüstént ön elé kerülhessek.

- Asszonyom... kisasszony... - hebegte Lavrovsky, akit a különös bevezetés megdöbbsentett, - én...

- ...természetesen nem érti: honnan tudom, hogy Monsieur Furet neve belépőjegyül szolgálhat önnel. Később, ha átadtam az üzenetet, amelynek átadásával meg vagyok bízva, meg fogom magyarázni.

Lavrovsky gróf meglepetéstől és izgalmában jóformán válaszolni sem tudott. Remegett attól, amit most hallania kellett. Mi lesz? Élet vagy halál?

- Azt hiszem nem tévedek, - folytatta a nő, - ha megállapítom, hogy gróf urat jelenleg súlyos gondok gyötrik egy felettebb előkelő személyiség eltűnése miatt, akit talán nem kell megneveznem. Így van?

Lavrovszky elsápadt. Nem válaszolt, azonban a hölgy, úgy látszik, nem is várt választ.

- Biztosíthatom róla, hogy a fenséges úr egészséges és egyelőre veszély sem fenyegeti.

Erősen hangsúlyozta az *egyelőre* szót és figyelte hatását Lavrovszky arcán.

- Fogságban van ugyan, nemcsak kényelmesen, hanem fényűzően berendezett börtönben. Akik mint foglyot őrzik s akiknek küldötte vagyok, szívesen visszaadnák szabadságát.

Az öreg orosz főúr megkönnyebbülten lélezett fel. Úgy gondolta, hogy most már mindent tud. Előkelő külseje ellenére ez a hölgy tehát vakmerő banda tagja, amely ahelyett, hogy értéktárgyakat lopna, embereket rabol el, hogy aztán váltságdíjat csikarhasson ki értök. Hiszen akkor, hála Istennek, nem is áll olyan rosszul a dolog. Pénz mindig bőven akad Oroszországban, ha szükség van rá. Lavrovszky tehát anélkül, hogy egy szót is vesztegetett volna, előhúzta pénztárcáját, az asztalra tette és egyszerűen így szólt:

- Mennyi?

- Semennyi, gróf úr, - felelte a hölgy. - A cárevics életét nem lehet bankókkal megváltani.

Szótlán meglepetéssel bámult rá Lavrovszky.

Mária Sztepanovna pedig gyorsan és határozottan tört célja felé. Alig tartott annyi szünetet, hogy lélekzetet vehessen, olyan alaposan átgondolta az elmúlt éjszaka kínos órái alatt az egész beszélgetést. Elmondta az ámuló öreg udvaroncnak az összeesküvés történetét. Elmondta, hogyan lett az orosz trón örököse néhány rajongó tehetetlen foglyává. Elmondta, milyen része volt neki magának ebben a dologban. Emlékeztette a titokzatos odaliskra és megjegyezte, hogy ő maga ügyel a legnagyobb gonddal arra, hogy Őfenségének semmi bántódása ne essék.

Világosan és olyan élénkséggel beszélt, hogy Lavrovszkynak, hallgatása közben, valósággal kifogyott a lélekzete. Rémulten figyelt az öreg orosz az Ő császári fensége veszélyes helyzetét illető burkolt fenyegetésekre és a nyílt célzásokra. Elakadt a szava, hogy egy maroknyi ember, akiknek létezéséről sejtelve sem volt, ilyen szörnyű dolgot tervezett és vitt véghez és belátta, milyen kilátástalan lenne, hogy akár ő, akár Furet felvegye a harcot *ilyen* ellenféllel.

- Úgy hiszem, most már ön előtt is nyilvánvaló, hogy a cárevics élete teljesen azok kezében van, akik foglyul ejtették. Eljövetelem célja, hogy közöljem önnel azokat a feltételeket, amelyek teljesítése esetén Nikoláj Alexandrovics visszanyerheti szabadságát.

- Feltételeket, asszonyom? Hallani sem akarok feltételekről! - kiáltotta Lavrovszky gróf. - Az orosz rendőrségnek, hála az Égnek, mindenüvé elér a karja. A cárevicset ön nélkül is meg fogjuk találni. De akik elrejtették: halál fiai lesznek egytől egyig.

Felugrott és keze már a csengőt fogta, amikor Mária Sztepanovna így szólt:

- Ha ön most csönget, gróf úr, a cárevics halott, még mielőtt az éjszaka elmulik.

Az öreg gróf feleszmélt dühéből. Majdnem örültséget követett el. Valóban: nem tehet mást, mint hogy nyugodtan meghallgatja a gazfickók feltételeit. Ura élete függ tőlük.

Később talán üt a bosszú órája. Most azonban, akármilyen keserves is ez, tárgyalni kell velük.

- Beszéljen, asszonyom! Társai valószínűen tudják, mennyire hatalmukban vagyok, különben nem merészték volna önt hozzám küldeni. Halljuk a feltételeket.

Mária Sztepanovna elégtelenen sóhajtott fel.

Nemcsak azt érte el, hogy meghallgatják, hanem bebizonyosodott az is, hogy Lavrovszky úgy érzi: fenntartás nélkül ki van szolgáltatva neki. Most már csak el kellett mondania a tervet, amelyet előkészített.

- A fogoly, aki hatalmunkban van, azok közé tartozik, akiknek élete és szabadsága nagyon fontos, az orosz birodalom uralkodó osztályai számára. Foglyunk atyja viszont olyan férfiakat tart fogságban, akiknek élete és szabadsága az elnyomott milliók számára megbecsülhetetlen érték. Ismeri ön, gróf úr, a Dunajevszky nevet?

Az öreg udvaronc ismerte. Meg nem alkuvó nihilista volt Dunajevszky, akit mintegy húsz társával együtt körülbelül egy hónappal azelőtt fogott el a *harmadik szekció*. A gróf most már sejtette, milyen céllal kereste őt fel ez a nő. Fogolycseréről van szó. Magasságos Uristen! Hiszen ezer fegyencet örömmel engedne szabadon, csak a cárevics lenne már biztonságban!

- Itt az a felirat, amelyet önnek a cárhoz kell juttatnia, - folytatta Mária Sztepanovna. - Ebben közöljük vele, hogy fia kezünkben van, s hogy mindaddig, amíg feltételeinket a cár nem teljesíti, mi őt tuszként fogva tartjuk. Feltételeink: teljes kegyelem Dunajevszkynek és fogva tartott társainak, valamint menedéklevél számukra a külföldre. Amint Dunajevszkyék átlépték a határt, megnyílik Nikoláj Alexandrovics börtönének ajtaja is és kocsis várja őt, amely visszahozza ide a szállóba.

Az öreg gróf megborzongott. Ama kínokra gondolt, amelyekkel a Caesarok büntették a rossz hírek hozóit.

- Ez van a levélben?

- Ez. Megismételjük benne, hogy a cárnak nincs oka arra, hogy Nikoláj Alexandrovics életét féltse. Ha visszaadják nekünk bajtársainkat, akkor a tuszt mi olyan egészségesen szolgáltatjuk ki, ahogyan csak a ráerőltetett fogság után lehetséges. Ne feledkezzék meg azonban gróf úr, pillanatra sem, arról a fontos tényről, hogy annak a falnak a túlsó oldalán, amely mögött a cárevics él, vad, elszánt és mindig éber őrvigyáz. Idegen lépés zaja a lépcsőn és a tör, amelyet biztos kéz vezet, a fogoly szívébe merül.

Az öreg udvaronc egyideig lehorgasztott fejjel, szótalánul, rémülten ült helyén. Olyan volt az egész, mint valami szörnyű álom. Lavrovszkynek már csak egyetlen vágya volt: az, hogy minél hamarabb felébredjen belőle. Akármire ébred is.

Elolvasta a feliratot, azután szemügyre vette a fiatal nőt. De hasztalanul iparkodott azon, hogy a sűrű fátyol mögé rejtőző arcvonásokból kiolvasson valamit.

- Asszonyom, - mondta végül, - a feliratot el fogom vinni uramnak, a cárnak. Ő határozzon a teendőik felett.

Mária Sztepanovna felemelkedett ültéből. Menni készült. A feladatot, amit saját jószántából vállalt, megoldotta. Majd csak akkor gondolhatja át látogatásának következményeit, ha egyedül lesz. Akkor azt is megállapíthatja majd, hogy valóban győzelmet aratott-e vagy pedig magát, atyját és barátait megbilincselte kezekkel kiszolgáltatta-e az ellenségnek?

Lavrovszky az ajtóig kísérte. Azután csengetett az orosz szolgának és megparancsolta, hogy csomagoljon össze és készítsen el mindent, hogy az esti gyorsvonattal mindketten elutazhassanak.

Nehéz szívvel utazott el. A borzalmas kaland, amelybe mindkettőjüket a cárevics meg gondolatlansága sodorta, tragikus véggel fenyegette, ha a trónörökös nem is, őt, Lavrovszkyt azonban annál inkább.

17.

Mária Sztepanovna künn az utcán megkönnyebbülten sóhajtott fel és hátradobta nehéz fátyolát. Nem félt attól, hogy követni fogják. Tudta, hogy ezt a határozatlan öreg udvaroncot sikerült alaposan megfélemlítenie.

Mielőtt a szövetség tagjaival találkozónak, egyedül akart maradni gondolataival. Ezt a döntő sakkhúzást olyan gyorsan határozta el és a gond, hogy a tervezett gyilkosságot, hogyan akadályozza meg, olyan mázsás súllyal nehezedett rá, hogy eddig még nem volt ideje arra, hogy átgondolja: hogyan fogja apja és a komité beavatkozását fogadni?

Női szívének sugallatát követte és tudta, hogy az elnök és az idősebb, megállapodottabb férfiak tettét helyeselni fogják.

Ha idejük és alkalmuk lett volna a dolgot megfontolni, bizonyosan ők is valami hasonlót találtak volna ki. Mirkovics izgató beszédei csak a fiatalabb emberekre voltak hatással, akik - hasonlóan Mirkovicshoz - nem gondolkodtak, csak bosszúra szomjaztak, amikor kiderült, hogy követük nem teljesítette, amit vártak tőle.

Mária Sztepanovna nem tudta elképzelni, hogy mi történt Wolenszky Ivánnal? Arra nem is mert gondolni, hogy mialatt ő a győzelemért küzdött, azalatt Wolenszky, a kompromittáló papirokkal együtt talán a rendőrség kezébe került és hogy mindannyian keservesen elpusztulhatnak abban a pillanatban, amikor Dunajevszky és társai visszanyerték szabadságukat s ennek megfelelően megszabadult veszedelmes helyzetéből a cárevics is.

Ha néki azt meg kellene érnie, hogy apját és barátait elfogják és egy szinleges vizsgálat lefolytatása céljából Pétervárra hurcolják, akkor inkább arra kérné Istent, hogy a bosszú fegyvere, amit barátai kezéből kiragadott, őt érje és merész beavatkozásáért, semhogy szenvedésüket lássa, inkább ő bűnhődjék.

Ezen az estén a franzgassei gyűlés lefolyása komor volt és szomorú. Ismét elmúlt huszonnégy óra anélkül, hogy Wolenszky életjelt adott volna magáról. Kétségtelen volt, hogy szerencsétlenség érte és az összeesküvőket most már csak egyetlen reménységűgár éltette, az, hogy Wolenszkynek talán sikerült az áruló okmányokat, még mielőtt azok idegen kezekbe jutottak, megsemmisíteni. Ez a remény jogosultnak látszott, mert a cárevics még fogoly volt, ők pedig szabadon és háborítatlanul jártak-keltek. Ha azonban arra gondoltak, hogy mi történhetett Wolenszkyvel: bosszúvágyuk szilaj erővel lángolt fel.

Dunajevszky és bajtársai reménytelenül elvesztek és Iván valószínűen osztozni fog sorsukban. Mirkovicsnak igaza volt. A vértanuk, ott, Moszkvában, nem sokat törődtek életükkel és a szabadsággal. Szívesen áldozták fel mindkettőt a nagy ügyért, hogy Oroszországot örökre megszabadítsák a zsarnokságtól, amely népét baromi tudatlanságban tartotta.

Dunajevszky, Wolenszky ne maradjanak bosszúlatlanul!

Senkinek sem tűnt fel, hogy Mária Sztepanovna, aki kevéssel apja után érkezett az értekezletre, sápadtabb volt, mint rendesen.

Céltalan, fárasztó kérdések hangzottak el. Vajjon jött-e Wolenszkytől hír? És: milyen sors érhet?

Mirkovics az asztalfőn ült és türelmetlenül dobolt ujjaival.

- Minek ezen töprengeni? - kérdezte végül és mivel nem tudott magán tovább uralkodni, felállott. - Tételezzük fel, hogy Dunajevszky, Wolenszky és a többiek a mi számunkra örökre elvesztek és hogy a rendőrség minden órában, minden pillanatban lecsaphat ránk. Addig azonban, amíg ez a valóságban is bekövetkezik, örüljünk a bosszú lehetőségének.

- Igaza van Mirkovicsnak, - mondta egyikük, - én is azok közé tartoztam, akik a keztyüs kéz politikájának voltak hívei. Most azonban belátom, hogy okosabb lett volna, ha már korábban a Mirkovics tanácsára hallgatunk. Ha megtesszük: Wolenszky nem jut Dunajevszky sorsára. Még mindig nincs hír róla, pedig már tíz nap is elmúlt eltávozása óta. Vagy halott, vagy elfogták. Így hát azt ajánlom, hogy most a mi foglyunk felett tartsunk ítéletet, úgy, ahogyan nemsokára Wolenszky felett fog ítéletet tartani a harmadik szekció.

Mirkovics beesett szeme diadalmasan csillant fel. Magas alakja még jobban megnőtt. Olyan volt ebben a percben, mint a bosszu prófétája.

Az elnök nem vett részt a tárgyalásban. Egész lénye fellázadt a véres terv ellen, de tehetetlennek érezte magát a felkorbácsolt szenvedélyekkel szemben. Így hát inkább hallgatott.

- Szavazzunk, - indítványozta Mirkovics.

A legtöbben felemelték kezüket annak jeléül, hogy beleegyeznek a cárevics meggyilkolásába.

- Mindnyájan beleegyeznek? - kérdezte Mirkovics.

Ebben a pillanatban megszólalt Mária Sztepanovna.

- Én nem egyezem bele, apám!

Mindenki a fiatal leány felé fordult. Hangját a gyűléseken eddig alig hallották és most jelenlétéről is megfélemedtek.

- Mária, - mondta Mirkovics majdnem gyengéd hangon, - barátaink joggal tesznek majd szemrehányást nékem, amiért megengedtem, hogy ma este eljöjj. Minthogy azonban már itt vagy, nem marad más hátra, mint hogy belátásodhoz és hazaszeretetedhez fellebbezzek és megkérjelek rá: gyenge akaratodat ne szegezd szembe elhatározásunkkal, amely a nagy ügynek csak javát szolgálja.

- Senki sem vett magának annyi időt, hogy átgondolja: milyen aljasság az, amire elhatározták magukat... - kezdte a leány.

- Mária! - dörgött Mirkovics hangja.

- Nem hallgathatok, apám. Nem hallgatok még akkor sem, ha vakmerőségemet ugyanazzal a gyilkos törrel torolnák meg, amelyet most védtelen foglyunk ellen élesítenek.

Villámló szemmel, pipacspirosan indult Mirkovics leánya felé, de legalább egy tucat ember állta útját.

- S engem csak az vigasztal - folytatta Mária, - hogy ezt a borzalmas, aljas és gyáva cselekedetet sohasem fogjuk elkövetni.

- Ki fog benne megakadályozni? - kérdezte Mirkovics.

- Én.

A feszült csöndben izzó szavakkal ecsetelte: mit érzett, amikor huszonnégy órával ezelőtt először fogta fel ésszel, hogy az elvakult rajongók olyan utat akarnak választani eszményeik megvalósítására, amely aljas és szálnalmas és soha jóvá nem tehető szegényhez vezet. Elmondta nékik, milyen rémület fogta el arra a gondolatra, hogy ő volt az, aki egy mitsem sejtő ifjút olyan csapdába csalt, amely a halált jelenthette számára. Leírta kétségbeesését afölött,

hogy saját apja az, aki a hóhér tisztére ajánlkozott. Végül emlékeztette őket arra a nemes célra, amely mindannyiuk előtt lebegett, amikor először jutott eszükbe, hogy a fiatal cárevicset elrabolják és emlékezetükbe idézte a távoli fogságban szenvedő bajtársakat is.

- Nemes cél volt, miért adnók fel? Wolenszky barátunkat talán valóban feltartóztatták és elfogták. Nékünk azonban van módunk Dunajevszky és Iván megmentésére.

Elmondta, mit beszélt Lavrovszkyval, hogyan viselkedett az öreg udvaronc, mennyire kétségbe volt esve és hogy az az írás, amit a grófnak a cárhoz való továbbítás végett átadott, másolata volt annak a feliratnak, amit Wolenszkynek kellett volna Pétervárra vinnie.

Hihetetlennek tünt, hogy egy fiatal lány, aki oly kevéssé ismerte a világot, ilyen csodálatosan merész tervet eszeljen ki és ilyen eredményesen valósítsa meg.

Amikor Mária elhallgatott, a csöndet akkor sem zavarta meg senki. Ez a csönd azonban az öröm és a megkönnyebbülés csendje volt, az utolsó huszonnégy óra feszültségének harmonikus feloldása.

Az elnök felállt és Mária Sztepanovnához lépett. A leány kihevült arccal, csillogó szemmel, remegve, de reménykedve is figyelte szavai hatását.

- Mária Sztepanovna, - mondta az elnök, - azt hiszem, mindnyájunk nevében szólok, amikor köszönetet mondok azért, amit tett.

Ez a néhány szó megtörte a varázst.

A megkönnyebbülés felkiáltásai törtek elő az ajkáról, s a leány a rázúduló izgalmak viharában most attól tartott, hogy összeesik. Az egyetértés helyreállt. Csak Mirkovics szivarozott bosszúsan és hallgatagon, mialatt a többiek vidáman beszélgettek és Máriát kérdésekkel ostromolták.

- Mikorra és milyen úton várhatjuk a hírt, hogy Dunajevszky és a többiek szerencsésen átlépték a határt?

Mária Sztepanovna mindenre gondolt.

- A hírt a *Fremdenblatt* hivatalosan fogja közölni.

- És ugyanaznap megszabadítjuk védencétől Mirkovicsot, mondta az egyik férfi.

Ezen az estén a reménység volt az úr a Franzgasseban.

Az ülés késő éjszakáig tartott.

Mária Sztepanovna, amikor meggyőződött arról, hogy terve a szövetségben helyeslésre talált, s apja baljóslatu befolyásától többé nem kell tartania, bajtársainak szerencsekivánataitól kísértén eltávozott.

*

Ezalatt messze, idegenben, idegenek ápolása alatt, élet és halál között lebegett Iván Wolenszky, aki agyhártyagyulladásban betegedett meg.

És még csak nem is sejtette, ő sem, hogy a végzetes gyertyatartóknak mi lett a sorsuk?

18.

Körülbelül egy héttel később történt, hogy Nikoláj Alexandrovics, akit a fogság már teljesen kimerített, a vacsorához terített asztalon, legnagyobb meglepetésére, összehajtogatott selyemkendőt és néki címzett levelet talált.

Ha fogoly hírt kap, akkor az csak jó hír lehet. Túláradó örömmel szakította fel a borítékot és csodálkozva olvasta a rövid közlést:

Ha Nikoláj Alexandrovics a mellékelt kendőt szorosan szemére köti és néhány személynek megengedi, hogy ebből a lakásból kocsihoz vezessék, úgy visszakapja szabadságát. A Nikoláj Alexandrovics kíséretével megbízott személyek éjjél után egy órakor jelentkezni fognak.

Átfutott ugyan agyán a gyanu, hogy ez csapda is lehet, de gyanakvása csak pillanatokig tartott. Hiszen ha bebörtönözői bántalmazni akarták volna, vagy más börtönbe akarták volna szállítani, azt eddig is akadálytalanul megehetették volna.

Egy órával éjjél után felkészült az útra és bekötötte szemét. Az ajtó kinyílt. Lépések zaját hallotta és érezte, hogy valaki vasmarokkal megfogja karját, s a szobán keresztülhaladva levezeti a lépcsőn, amelyen tizennégy nappal ezelőtt olyan elbizakodottan rohant fel. Nyilván erős őrizet alatt állott, mert úgy tünt fel neki, hogy előtte és mögötte is megy valaki, míg harmadik és negyedik öre szorosán fogta csuklóját.

Egy kocsiba tuskolták.

Körülbelül negyedórás utazás után a kocsi megállott. A kiszállásnál segítettek Nikoláj Alexandrovicsnak, aki úgy érezte, hogy lazábban fogják csuklóját. Azután eleresztették. A következő pillanatban hallotta, amint a kocsiajtó becsapódott és a kocsi vágatva elrobogott. Világos lett előtte, hogy szabad és egyedül van. Lerántotta a kendőt szeméről és körülnézett. Az ucca, amelyben állott, hosszú volt és kihalt. Sehol egy lélek. Távolban a gyorsan tovatűnő kocsi, amely már csak pontnak látszott.

Mintegy álomban, azt sem tudva, hol van, a cárevics találmra megindult. Hamarosan találkozott két járókelővel, akiknél érdeklődött aziránt, hol kaphatna leghamarabb kocsit, mert idegen ebben a városban és eltévesztette az utat.

Utbaigazították. Öt perccel később Nikoláj Alexandrovics újból kocsiban ült s a Hotel Imperial felé igyekezett.

Az előcsarnokban hű orosz szolgálja várta. A szolga háta mögött még néhányon állottak. Lavrovsky nem volt közöttük. Egy idősebb úr, gomblyukában rendjelszalaggal, előrelépett. Nikoláj intett néki, hogy kövesse szobájába.

- Ön kétségkívül azért van itt, - mondta a cárevics, - hogy megmagyarázza nekem: miként volt lehetséges, hogy néhány gazfickó az orosz trón örökösét tizennégy napig lakat alatt tudta tartani...

- Császári fenséged joggal van felháborodva hanyagságunk miatt... - kezdte az öreg - mi azonban...

- Arról csak értesültek, hogy az operabál éjszakáján titokzatos módon eltűntem?

- Lavrovsky gróf azt jelentette Őfelségének, hogy császári fenséged gyengélkedik s a szobát kénytelen őrizni.

- És?...

- És csak négy nappal ezelőtt vallotta be az igazat...

- Ön ekkor természetesen parancsot kapott, hogy egész személyzetét mozgósítsa.

- Semmi parancsot sem kaptam, császári fenség, és senki, még én sem tudom, mi történt Öfelsége a cár és Lavrovszky gróf között. Sőt. Hivatalosan császári fenséged szörnyű helyzetéről sem voltam tájékozva. Tegnapelőtt mindössze csak azt a parancsot kaptam, hogy két detektívfelügyelővel és Sztepannal, császári fenséged szolgájával utazzam Bécsbe, szálljak meg valamilyen álnév alatt ebben a szállóban s hogy mindenkor legyek készen császári fenséged fogadására.

- Az egész felettébb rejtélyes. Ön tehát nem kapott megbízást arra, hogy nyomozzon vakmerő megszöktetőim után?

- Úgy látszik, csak Istennek adhatunk hálát azért, hogy császári fenségedet visszaadta nekünk. Hivatalosan mindössze ennyit tudok a dologról.

- És nem hivatalosan?

- Ó, amit *nem hivatalosan* tudok, az csak afféle mendemonda...

- Hallani akarom!

- Mielőtt Pétervárt elhagytam, Öfelségének a cárnak egy amnesztia-rendelete volt a kezemben. Egy tucat úgynevezett ideális anarchistának kegyelmezett meg Öfelsége, akiknek vezetője bizonyos Dunajevszky volt és akik éppen deportálás előtt állottak. Az amnesztia-rendelethez Öfelsége által személyesen aláírt menedéklevelek voltak mellékelve, amelyeket a hivatalos pecsétekkel nékem kellett ellátnom.

- Az anarchisták menedéklevelet kaptak?

- Igen, Fenség. Sőt. Még ugyanazon estén szabadon bocsátottuk őket és tegnap reggel, biztos őrizetben, átlépték a határt. A határon megkapták a menedékleveleket és mehettek, ahová akartak.

- Nem értem...

- Oroszországból hivatalos sürgöny ment Bécsbe, amely a gonosztevők példátlan megkegyelmeztetését és szabadonbocsátását közölte a lapokkal. Ezek azután ma reggel nyilvánosságra hozták a sürgöny tartalmát.

Az orosz titkosrendőrség főnöke elővette zsebéből a *Fremdenblatt* egy példányát és átnyújtotta a cárevicsnek.

- Szóval engem túszként tartottak fogva?

- Ez azonban csak feltevés részemről, - mondta az öreg.

- Az én szabadulásom tehát válságdíj azokért a gazfickókért?

- Azt hiszem, Fenség...

- És Lavrovszky?

A rendőrfőnök vállat vont.

- Nem akarom, hogy az öreg Lavrovszkynak hajaszála is meggörbüljön. Mindent, amit tudott, megtett, hogy engem ettől az örült kalandtól visszatartson.

- Azonnal érintkezésbe kellett volna lépnie velünk, akkor talán el tudtuk volna csipni a gazfickókat.

- Az lehet. De belőlem akkorra már csak hulla lett volna. Nem, kedves Kropatkin, Lavrovsky legjobb belátása szerint és helyesen cselekedett. Nem érheti gáncs.

- Császári Fenségednek természetesen módjában áll, hogy Lavrovsky pozícióját, mely teljesen megrendült, ismét megerősítse. Nékem csak az a feladatom, hogy embereimmel császári Fenségedet Pétervárra kísérjem.

- Mint a kisiut, aki iskolát került? Nem bánom. Semmi kifogásom ellene, hogy ezt a várost és ezt a kellemetlen társaságot itthagyjam. Még ma éjjel utazunk.

Nikoláj Alexandrovics barátságos fejbőlintással elbocsátotta a rendőrfőnököt.

*

Ugyanazon az éjszakán és körülbelül ugyanabban az órában, amikor foglyunk újra szabad lett, az Ideális Anarchisták Szövetségének tagjai gyűlésre jöttek össze. Az elnök most ismét csupa nyugalom volt és udvariasság. Mária Sztepanovnáról beszélt, akit mindnyájuk megmentőjének nevezett. Az idősebb férfiak úgy tisztelték őt, mint aki megmentette őket az életfogytiglan tartó lelkiismeretfurdalástól. A fiatalabbak úgy rajongtak érte, mint az utópista eszmék hivatott papnőjéért.

A várakozás idegessége ült minden arcon és sokan lopva az órára pillantottak, amelynek mutatója szokatlanul lassan mozgott.

Végre! Kivülről lépések hallatszottak és az ajtóban négy férfi jelent meg, köztük Mirkovics is.

- Szenzációs regényünk utolsó fejezete is véget ért - mondotta köszönés helyett Mirkovics. - Dunajevszky és a többiek útban vannak Angliá felé, Nikoláj Alexandrovics pedig Kropatkin-al alighanem arról tanakodnak: hogyan juttathatna valamennyiünket a „harmadik szekció” karmaiba?

Azután arról beszéltek: mennyire meg lesz lepve Dunajevszky, amikor egyszerre csak levelezik kezéről a bilincseket és útlevelet adnak neki - Angliába. Néhány idősebb komitétag pénzzel és ruhával felszerelten Hamburgba utazott, hogy neki és társainak az angliai átkelésben segítségére legyen.

Mária Sztepanovna is elkísérte őket. Jobbnak tartották úgy a saját, mint a bajtársak biztonsága érdekében, ha a leány egy időre külföldre távozik.

- Csak erőlködjenek ott, Pétervárott, hogy ennek a nagyszabású és fényesen sikerült összeküvésnek szervezőit kinyomozzák. Mit tehetnek, ha egyszer semmi támpontjuk nincs?

- Támpontjuk valóban nincs, - mondta Mirkovics nyugodtan, - azokon a papirokon kívül, amelyeket Wolenszkynek adtunk át.

Ezek a szavak dermesztően hatottak.

Tizennégy napja semmi hír sem jött a fiatal lengyeltől. Bár a beléhelyezett bizalom még nem ingott meg, mégis különös nyugtalanságot keltett, valahányszor nevét említették.

Megállapodtak abban, hogy a következő gyűlést másnap tartják, azután készülődni kezdtek a távozáshoz. Amikor Mirkovics az ajtó felé indult, az elnök pillantása visszatartotta.

Egyedül maradtak.

- Tud valamit Lobkowitz? Mi az?

- Ma reggel kaptam ezt a levelet.

- Wolenszkytől?

- Olvassa.

Félhangon kezdte Mirkovics olvasni:

Charing Cross-Hotel, London.

Kedves Lobkowitz!

Bizonyosan csodálkozik azon, hogy innen írok önnek és azt kérdezi, hogy mit keresek itt? A halál küszöbén állottam kedves barátom, a balszerencse olyan árja sodort oda, amilyen még sohasem zúdult halandóra. De azért ne aggódjék értem és ne aggódjék az iratok miatt sem, bár a hír, amelyet róluk végre küldhetek, megdöbbentő. A papírok ugyanis már nincsenek nálam...

Mirkovics felkiáltott és keze ökölbeszorulva összegyűrte az alig olvasható, nyilvánvalóan beteg ember kezétől származó levelet.

- Olvassa tovább. Nincs elvesztegetni való időnk.

A szerencsétlenség árja abban a pillanatban ragadta el tőlem a papirokat, amikor azt hittem, hogy a lehető legbiztosabban sikerült azokat elrejtennem. Minden erőmet arra fordítottam, hogy a papirokat visszaszerezsem. És bár egész idő alatt tudtam, hogy hol vannak, az események ördögi összetalálkozása folytán mindig abban a pillanatban siklottak ki kezem közül, amikor már ismét szinte zsebemben éreztem azokat. A sok izgalom végül is ágyba döntött. Ismétlem; ne aggódjék! Csaknem teljes határozottsággal állíthatom, hogy e pillanatig emberi szem még nem látta az iratokat és titkainkat nem fedezték fel. Én azonban most nagyon gyenge vagyok ahhoz, hogy a további lépéseket egyedül tegyem meg. Egyiküknek sürgősen segítségemre kell jönnie és pénzt, sok pénzt is kell küldeniük.

Alig merem megkérdezni, hogy mi történt távollétem alatt Bécsben? Hogy társaim szabadok-e még és hogy még mindig túszként tartják-e fogva Nikoláj Alexandrovicsot? Könyörgöm: ne gyanakodjék rám és bajtársainkat szükségtelenül ne nyugtalanítsa. Még nincs minden elveszve, de szükségem van a segítségére. Jöjjenek, ahogy csak lehet.

*Barátja és elvtársa:
Iván Sztepanovics Wolenszky.*

Mirkovics szót sem szólt. A levelet összegyűrte. Arca elkomorult.

- Sajnos, én magam nem mehetek, mondta az elnök. - És senkit sem tudok, akiben jobban megbíznék, mint önben, Mirkovics.

- Én szívesen megyek, - felelte Mirkovics. - És pénzt is viszek. De jaj Ivánnak, ha a papírok idegen kézbe kerültek.

19.

HAGYATÉKI ÁRVERÉS!

Jövő csütörtökön, f. hó 12-én 11 órakor a Curzon Street 108. számú palotájának egész pazar berendezése: antik és modern bútorok, zongorák, régiségek, arany- és ezüst-készletek, ékszerek stb. ritka és értékes gyűjteménye, nyilvános hagyatéki árverésen hatósági közegek közbejöttével eladásra kerül. Megtekintés csak belépőjeggyel, egy nappal az árverés előtt és az árverés reggelén. Belépőjegyek: *Gideon, Eyre & Blackwell*, vagyonfelügyelőknél 97. Bedford Row W. C. vagy az árverezőknél: *Phillips & Phillips*.

Körülbelül tíz nap mult el azóta, hogy Wolenszky, akit betegsége ágynak döntött, a londoni szállóban pihent. Lábbadozóként, de még mindig beteg testtel és lélekkel ült szobájában, kezében a *Times* legujabb számával, amelyben ezt a hirdetést olvasta.

Csaknem megszokta már a balszerencsét, amely következetesen és könyörület nélkül üldözte és végül, idegen országban, távol minden barátjától, ágynak döntötte.

A hosszú nyugalom, amelyet az orvos rákényszerített, lehetővé tette, hogy minden erejét az utolsó küzdelemre gyűjtse össze. Belátta, hogy a dolgok nem maradhatnak úgy, ahogyan állnak. A rábizott titkokat, amelyek akaratán kívül idegen kezekbe jutottak, vissza kell szereznie, még ha utolsó, megmaradt erejének árán is.

A rákényszerített tétlenség hosszú órái alatt hiába kísérelte meg elképzelni, hol lesz következő harcának színtere. A *Times* most közölte véle. Árverési terem lesz a színtér és a harc fegyvere: a pénz!

Azonnal írt Lobkowitznak segítségért és most aggódva várta a választ.

Tépelődéséből a pincér zavarta fel, aki jelentette, hogy idegen úr kíván vele beszélni.

- Kérem.

Azt remélte, hogy Lobkowitz lesz, mert vágyódott utána, hogy öreg barátja kezét megszoríthassa s minden szenvedését elmesélhesse neki. De nem ő, hanem Mirkovics volt, aki addig le sem akart ülni, amíg Iván mindent meg nem magyarázott.

Mirkovics figyelemmel hallgatta végig. Szigorú arca megenyhült és amikor Iván végre ki-merülten elhallgatott, széket húzott a beteg ágyához és csaknem gyöngéden mondta:

- Szegény barátom, maga szörnyű dolgokat állt ki! Tudja, mi volt a legnagyobb hiba, amit elkövetett s ami balszerencséjének okozója lett?

- Hogy sem Lobkowitzcal, sem önnel nem közöltem, hogy a gyertyatartók tőlem elkerültek?

Mirkovics nemet intett.

- A biboros elbeszéléséből arra következtethettem, hogy a hölgy nem is nyult ahhoz a gyertyatartóhoz, amelyben a mi írásaink voltak. Ez a gyertyatartó ugyanis hibás volt és a hölgy azt a biboros jelenlétében becsomagolta és félretette.

- Ejnye! Hiszen ön még meg sem mondta annak a hölgynek a nevét, akinek D'Orsay bibornok átadta a császár gyertyatartóit.

Wolenszky halkán felelte:

- A neve: Anna Demidow.

Mirkovics felugrott. A gyöngédség s a részvét kifejezése szempillantás alatt eltűnt arcáról. Ujra a bíró állt Wolenszky előtt, aki büntetni kész.

- Ivan Sztepanovics Wolenszky! Ön lelkére vette, hogy legfontosabb titkaink, ha csak egy éjszakára is, egy fedél alá kerüljenek ezzel a kémnővel, legelkeseredettebb ellenfeleink ügynökével, s nem érezte kötelességének, hogy azt az asszonyt eltegye láb alól?

Iván nem válaszolt. Mit is felelhetett volna? A szemrehányás jogosult volt. Ő tervét jól gondolta el, a körülmények hiúsították meg.

- Ha a cárevics a kezeim között lenne!... Akkor még mindent jóvá lehetne tenni - dühöngött Mirkovics.

- Hát nincs a kezünk között? - kiáltotta hevesen Iván. - És Dunajevszky...

- Jöegészségben Angliába érkezett. A cárevics pedig Pétervárra.

- Nem értem. A tárgyalásokat tovább folytatták?

- Igen.

- Ki?

- A... leányom.

- Mária Sztepanovna?

- Ő. Kételyei támadtak aziránt nemcsak néki, hanem több bajtársunknak is, hogy vajjon tanácsos-e foglyunkat eltenni láb alól, amint azt én már régen ajánlottam és helyes-e, ha megremítéssel akarjuk elérni azt, ami „diplomáciai” úton nem sikerült. Amikor semmit sem hallottunk önről és egyre valószínűbb lett az a feltevés, hogy önt szerencsétlenség érte, akkor valamennyien kimondtuk Nikolájra a halálos ítéletet. Mária ekkor egyéni akcióba kezdett. Elhatározta, hogy az öreg Lavrovszkyval adatja át a cárnak a feliratot. Anélkül, hogy a komitétól erre előzetesen engedelmet kért volna, felkereste az öreget, aki félelemből még ekkor sem lépett érintkezésbe a pétervári kormánnyal. Lavrovszky, tudva azt, hogy a tört a trónörökös szívének szegeztük, nem tehetett egyebet: vállalkozott ultimátumunk átadására. Azt természetesen nem tudjuk, mi játszódott le Pétervárott közte és a cár között, három nappal ezelőtt azonban tényleg közölték a hivatalos lapok, hogy a nihilista Dunajevszkyt és társait - amint kívántuk - szabadonbocsátották és a határra kísérték. Néhány elvtársunk pénzzel és ruhával látta ott el őket és Mária is csatlakozott Dunajevszkyékhez, mert valamennyien jónak láttuk, hogy egyidőre elhagyja Bécset. Ugyanaznap este a cárevicset bekötött szemmel kiverték a házamból és ezzel a legszebb vállalkozás, amelyet szövetségünk valaha is véghezvitt, befejezést nyert.

- Hála Istennek - sóhajtotta Wolenszky.

- Azt természetesen egyikünk sem képzelte, hogy ön elárulta ügyünket és hogy könnyelműsége következtében legtitkosabb irataink olyan kezekbe kerülhetnek, amelyek vesztünket okozhatják.

- Ön túloz, Mirkovics. Bizalmukat nem pazarolták érdemtelenre és én nem árultam el sem ügyünket, sem elvtársainkat. Ha elegendő pénzt bocsát rendelkezésemre, az iratok három nap alatt a kezében lesznek.

- Ön tehát tudja, hogy hol vannak most a gyertyatartók?

- Csütörtökön, nyilvános hagyatéki árverésen kerülnek eladásra. Ott könnyen megszerezhetjük azokat.

- Feltéve, hogy a sors nem lép közbe. Pénzt bőven bocsátunk rendelkezésére. De ha nem sikerül mulasztását jóvátenni: az Ég legyen önhöz irgalmas.

Iván tudta, mi rejlik ezek mögött a szavak mögött. Tudta, hogy ha a szövetséget miatta mégis baj érné, akkor még a szenvedést és a halált sem oszthatná meg elvtársaival. Tudta, hogy árulónak bélyegeznék, kitagadnák és méltatlannak ítélnék a közös vértanuhalálra. Titokban szúrná le őt a bosszulók töre.

Mirkovics miután átadta Wolenszkynek a szükséges összeget, eltávozott. Wolenszky nyugodtan gondolkozhatott a tennivalókról. Mindenekelőtt jegyet kellett szereznie, hogy a hagyatékot megtekinthesse és meggyőződhessen róla, hogy a császár gyertyatartói valóban az elárverezésre kerülő dolgok között vannak-e? Ha ezt megállapította, akkor már csak el kellett mennie az árverésre és túl kell licitálnia mindenki mást.

Már másnap meggyőződhetett arról, hogy a végzetes gyertyatartók is ott szerepeltek az árverésre kerülő tárgyak listáján.

Mr. Hudson híres műgyűjtő volt. Sok ember nézte meg a kalapács alá kerülő berendezést és a többeszernyi műtárgyat, az érdeklődők azonban legnagyobbbrészt kereskedők voltak. Wolenszky tudta, hogy az az összeg, amit a titkos szövetség rendelkezésére bocsátott, sokkal nagyobb, mint amennyit akár a leggazdagabb kereskedő is egyetlen műtárgyra szánhat. Épp ezért nyugodtan várta az elkövetkező árverést.

Amikor eltávozott az árverési csarnokból, egy pillanatra megállt a kapualjában, hogy cigarettára gyújtson. A kapu elé ugyanekkor kocsi érkezett. A kocsiból egy hölgy szállt ki, aki, belépőjeggyel kezében, anélkül, hogy Wolenszkyt felismerte volna, közvetlenül mellette felsietett a lépcsőn.

Madame Demidow volt.

Wolenszky eddig egy pillanatra sem gondolt arra, hogy akár Madame Demidow, akár a biboros megtudhat valamit a gyertyatartók hollétéről. Épp ezért ez a találkozás úgy érte, mint a villámcsapás. Bár, alapjában véve, nem volt benne semmi rendkívüli.

A lopás óta két hét telt el. Grünebaumot közben, mint Wolenszky megtudta, cinkosai elárulták. Természetesen átkutatták üzletét és könyveit és ráakadtak londoni cinkostársainak nevére. Madame Demidow kétségtelenül ugyanolyan módon járt el, mint ő és fenyegetések, vagy megvesztegetés árán néki is sikerült kinyomozni a gyertyatartók útját Davies üzletétől James Hudson palotájáig.

Madame Demidow megjelenése Wolenszky előtt kétségtelenné tette, hogy Anna Demidownak is titkos, személyes érdeke fűződött ahhoz, hogy a gyertyatartókat visszaszerezze. Ha nem így lenne, nem jött volna személyesen Londonba, hanem egy ügyes ügynököt bizott volna meg a lopott jószág visszaszerzésével. Ha tényleg az volt a szándéka, hogy másnap árverez a gyertyatartókra, akkor ez Wolenszky reményeinek rombadöltét jelentette. Igaz ugyan, hogy Wolenszkynek nagy összeg állt rendelkezésére. De nem törpül-e el a legnagyobb összeg is az orosz kormány titkos pénzalapjai mellett, amelyek Madame Demidownak kétségtelenül rendelkezésére állottak?

Leküzdhetetlen nyugtalanság vett erőt a férfiún. Ó, ha előreláthatná, mit hoz a következő huszonnégy óra.

Egy pillanatig arra gondolt, hogy felkutatja a londoni szállókban Madame Demidowot, hogy tőle magától tudja meg: milyen sors vár rá. Eltekintve azonban attól, hogy az óriási házrengetegben aligha talált volna rája. Attól is félt, hogy Madame Demidow látva Wolenszky túlságos érdeklődését, gyanut fog. Hiszen az is lehetséges, hogy Madame Demidow még nem

fedezte fel a titkos okmányokat! Ebben az esetben elképzelhető, hogy ha őt, Wolenszkyt, az asszony megpillantja az árverelők között, abban a hitben, hogy Wolenszky úgyszólván a biboros számára akarja visszaszerezni a gyertyatartókat, Madame Demidow visszalép. Nem! Még nem volt minden veszve és Wolenszky megkönnyebbülten lélekzett fel arra a gondolatra, hogy az a rettenetes feszültség, amely a boldog öntudatlanság rövid napjait leszámítva, két halálosan hosszú hét óta kínozza, holnap végre - akár jóra, akár rosszra fordul a dolog - feloldódik.

*

Az utolsó két hét alatt Madame Demidow is végigszenvedte a bizonytalanság kínját, volt része félelemben, kétségben és reménységben is. Közvetlenül Grünebaum letartóztatása után kapott ugyan értesítést a rendőrségtől, legnagyobb kétségbeesésére azonban a gyertyatartók nem voltak az üzletben lefoglalt tárgyak között. Nagy nehézségek árán és jelentős összegű „guruló rubel” felhasználásával sikerült kieszközölnie egy magánbeszélgetést a letartóztatott régiségkereskedővel. Grünebaum, aki letartóztatását Iván árulása következményének tartotta, a bosszú vágyától sarkaltan, készségesen adott meg minden felvilágosítást a gyertyatartók hollétéről.

A rubelek Isaac Daviest is szóra bírták.

Éppen úgy, mint Wolenszky, Madame Demidow is James Hudson palotájába ment, hogy rábírja az öreg urat a kompromittáló magánlevelek kiadására. Éppen úgy, mint Wolenszky, ő is a legnagyobb mértékben megdöbbent, amikor James Hudson haláláról értesült.

Egy héttel később olvasta Madame Demidow a *Times* hirdetését és anélkül, hogy sejtette volna, hogy Wolenszky ugyanezen a nyomon van, ő is meggyőződést szerzett arról, hogy a gyertyatartók az elárverezendő tárgyak között szerepelnek.

- Hála Isten, - sóhajtotta. - Így legalább könnyen visszaszerezhetem mind a kettőt.

20.

Már nagy tömeg gyült össze az árverési helyiségben, amikor Wolenszky megérkezett.

A kereskedők, akik valamennyien jól ismerték egymást, békésen megállapodtak afelől, hogy ki melyik tárgyat fogja megszerezni.

Pontosan tizenegy órakor megkezdődött az árverés.

Wolenszky aggódva nézett körül a túlsufolt teremben, Madame Demidowot azonban nem tudta felfedezni.

A nagyobb berendezési tárgyak, amelyek először kerültek sorra, olcsó pénzért jutottak a kereskedőkhöz. Csak olyankor emelkedtek az árak, amikor valami elszánt magánember tett kísérletet rá, hogy a kereskedők klikkjének árajánlatát áttörje. A kereskedők, akik az árverező emelvény körül szorongtak, ilyenkor gyorsan a magasba hajtották az árakat, amíg a gyanutlan magánember sietve vissza nem vonult.

Jó későre járt az idő, amikor a ritkaságok árverése következett és ékszerek, arany- és ezüst-készletek, egyiptomi és más régiségek után végre így szólt a végrehajtó:

- Egy pár szép aranyba foglalt porcellán gyertyatartó. Kikiáltási ára negyvennyolc font.

- Mondjuk: ötven, - szólalt meg egy hang.

- Hatvan, felelte egy másik.

- Hetven.

- Nyolcvan.

- És öt!

Wolenszky nem vett részt a harc kezdetében.

Megvárta, amíg a legtöbbet ígérők kidőlnék, mert tudta, hogy előre megbeszélték, ki kapja meg a gyertyatartókat?

Amikor azután az egyik hang *Kilencven*-et ajánlott, szünet állott be és az árverező megkezdte mondókáját:

- Nos, uraim, ez a pár csodaszép antik gyertyatartó mindössze kilencven font. Nem ad érte senki többet?

- Száz! - kiáltotta Wolenszky olyan izgatottan, hogy nem ismerte meg a saját hangját.

- És ötven! - felelte egy orrhang az első sorból.

- Kétszáz, - folytatta Wolenszky.

- És ötven! - felelte az orrhang.

- Háromszáz, - licitált Wolenszky, aki ellenfelében kereskedőre ismert, aki már jóegynehány darabot vásárolt meg és akiről épp ezért, feltételezhetette, hogy aligha akar a gyertyatartókért többet adni, mint amennyit azok valóban megértek.

Visszanyerte önuralmát és amikor a náthás hang újra *és ötven*-et kiáltott, Wolenszky nyugodtan így szólt:

- Ötszáz!

Az orrhang tulajdonosa erre vállat vont és felnézett a mennyezetre, mintha onnét várna valami jelet, arra vonatkozóan, hogy mit tegyen?

- És ötven, - mormogta, de gépiesen, meggyőződés nélkül.

- Hatszáz, - vágta rá Wolenszky.

- Uraim, - vette át a szót az árverező, - ezért a pár csodaszép gyertyatartóért hatszáz fontot ígértek először. Másodszor. Senki töb...

- Hétszáz, - hallatszott most egy dallamos hang. Egy nő hangja.

Minden fej arra fordult, ahonnét a hang jött.

Mindenki, csak Wolenszky nem. Ő tudta, kinek a hangja ez a lány mezzoszoprán.

Halálsápadt lett. Nyelve szájpaddlásához tapadt, térde remegni kezdett. De legyűrte izgatottságát. Kiegyenesedett és csaknem dacosan kiáltotta az árverező felé:

- Ezer font!

- És ötszáz, - hangzott ugyanolyan dacosan a szép ellenfél ajkáról.

- Kétezer.

- És ötszáz.

- Háromezer.

- Négy.

- Öt.

- Hat.

- Tíz.

- Tízezer font? - kérdezte az árverési biztos.

A tömeg visszafojtott lélekzettel figyelt és felváltva nézegette a két ellenfelet, akik a terem két sarkából hadakoztak egymással. Mindenki érezte, hogy a harc mögött valami titok lappang, dráma, amelynek utolsó fejezete szemük előtt játszódik le.

Az árverésvezető Wolenszkyhez fordult.

- Ha nem egyeznek meg hamarosan, nem váratom tovább az urakat, hanem folytatom az árverést.

- Fogadja el ajánlatomat, - válaszolta Wolenszky. - Tízezer fontot ígértem.

- S én húszezret, - jelentette ki Madame Demidow olyan nyugodtan, mintha ugyanannyi penszről lenne szó.

- Húszezzer font a gyertyatartókért, - állapította meg az árverés vezetője. - Nem ismerem sem az urat, sem a hölgyet. Biztosítékok vagyok kénytelen kérni arra vonatkozóan, hogy akarják-e megfizetni az általuk felajánlott összeget. Leghelyesebben tennék, ha megegyeznének egymással.

Wolenszky, aki remegett a visszafojtott izgalomtól, éppen heves válaszra készült, amikor érezte, hogy kéz simul gyöngéden karjához. Megfordult és szembenézett az ellenséggel. Az ellenség cseppet sem volt félelemgerjesztő. Előkelő, feketébe öltözött, sötétszemű hölgy volt, aki csaknem könnyörgően nézett Wolenszky vadul lobogó szemébe.

- Uram, - mondta oroszul, - mi ketten, úgy látszik, elkeseredett párbajt vívunk itt. Mi lenne, ha néhány pillanatra fegyverszünetet kötnénk? Kitűzöm a fehér zászlót. Elfogadja?

Wolenszky bágyadtan igent intett.

- Mindkettőnknek szívügye, hogy ezeket a gyertyatartókat megszerezzük. Azt szeretném tudni, hogy az ön indítóoka is oly tiszta-e, mint az enyém? Ezeket a gyertyatartókat én azért akarom visszaszerezni, mert, bár tőlem lopták el azokat, azok mégsem az enyéme. Egy ismerősöm bizta rám őket. Szeretném a gyertyatartókat az illetőnek visszaadni, még ha fél vagyonomba kerül is.

- Asszonyom, - válaszolta Wolenszky. - Tiszteletben tartom az okot, amely önt a gyertyatartók visszaszerzésére indítja. Ezeket a gyertyatartókat azonban eredetileg Őfelsége a császár bizta gazdámra, a biborosra. Vissza kell kerülniük hozzá, még pedig az én révemen.

- Úgy? - kérdezte Madame Demidow gúnyosan. - Ön nyilván jutalomra számít buzgóságáért.

- Arra.

- Qu'á cela ne tienne! Ha lemond róluk, én olyan jutalmat adok önnek, amilyenre Őeminenciája mellett sohasem számíthat.

- És ha a perzsa sah minden kincsét ajánlaná fel asszonyom, akkor sem engedném át önnek a gyertyatartókat.

Wolenszky ismét az árverelőhöz fordult.

- Harmincezret a gyertyatartókért! - kiáltotta.

- Nem felezhetnék meg a gyertyatartókat? - kérdezte most Madame Demidow halkán. - Okvetlenül mind a kettőt akarja?

Az ajánlat olyan rendkívüli volt, hogy Wolenszky az első pillanatban nem is fogta fel értelmét. Félig kábultan bámult a szép orosz nőre, aki izgatottan folytatta:

- Két gyertyatartó van. Az egyik kissé sérült. A másik sértetlen. Átengedem önnek az egyiket, ha a másikat nekem adja. És megosztozhatunk a dicsőségben is: Őeminenciájának együtt adjuk át a visszaszerzett kincseket. Csak egyet kérek. Legyen tekintettel arra, hogy nő vagyok. Legyen udvarias. És a gyertyatartók közül engedje át nekem a sértetlent.

A sértetlent? És ő a sérültet kapná? Hiszen ebben vannak a papírjai! Madame Demidow átengedi néki a sérült gyertyatartót? Akkor meg van mentve! Meg van mentve!

Az izgalomtól nem tudott beszélni.

Megragadta Madame Demidowot, kezével utat tört a tömegben, az árverésvezető emelvényéhez húzta az asszonyt.

- Beleegyezem - dadogta. - Beleegyezem. Ön kapja az egyiket, én a másikat. A sérült az enyém. A sértetlen az öné! Én megelégszem a sérülttel is. Mért nem veszi el? Kifizetem mindakettőt.

Nagy csomó bankjegyet vett elő tárcájából és az ámuló árverező elé letette az asztalra.

Madame Demidow tekintete most az ikergyertyatartókra hullt. Csak egy pillanatra. Azután szeme a félelemtől és a megdöbbenéstől szinte kidülledt üregéből. A gyertyatartók tényleg ikrek voltak.

A sok kalandban, amelyet az utóbbi hetekben kiálltak, az eddig sértetlen Kupidó karjából is, ugyanott, mint testvéreinek, levált egy szilánk.

Madame Demidow, aki sikertelenül iparkodott azon, hogy nyugodtnak lássák, megragadta az egyik gyertyatartót, azzal az izzó reménykedéssel, hogy a szerencse a választásnál kedvezett neki s hogy az került kezébe, amelyre szüksége volt. Azután elhagyta a termet. A jelenlevők csodálkozó pillantással kísérték és önkénytelenül helyet engedtek néki, amikor értékes terhével távozott.

Wolenszky, aki Madame Demidow rémült pillantását nem vette észre és annak okáról sejtelmé sem volt, csak a másik, ugyancsak sérült gyertyatartót látta, amelyről szentül hitte, hogy az ő titkos okmányait rejt. Boldogan vette magához és ő is eltávozott.

21.

Monsieur!

Ez a levél bizonyára nem fogja önt meglepni.

Kölcsönösen egymás hatalmában vagyunk és egyikünk céljának sem felelhet meg, ha a harcot tovább folytatnák.

Nem volna kedve erről a tárgyról szállóban, feketekávé mellett csevegni?

Én 7.30 órakor ebédelek.

Az ön Anna Demidowja.

Iván Sztepanovics Wolenszky kezében tartotta a levelet s újra meg újra elolvasta, amíg csak kívülről nem tudta egész tartalmát. Különös befejezése volt ez az utolsó tizennégy nap izgalmas kalandjainak.

Iván még nem volt harmincéves. Először ifjú ember volt s csak azután: ideális anarchista. S most gondolatban maga előtt látta az ellenségét, amint könyörgően teszi kezét kabátjára...

Ami az árverés óta történt, csak mint homályos álom élt benne. Boldog ujjongással vette magához a gyertyatartót és a szállóba vitte.

Amikor szobájába ért és az ajtót jól bezárta, megnyomta a titkos rugót és meglátta a papírokat a rejtkehely fenekén.

Reszkető kézzel vette ki és lázas izgalommal futott végig fájó szeme a sorokon.

Leírhatatlan volt megdöbbenése, amikor megállapította, hogy ezek az okmányok nem azok voltak, amelyekért olyan elkeseredetten harcolt. A kétségbeesés oly fásulttá tette, hogy nem is tudta felfogni: miről szólnak a feljegyzések?

Csak amikor egy félórával később Mirkovics súlyos léptei hangzottak fel a folyosón, csak akkor tért magához fásultságából.

Mirkovics, amikor Iván ajtaját zárva találta, újra eltávozott. Iván nem is akart véle találkozni. Most zavartalan nyugalomra volt szüksége.

Az anarchista szövetség titkos okmányai Madame Demidownak, az orosz kormány ügynökének kezébe jutottak! Wolenszky ezzel szemben olyan írások birtokába jutott, amelyek segítségével ő Madame Demidowot az egész világ előtt megbélyegezhette és amelyekkel elvághatta útját annak, hogy Anna Demidow foglalkozását: a kémkedést tovább űzhesse.

Ha tehát a szövetség ebben a pillanatban a szép orosz nő kezében volt, Madame Demidow is a szövetség hatalmába került.

Ennyire jutott Iván gondolataiban, amikor a pincér a levelet átadta.

- Ki hozta a levelet?

- Küldönc.

- Elment?

- Válaszra vár.

S néhány perc múltán már vihette is Wolenszky válaszát.

Madame!

Szíves meghívásának ma este 7.30 órakor eleget fogok tenni és meg vagyok győződve róla, hogy - miután mindketten letettük a fegyvert, - ellenségeskedésünk a feketekávénál barátsággá fog változni.

*Alázatos és engedelmes szolgája
Iván Wolenszky.*

Gyorsan felöltözött, elkerülte Mirkovicsot, akivel nem akart anélkül találkozni, hogy az okmányokat néki át ne adhatná és elsietett hazulról.

22.

A *Claridge Hotel* egyik előkelően berendezett szobájában, ugyanazon az estén egy úr és egy hölgy ült a vidáman pattogó tűz előtt. Kölcsönösen elmesélték egymásnak a császár gyertyatartói után való hajszájuk kalandjait. Kicserélték a kompromittáló iratokat és megkönnyebülten sóhajtottak fel. Azután örök barátság jeléül és a kölcsönös titoktartás zálogául, finom, fehér kéz kapcsolódott a fiatalember kezébe.

- Soha többé nem veszünk részt a politika cselszövényeiben - ígérték egymásnak. És ígéretüket a legpontosabban be is tartották. Sem Lobkowitz, sem Mirkovics nem tudta ugyanis soha többé rávenni Wolenszkyt arra, hogy akcióikban szerepet vállaljon.

Madame Demidow pedig, tekintettel küszöbön álló házasságára, hamarosan benyújtotta felmentése iránt való kérelmét az orosz kormányhoz.

*

Télen Marionov hercegnő estélyt adott szentpétervári palotájában. Az estélyen százkilencvenhét vendég vett részt, köztük hetvenhárom asszony és leány. A legszebb valamennyiük között Wolenszky Ivánné volt, Anna Demidow.

A vendégek káprázó szemmel bámulták Marionov hercegnő szalonjának kincseit. Különösen két *altwien*-gyertyatartó keltett feltűnést, amelyről azt suttogta a pletyka, hogy azokat a hercegnőnek Őeminenciája, a pápai követ személyesen hozta el, nem kisebb személyiség megbízásából, mint ő császári felsége, I. Ferenc József.

A gyertyatartók láttára két szempár összevillant és két kéz egymásba kulcsolódott. Mindez csak pillanatig tartott és senki sem vett észre belőle semmit sem.

VÉGE.